

Täysistunto

Keskiviikko 11.12.2024 klo 14.00—20.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto keskeytettiin klo 14.34. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.52. Täysistunto päättyi klo 20.59.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—14.34), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.52—17.59 ja 20.02—20.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—20.02).

Täysistunnon alussa ilmoitettiin, että Puolan parlamentin puhemies Szymon Hołownia seurueineen oli saapunut seuraamaan täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Puolan parlamentin puhemies Szymon Hołownia seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotaan arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

2.1. Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat

Ulkoasiainvaliokunta on 10.12.2024 valinnut puheenjohtajakseen edustaja Johannes Koskisen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp

Lakialoite LA 20/2024 vp

Lakialoite LA 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Pinja Perholehto on edustaja Tiina Elon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen mukaisena. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

17 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 55; poissa 30 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

38 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 55; poissa 31 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

38 a §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 53; poissa 31 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

56 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 55; poissa 31 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

68 a §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 55; poissa 30 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

179 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

179 a §

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

180 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

181 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

182 §

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 101/2024 vp sisältyvien 2.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 101/2024 vp ja lakialoitteeseen LA 20/2024 vp ja LA 21/2024 vp pohjautuvan 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 28/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 28/2024 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Bella Forsgrén on edustaja Aki Lindénin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 1 sisältyvä lakiehdotus. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 57; poissa 28 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 122/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain 3 ja 11 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Krista Mikkonen on edustaja Mai Kivelän kannattamana ehdotanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Pinja Perholehto on edustaja Niina Malmin kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kolme lausumaehdotusta. Keskustelussa edustaja Vesa Kallio on edustaja Hanna Räsäsen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. Keskustelussa edustaja Krista Mikkonen on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 71; poissa 29 (äänestys 12).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 175/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Edustaja Perholehdon vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus 1 ja edustaja Kallion vastalauseen 2 mukainen lausumaehdotus koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään edustaja Kallion lausumaehdotuksesta edustaja Perholehdon lausumaehdotusta 1 vastaan ja siten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pinja Perholehdon lausumaehdotus 1 ”jaa”, Vesa Kallion lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 14; poissa 28 (äänestys 13). Tässä äänestyksessä voitti Pinja Perholehdon ehdotus 1.

2) Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 70; poissa 30 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 70; poissa 31 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Perholehdon vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus 3 ja edustaja Krista Mikkosen vastalauseen 3 mukainen lausumaehdotus 2 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään edustaja Krista Mikkosen lausumaehdotuksesta 2 edustaja Perholehdon lausumaehdotusta 3 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pinja Perholehdon lausumaehdotus 3 ”jaa”, Krista Mikkosen lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 32; poissa 30 (äänestys 16). Tässä äänestyksessä voitti Pinja Perholehdon ehdotus 3.

2) Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 70; poissa 30 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Krista Mikkosen lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 61; poissa 30 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 9.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Saku Nikkanen on edustaja Vesa Kallion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Vesa Kallio on edustaja Anne Kalmarin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset neljä lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 70; poissa 30 (äänestys 19).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 70/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 69; poissa 31 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 69; poissa 31 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 70; poissa 30 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Vesa Kallion lausumaehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 70; poissa 30 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anne Kalmari on edustaja Vesa Kallion kannattamana ehdottanut, että 1.—3. lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1.—3. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 14; poissa 30 (äänestys 24).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 164/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2024 vp

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 25).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 126/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 27).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 128/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 25/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Mai Kivelän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Petri Honkosen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 56; poissa 34 (äänestys 28).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 134/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 55; poissa 32 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 70; poissa 31 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 70; poissa 31 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 70; poissa 32 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle lasten ja nuorten terapiatakuuta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 131/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 26/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset seitsemän lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 131/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 57; poissa 31 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 56; poissa 32 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 55; poissa 32 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Anna Kontulan lausumaehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Pia Hiltusen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 160/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle paikallisen sopimisen edistämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 85/2024 vp
Lakialoite LA 26/2023 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 14/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Keskustelu

14.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aina on voinut sopia työehtosopimuksia laajemmin ja paremmin. Työlainsäädäntö on työelämän heikomman osapuolen suojaksi tehty eli työntekijöiden suojelemiseksi tehty. Nämä ovat kaksi peruseriaatetta: aina on voinut sopia paremmin, ja työehtosopimukset on tehty työntekijöiden suojelemiseksi.

Työmarkkinaosapuolille on annettu lailla valtuus neuvotellen määritellä vähimmäisehtoja, koskien muun muassa työehtoja, palkkoja ja työskentelyn normeja. Työntekijä- ja työnantajaliitot tekevät työ- ja virkaehtosopimuksia, joissa sovitaan työsuhteen ehdoista lakia yksityiskohtaisemmin normaalisitovilla työehtosopimuksilla, joista osa on yleissitovia toimialallaan työnantajan järjestäytymisasteen kattavuuden kautta, mikäli niissä työskentelee noin puolet alan työntekijöistä. Yleissitovuuden vahvistamislautakunta vahvistaa nämä yleissitovat työehtosopimukset.

Paikallinen sopiminen on kehittynyt osana työehtosopimusjärjestelmää viimeisten 30 vuoden aikana. Tämä laki avaa paikallisen sopimisen järjestäytymättömiin yrityksiin yleissitovassa kentässä. Toiseksi se tuo luottamusmiehen rinnalle luottamusvaltuutetun, tai jos luottamusmiestä ei ole, niin luottamusvaltuutetulle sopimismahdollisuuden. Kolmanneksi tämä kannustaa myös yrityskohtaisiin työehtosopimuksiin. Joitain rajoituksia kuitenkin tehtiin: Lakiesityksessä säilytettiin tai pidettiin paikallinen sopiminen työehtosopimuksen määrittelemissä rajoissa tehtäväksi, ja ensisijaisena sopijaosapuolena on luottamusmies. Sitten jos on useampia sopijoita, niin vaatimuksena on tasapuolinen kohtelu eri sopimusten välillä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä muutos on tehty ilman sopimista, yksipuolisesti ja vain työnantajia kuunnellen. Palkansaajapuoli on yksimielisesti vastustanut esitystä. Pääsyynä on muun muassa se, että nyt annetaan sopiminen sellaisille tahoille, joilla ei ole tarvittavaa osaamista, esimerkiksi lähetetyille työntekijöille, joiden kielitaito ja Suomen työmarkkinaosaamisen ja palkkatason tuntemus on vähäistä. Luottamusmiesvaltuutetun osaamiseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota, ja sitten ennen kaikkea sitä sopimista tehdään ilman liiton tarvittavaa tukea neuvotteluissa.

Suomessa on noin 160 yleissitovaa työehtosopimusta, ja vuonna 2021 oli yksityisellä sektorilla noin 1 473 000 palkansaajaa, joista normaalisitovien työehtosopimusten piirissä oli 944 000 palkansaajaa, noin 64 prosenttia yksityisen sektorin työntekijöistä. Tämän lisäksi yleissitovuuden kautta 292 000 palkansaajaa tuli sopimusten piiriin. Eli työehtosopimusten piirissä yksityisellä sektorilla oli noin 1 236 000 palkansaajaa, 84 prosenttia palkansaajista. 238 000 on kokonaan työehtosopimusten ulkopuolella. Tämä on se runko, mihin tätä sopimista nyt laajennetaan.

Yleissitovuus on tärkeää monella tapaa. Jos se murtuu sopimusosalta, toimialalta, niin se tarkoittaa sitä, että yli puolet sen alan työehtosopimuksen kattavuuden piirissä olleista puutoa pelkän lain varaan ja työehtosopimuksen suojaa näillä ihmisillä ei ole tämän jälkeen. Tämä on se yksi iso uhkakuva tässä. Ja siihen, miksi tuo yleissitovuus katoaa tämän lain seurauksena, on kaksi syytä: Työnantajien järjestäytyminen laskee, koska sopimisoikeudet saa ilman velvollisuuksia, ja isot yritykset poistuvat ja vievät sopimuksen yleissitovuuden mennessään, jos järjestäytymättömien kentässä niitten sopimuksia yleistyy lisää. Nämä vievät helposti alle puoleen järjestäytyneitten yritysten piirissä olevan henkilömäärän. Nämä ovat niitä päätekiäjiä, jotka tässä ovat.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Selvästi tässä halutaan viedä sopimustoimintaa ja työehtojen määräytymistä yksilötasolle ja suojaa minimiin. Työntekijöiden ehdot tulevat yhä enemmän joustavammiksi yrityksiin, ja näin yrittäjäriski siirtyy vähän enemmän työntekijöille. Silloin mitataan, kun saadaan, eli ennustettavuus heikkenee tältä osin. Eli työntekijöiden selkänahasta joustetaan monella tapaa.

Tätä lakia ei olisi tarvittu ollenkaan. Se olisi voitu hoitaa työnantajien järjestäytymisen kautta, ja olisi automaattisesti saatu samat paikallisen sopimisen oikeudet käytännössä.

Tässä on monia puutteita, ja tästä syystä esitämme tämän lain hylkäämistä, ja teen sen ehdotuksen tässä yhteydessä vastalauseemme mukaisesti. Eli näillä perusteilla esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Tässä yhteydessähän oli myöskin tulkintaetuoikeuteen liittyvä lakialoitteeni, joka jo aiemmin äänestettiin nurin. Tämä lakiesitys olisi tasoittanut tätä tietä, mutta nämä lakiesitykset tulisi hylätä, ja sen esityksen teen nyt. — Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

14.59 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä oleva paikallisen sopimisen lisäämiseen tähtäävä lakiesitys on erittäin haitallinen työmarkkinoille sekä työntekijöille. Tämä on tullut todella useissa asiantuntijalausunnoissa esiin. Tämä esitys tulee murentamaan yritysten järjestäytyneisyyttä ja yleissitovuutta.

Kun työnantajien järjestäytymisaste työnantajaliittoihin laskee, tämä merkitsee väistämättä työehtosopimusten yleissitovuuden häviämistä. Vähimmäissääntelyjärjestelmän purkautuessa sen myötä katoavat monet työehtosopimukseen perustuvat työsuhteen ehdot, kuten alan vähimmäispalkka, sopimuskauden palkankorotukset, erilaiset vuorolisät, arki-pyhäkorvaukset, työajantasaamisvapaat, vuorotyöhön tai työn erityispiirteisiin liittyvät lisät ja vapaat, lomarahat, sairaan lapsen hoidon ajalta maksettu palkka, pitemmän sairausajan palkka, vanhempainvapaan aikainen palkka, työmatkojen päivärahat ja oman auton käytöstä maksettavat kilometrikorvaukset. Kun Suomessa tähän saakka on työsuhteen vähimmäisehtoja turvattu työehtosopimuksilla ja niiden yleissitovuudella, jää uudistuksen jälkeen työntekijöiden suojaksi pahimmillaan pelkästään lainsäädäntö, joka on kattavuudeltaan huomattavasti työehtosopimuksia rajoitetumpaa.

Paikallisesti jo tänään on mahdollista sopia monesta asiasta työpaikoilla. Se, miksi tätä mahdollisuutta ei ole hyödynnetty, johtuu luottamuksen puutteesta ja jopa työnantajien osaamattomuudesta. Luottamushenkilöt ovat pääasiassa hyvin koulutettuja, ja heillä paikallisen sopimisen edellytykset olisivat olleet kunnossa. Tässä esityksessä jatkossa paikallisia sopimuksia voi tehdä järjestäytymätön luottamusvaltuutettu, jonka osaamisesta ja koulutuksesta sopimiseen vastaa työnantaja. Todella erikoista, että tämä lisäisi luottamusta ja aitoa paikallista sopimista työpaikoilla — suorastaan käsittämätöntä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys paikallisen sopimisen lisäämisestä tosiasiallisesti voi siis olla jopa haitallinen sen järkevän paikallisen sopimisen lisäämiselle. Hallituspuolueiden edustajien papukaijamainen toistelu paikallisen sopimisen lisäämisen hyvistä vaikutuksista on perusteetonta. Ministeriöt eivät ole voineet arvioida tämänkään työmarkkinareformin tosiasiallisia vaikutuksia työllisyyteen ja talouteen.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuvaamani perusteluiden vuoksi tätä lakiesitystä ei tulisi hyväksyä, vaan tämä tulisi kumota. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

15.02 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työn linja sen kun jatkaa työmarkkinoiden toimivuuden heikentämistä työntekijäpuolen asemaa heikentämällä. Nyt käsittelyssämme on paikallisen sopimisen laajentaminen, joka on tehty hyvin yksipuolisesti. Esitys paikallisen sopimisen laajentamisesta yleissitovuuden piirissä oleville järjestäytymättömille työnantajille sisältää merkittäviä ongelmia, jotka heikentävät työntekijöiden oikeuksia, työmarkkinoiden vakautta ja työehtosopimustoiminnan uskottavuutta. Esityksen mukaan myös työntekijäliittoihin kuulumattomat työntekijät saisivat valita luottamusvaltuutetun edustamaan heitä paikallisessa sopimisessa. Lisäksi jos luottamusmiestä ei ole valittu, luottamusvaltuutettu voisi edustaa kaikkia työntekijöitä ja työnantaja voisi tehdä paikallisen sopimuksen suoraan hänen kanssaan. Näennäisesti esitys lisää sopimisen mahdollisuuksia, mutta todellisuudessa se murentaa järjestäytymiseen perustuvan sopimusjärjestelmän rakenteita. Se heikentää olennaisesti työmarkkinaosapuolten asemaa ja tasapainoista neuvottelujärjestelmää.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen vaikutukset ovat kauaskantoisia. Järjestäytymättömiin yrityksiin ulotettu paikallinen sopiminen jää merkittävältä osin ilman niitä menettelyjä ja valvontavelvollisuuksia, jotka ovat järjestäytyneiden yritysten ja työntekijäliittojen sopimuksissa arkipäivää. Tämä asettaa työntekijät epätasa-arvoiseen asemaan ja luo vakavan riskin työehtojen heikkenemiselle järjestäytymättömissä yrityksissä. Perustuslakikin edellyttää työvoiman suojelua, mutta hallituksen esitys on suoraan ristiriidassa tämän velvoitteen kanssa. Työehtosopimukseen liittyvät velvoitteet ja oikeusturvamekanismit, kuten hyvityssakot sopimusrikkomuksista, eivät ulotu järjestäytymättömiin työnantajiin. Tämä heikentää työntekijöiden suojelua ja avaa ovet työehtojen polkemiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Paikallisen sopimisen laajentaminen järjestäytymättömiin yrityksiin heikentää järjestäytymisen kannusteita. Jos samat oikeudet saa ilman järjestäytymistä, miksi työnantajat enää liittyisivät työnantajajärjestöihin? Tämä kehitys uhkaa yleissitovuuden säilymistä useilla toimialoilla, koska suuret yritykset, joilla on keskeinen rooli alan yleissitovuuden määräytymisessä, voivat siirtyä yrityskohtaisiin sopimuksiin. Tämä sirpaloittaa työehtoja ja luo alakohtaista epätasapainoa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys on myös ristiriidassa EU:n vähimmäispalkkadirektiivin kanssa. Direktiivi asettaa jäsenvaltioille velvoitteen edistää työehtosopimustoimintaa. Tämä esitys kuitenkin heikentää järjestäytymisen edellytyksiä ja työmarkkinatoiminnan jatkuvuutta, mikä asettaa Suomen suoraan vastakkain EU:n tavoitteiden kanssa. Näin toimien vaarannetaan myös Suomen kansainvälinen uskottavuus oikeudenmukaisena työmarkkinatoimijana. Esityksen seurauksena yrityskohtaiset työehtosopimukset lisääntyvät erityisesti suurissa yrityksissä. Tämä kehitys sirpaloittaa alojen yhteiset työehdot ja voi johtaa yleissitovuuden murenemiseen lähitulevaisuudessa. Lisäksi esitys luo tilanteen, jossa negatiivinen järjestäytymisvapaus tulkitaan virheellisesti niin, että se oikeuttaisi järjestäytymättömät yritykset vaatimaan samoja oikeuksia kuin järjestäytyneet työnantajat ilman järjestäytymisen mukanaan tuomia velvollisuuksia. Tämä ei ole perustuslain tai kansainvälisten sopimusten mukainen tulkinta.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys uhkaa suomalaista sopimusjärjestelmää ja työehtosopimustoiminnan kestävyyttä. Se ei tuo lisää oikeudenmukaisuutta eikä tasapainoa vaan päinvastoin lisää epävarmuutta, eriarvoisuutta ja työehtojen heikkenemistä. Tämä tuntuukin olevan hallituksen ainoa keino saada Suomi nousuun, mutta todellisuudessa

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

sa Suomea ja sen työmarkkinoita ajetaan päin seinää. Palkkojen dumpsaus ja duunarin aseman jatkuva heikentäminen eivät ole hyvinvointivaltion ylläpitämistä vaan sen moukarointia, sen rakentamisen historian mitätöimistä, jossa ay-liikkeellä on ollut valtava rooli.

Pyydänkin hallitusta, hallituspuolueiden jäseniä, vakavasti harkitsemaan, millaisia vaikutuksia tällä esityksellä yhdessä muiden jo tehtyjen ja tulossa olevien työmarkkinaheikennysten kanssa on suomalaiselle työelämälle ja työmarkkinajärjestelmälle. Onko tämä sopimusyhteiskunnan romuttaminen todella suunta, johon haluatte työmarkkinoitamme viedä?

Siksi kannatan edustaja Lylyn esitystä, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tänään olemme tärkeän päätöksen äärellä. Hallituksen esitys paikallisen sopimisen laajentamisesta on merkittävä uudistus, jolla vahvistetaan Suomen kilpailukykyä, tuottavuutta ja työelämän tasa-arvoa. Esitys edistää tasapuolisuutta työmarkkinoilla ja tuo kaivattua joustavuutta erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat taloutemme selkäranka. Tämä lakimuutos mahdollistaa sen, että myös järjestäytymättömät työpaikat voivat hyödyntää yleissitovien työehtosopimusten paikallisen sopimisen määräyksiä. Tasa-arvoisuuden lisääminen poistaa tarpeettomia raja-aitoja ja kannustaa yhteistyöhön työpaikoilla. Uudistus huomioi myös henkilöstön edustajien aseman varmistuen, että heillä on riittävät valmiudet ja suoja tehtäviensä hoitamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositiosta on esitetty huoli työntekijöiden suojelun mahdollisesta heikkenemisestä ja ammattiliittojen aseman murentamisesta. Nämä ovat tärkeitä näkökulmia, mutta haluan korostaa hallituksen vastuullista lähestymistapaa. Lakiehdotuksen siirtymäsäännökset ja niiden vaikutusten seuranta on suunniteltu huolellisesti. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on painottanut, että muutokset on toteutettava oikeudenmukaisesti ja on seurattava tarkasti niiden vaikutuksia. Tämä varmistaa, että uudistus palvelee kaikkien osapuolten etuja ja tukee pitkän aikavälin kilpailukykyä.

Opposition esille nostama huoli ammattiyhdistysliikkeiden asemasta on otettu vakavasti. Ehdotettu laki ei sulje pois järjestäytyneiden työnantajien tai työntekijöiden mahdollisuuksia neuvotella. Päinvastoin, se tuo järjestäytymättömät toimijat samalle viivalle ja antaa työpaikoille enemmän päätösvaltaa juuri niiden omista tarpeista käsin. Tämähän ei ole pois keneltäkään vaan lisää joustavuutta kaikille.

Arvoisa rouva puhemies! Työelämän uudistaminen on jatkuva prosessi, jossa korostuu yhteistyön merkitys. Tämä lakimuutos on askel oikeaan suuntaan. Se mahdollistaa paremmin työpaikkakohtaisten ratkaisujen syntymisen ja turvaa henkilöstön oikeuksia ja edistää luottamukseen perustuvaa neuvottelukulttuuria. Kun yritykset ja työntekijät voivat neuvotella vapaammin, syntyy myös parempia ratkaisuja, jotka hyödyttävät niin taloutta kuin hyvinvointia.

Kannustan edustajia hyväksymään tämän tärkeän esityksen ja viemään Suomen työelämää joustavampaan ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Tämä on investointi tulevaisuuteen, perheiden hyvinvointiin, yritysten elinvoimaan ja isänmaan kilpailukykyyn. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, otetaan muutama vastauspuheen vuoro. Jos painatte V-painiketta ja nousette siellä seisomaan. — Otetaan edustaja Rantanen ensiksi.

15.11 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt täytyy sanoa ensimmäisenäkin se, minkälaiset ovat nämä siirtymäsäännökset, jotka edustaja tässä aiemmassa puheenvuorossaan mainitsi. 1.1.2025 — onhan tässä ihan muutama päivä tai muutama viikko aikaa, että sellaiset siirtymäsäännökset. Kyllä kannattaisi jotenkin pysyä edes asiassa, kun tällaisia lausuntoja antaa. Tämä tarkoittaa sitä, että rehelliset suomalaiset yritykset tulevat tulevaisuudessa häviämään tarjouskilpailuja virolaisille ja muille ulkomaalaisille työvoimaa paljon käyttäville yrityksille. Tämä on nimenomaisesti työntekijöitten oikeuksia erittäin paljon heikentävä ja pitkällä linjalla tulee olemaan kaikista haitallisista näistä teidän työelämän uudistuksistanne. On kyllä hyvin vahvasti erilainen näkemys tästä puheenvuorosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otan nämä seitsemän kappaletta, jotka nyt ovat täällä listalla, eikä enempää: Suhonen, Aittakumpu, Lyly, Rostila, Viitala, Furuholm ja Koskela. — Suhonen.

15.12 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Hänninen teki sen puheessaan, mitä moni muukin hallituspuolueen kansanedustaja on tehnyt, eli kuvannut ikään kuin sitä, että ammattiyhdistysliikkeillä olisi valtava hätä heidän valtansa murenemisestä. Haluan kyllä nyt muistuttaa edustajia siitä, että eihän tässä ole kysymys mistään ammattiyhdistysliikkeen vallasta, koska ne työntekijät siellä työpaikalla ovat se ammattiliitto. Elikä tässä kysymys on nimenomaan niistä työntekijöistä, joilla on aito huoli siitä, mitä edustaja Rantanen äärimmäisen hienosti äsken tässä kuvasi. Täällä on hallituksella paljon työelämäreformia ja uudistuksia, jotka heikentävät monelta kantilta työntekijöitten oikeuksia ja etuja työpaikalla, ja se on se suuri hätä ja huoli niillä työntekijöillä, duunareilla, tavallisilla työntekijöillä siellä työpaikoilla. Ei tässä kysymys ole mistään ammattiliittojen vallasta vaan työntekijöistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

15.13 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yrittäjät ovat pitkään tätä uudistusta toivoneet, ja yritysten menestyminen on ilman muuta myöskin työntekijöiden etu, ja vastuullinen yrittäjä totta kai pitää huolta työntekijöistä ja haluaa pitää hyvät työntekijät itsellään. Pidän tärkeänä tätä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön huomiota siitä, että nämä muutokset lisäävät joustavuutta työnteon ehdoista sopimiseen ja mahdollistavat työnantaja- ja toimipaikkakohtaisten tilanteiden huomioimisen nykyistä paremmin, mutta samalla myös mahdollistavat työntekijöiden erilaisten tilanteiden huomioimisen.

Arvoisa rouva puhemies! Ei kannata luoda turhaa vastakkainasettelua työntekijöiden ja työnantajien välille. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä uudistus tulee hyödyttämään sekä yrittäjiä että työntekijöitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

15.14 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vastuullinen yrittäjä olisi järjestäytynyt työnantajaliittoon ja olisi saanut sitä kautta laki- ja muun tuen, ja olisi ollut paikallisessa sopimisessa se nykyinen polku, millä työehtosopimukset vievät asioita yhdessä eteenpäin, jos tulee riita. Liitot käsittelevät ensisijaisesti, ja viime kädessä tuomioistuimien. Se olisi ollut toimintatapa, joka olisi ollut kaikkein kannatettavin ja jolla yleissitovuus säilyisi parhaiten ja perälaudat työehtosopimuksissa.

Tässä väitetään, että tässä nyt kilpailukyky yhtäkkiä hyppää kovin paljon. Kun meidän työehtosopimusten piirissä on 80 prosenttia palkansaajista, jos otetaan julkinen puoli mukaan, niin se 20 prosenttiako sitten tekee tästä sen kilpailukykyloikan? Kun tässä 80 prosentissa on tämä paikallinen sopiminen ollut järjestäytymisen kautta, niin yhtäkkiäkö tästä sitten tällä viidenneksellä tulee tämä kilpailukykyhyppy? Siihen ainakaan minä en ole saanut missään vastauksia, että juuri tämä olisi se tuottavuusloikka. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

15.15 **Onni Rostila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin tarttunut tähän edustaja Lylyn esittämään ajatukseen siitä, että ei olisi lainkaan tarvittu tätä lakiesitystä, koska olisi voitu hoitaa työnantajien järjestäytymisen kautta. Nyt on kuitenkin niin, että esimerkiksi perustuslakivaliokunnan käsittelyssä kävi aivan selväksi, että sen lisäksi, että meillä on yhdistymisvapaus, meillä täytyy olla myös niin sanottu negatiivinen yhdistymisvapaus. Ei ole kohtuullista, että järjestäytymättömälle työnantajakentälle koituu selkeitä haittoja siitä, että he eivät järjestäydy, eli tästä on kysymys. [Pia Lohikoski: Ihan sama asia kuin joku ottaisi vakuutuksen ja toinen väittää, että voi saada samat edut!]

Sitten minun täytyy ihmetellä myöskin tällaista ajatusta, minkä vasemmistoliiton kansanedustaja esitti, että tämä lakiesitys olisi suorassa ristiriidassa perustuslain kanssa. Kun käsittääkseni tällaista ristiriitaa ei perustuslakivaliokunnan käsittelyssä havaittu, niin onko tätä jossain toisessa instanssissa käsitelty, vai mihin tällainen käsittämätön lausunto viittaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

15.16 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nyt on jo mahdollisuuksia paikalliseen sopimiseen, kun järjestäytyy. Tuon tässä vielä esimerkin vuoksi esille sen, kun vuonna 22 Metsäteollisuus ry irtaantui sopimustoiminnasta. Siellä alalla siirryttiin yrityskohtaisiin sopimuksiin, joita tuli noin kolmisenkymmentä. Vaikka on sellaisesta alasta kyse, missä on mahdollisuuksia ja resursseja moneen, niin edes siellä ei ole riittävästi osaamista näitä sopimuksia laatia, ei työnantajapuolella eikä myöskään välttämättä siellä pienemmissä yrityksissä palkansaajapuolella, varsinkaan jos näitä sopimuksia rupeavat tekemään jotkut muut kuin ammattiliittojen luottamusmiehet. Eli olisi hyvä myös tutustua tähän kenttään, mikä tuolla se todellisuus on. Se paikallinen sopiminen ei ole myöskään aitoa silloin, kun aina pääkonttorilta haetaan oikeasti ne suuntaviivat, mitä siellä tehtaalla tai työpaikalla saadaan tehdä ja mitä ei saada tehdä. Tässähän on ihan selvästi nyt vain hallituksella tarkoitus yrittää romuttaa ay-liikettä, ja olen siitä erittäin huolissani.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

15.18 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellisistä puheenvuoroista tuli hyvin ilmi, paikallista sopimista tehdään jo nyt näissä puitteisissa ja voitaisiin tehdä jatkossakin. Kuitenkin tämän hallituksen tämmöinen ideologinen, runnova lähestymistapa työmarkkinoihin tähtää vain ja ainoastaan ay-liikkeen romuttamiseen, ei mihinkään tasapainoisiin esityksiin, ja se näkyy täällä salissa. Täällä puhutaan paljon tästä niin kuin Suomen nousuun saamisesta ja siitä, kuinka yritykset ovat tärkeässä asemassa, ja puhutaan siitä, että yritykset ovat vastuullisia, mutta kyllä se kylmä tosiasia on nyt, että tämä hallitus ei ole millään tavalla vastuullinen suomalaisia työntekijöitä kohtaan, ja se antaa semmoisen viestin, että eikö heitä tarvita tähän Suomen nostamiseen. Perussuomalaiset voivat vastata tähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Koskela ja sen jälkeen vielä Hänninen, ja sitten mennään puhujalistaan.

15.18 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pidän kiinnostavana sitä, että edustaja Hänninen puhuu täällä vallasta ja siitä, mitä on ay-liikkeen valta ja mitä se ei ole, ja sivuuttaa retorisesti ja tietoisesti sen, että työnantajan ja työntekijän välillä oleva suhde on aina valtasuhde. Tässä paikallisessa sopimisessa, aivan kuten näissä muissakin työelämän heikennyksissä, on kyse vallansiirrosta työnantajille työntekijöiltä, ja te teette tämän aivan tietoisesti. Paikallinen sopiminen on osa sellaista isompaa pakettia, jonka tarkoitus on toteuttaa rakenteellinen muutos siihen aiempaan neuvottelukulttuuriin, joka on toiminut hyvin ja joka jatkossa ei tule toimimaan niin hyvin, koska hallitus on päättänyt sanelulla tätä romuttaa. Edustaja Hänninen, järjestäytymisessä ja ay-liikkeessä on kyse pitkälti solidaarisuudesta ja siitä, että parempaa työelämää luodaan yhdessä, ja te tiedätte tämän. Muuten te ette olisi rajoittaneet esimerkiksi myötätuntolakkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Hänninen.

15.20 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Suhonen arvioi minun puheenvuoroani tuossa, ja oli tietysti ihan mukava ja hyvä kuulla, että se aiheutti parranpärinää. Olen kuvannut siinä puheenvuorossa tilannetta niin kuin se on, ja valta on työnantajalla, mutta kyllä se on työntekijällä myös. Eli siihen pyritään, että työntekijällä on se valta, ja nyt tulee uudistus, jolla mahdollistetaan tämä työntekijöiden etu. [Pia Lohikoski: Miten? — Minja Koskela: Todellista valta-analyysia oikealta jälleen kerran! — Välihuutoja vasemmalta]

Ymmärrän toki, että tähänkin asiaan voi olla erilaisia näkökulmia, ja sen takia olemme eri puolilla tätä salia. [Vasemmalta: Pitää lukea edes se esitys! — Puhutteko edes samasta esityksestä!] Nytkin tähän solidaarisuuteen, selkeästikin voi sanoa, on vielä parempi mahdollisuus kuin aikaisemmin, mitä sieltä reunalta äsken kuulutettiin esille, eli se solidaarisuus nyt todella on mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Nyt mennään sitten puhujalistaan, ja siellä ensimmäisenä on edustaja Viitala.

15.21 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! Välillä ihmettelen tässä salissa, kun kuuntelen tätä keskustelua, onko kaikilla ihan ymmärrys siitä, mitä ay-liike tarkoittaa ja

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

mikä kollektiivi se on. Ei ole mitään mystistä ay-liikettä, vaan on kyse suomalaisesta palkansaajasta, suomalaisista, Suomessa työtä tekevästä palkansaajista. Eli tämä retoriikka on tosi kummallista, mitä ay-liikkeen ympärillä käydään. Kyse on suomalaisista duunareista.

Hallituksen työelämäpolitiikka on tosi yksipuolinen hyökkäys työntekijöiden oikeuksia ja ammattiliittoja kohtaan. Se tässä tulee jatkuvasti esiin, ja tämä lakiesitys eriarvoistaa palkansaajien asemaa, ei suinkaan lisää tasa-arvoa. Tässä esityksessä ei ole mitään vastuullisuutta vaan pelkästään elinkeinoelämän viestiä, ja tässä on selvästi tarkoitus vain rikkoa toimivat työmarkkinat.

Tänään tuossa herätessäni luin Rauman paikallislehteä UutisRaumaa, ja siellä oli kokoomuksen ryhmäjohtajan, edustaja Matias Marttisen kolumni. Marttinen mainostaa siinä, kuinka hallituksen ”työmarkkinoiden uudistaminen koituu jokaisen suomalaisen parhaaksi”. Minun on kuitenkin hyvin vaikea nähdä, miten yksipuolinen työnantajan aseman vahvistaminen ja työntekijän aseman heikentäminen suosii suomalaista palkansaajaa. Todella erikoinen, epätasapainoinen yhtälö, joka ei todellakaan toimi. Potkut saa entistä helpommin, määräaikaista sopimuksia lisätään, sairastamisesta rangaistaan sairaussakolla, lakko-oikeutta rajataan, palkkakuopat sementoidaan, ja tällä käsiteltävänä olevalla esityksellä uhataan työntekijöiden minimiturvan takaavia yleissitovia työehtosopimuksia. Vaikea nähdä näiden hyötyä suomalaiselle työntekijälle, oikeastaan aivan mahdotonta. Myös hallituksen lupaamia työllisyysvaikutuksia yhä odotellaan, kun tähänastinen saldo on kymmeniätuhansia miinuksella.

Esitys uhkaa työehtosopimusten yleissitovuutta, ja se taitaakin olla hallituksen tai ainakin kokoomuksen tavoite. Kun paikallinen sopiminen laajennetaan järjestäytymättömiin yrityksiin, heikkenee yritysten kannustin järjestäytymiselle. Kun järjestäytyneiden työnantajien osuus vähenee, on hyvin mahdollista, että se monilla aloilla laskee niin paljon, että yleissitovuus alalla poistuu. Tämä ehkäpä onkin yksi kokoomuksen tavoitteista tässä lakimuutoksessa. Kun kokoomus ei pääse purkamaan yleissitovuutta kokonaan, nakertaa se sitä vähitellen perussuomalaisten avustuksella.

Hallitus heikentää työntekijöiden oikeuksia lakiteitse. Hallituksen lukuisat lakiuudistukset heikentävät työntekijöiden oikeuksia. Työntekijöiden turvana on usein kuitenkin yleissitova työehtosopimus, joka suojelee myös järjestäytymättömien yritysten työntekijöitä. Kun tämä turva viedään alta pois, jää työntekijä melko lailla tyhjän päälle. Ammattiliitot ja työehtosopimukset suojaavat heikommassa asemassa olevaa työntekijää vahvemman työnantajan saneluvallalta. Nyt tätä asiaa halutaan hallituksen toimesta horjuttaa. Jo nyt yrityksillä on mahdollisuus paikalliseen sopimiseen työehtosopimuksen puitteissa, jos he järjestäytyvät. Kun järjestäytyminen ja yhteistoiminta on työntekijän etu, on myös työnantajan etu kuulua työnantajaliittoon. Jos työnantaja haluaa käyttää hyväkseen TESin mahdollistamia paikallisen sopimisen mahdollisuuksia, ei hänen tarvitse kuin liittyä työnantajaliittoon. En siis näe muutoksen tarvetta, kun jokainen työnantaja voi näin mahdollistaa sen paikallisen sopimisen.

Tähän loppuun on pakko todeta vielä, että kun työelämä kaipaisi tasapainoa, ei epävarmuutta, mitä tälläkin lakiesityksellä luodaan, niin kannatan hyvin vahvasti tämän lain hylkäämistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

15.25 **Karoliina Partanen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on vuosi lopullaan, ja vuoden aikana ollaan aikamoinen määrä erilaisia työelämää koskevia lainsäädäntöjä viety tässä talossa läpi. Olen kovalla ja herkällä korvalla kuunnellut sitä, tulisiko opposition puolelta yksi puheenvuoro, jossa sanottaisiin jotain hyvää jostakin työnantajasta. Täytyy sanoa, että vieläkin pidätän hengitystäni ja toivon tällaista joulun ihmettä, että tällainen puheenvuoro täällä tämän vuoden aikana vielä kuultaisiin, missä joskus joku opposition edustaja antaisi jotain arvoa jollekin yrittäjälle, joka ottaa riskiä, kantaa vastuuta, maksaa veroja, haluaa työllistää ja kantaa yhteiskunnasta huolta. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ja kuulua työnantajaliittoon!] Yksi tekijä siinä, että me rakennamme tätä yhteiskuntaa, on se, että me edes jonkun verran pyrkisimme madaltamaan vastakkainasettelua. Tässä on ollut liuta kovia puheenvuoroja, joissa on haukuttu työnantajia [Minja Koskela: Ei työnantajia vaan hallitusta!] ja joissa on sanottu sitä, että hallitus haluaa vain ja ainoastaan rangaista, haluaa kurittaa työntekijöitä ja niin sanotusti tuhota suomalaisen työntekijän työelämän. Tämä on ollut se keskeinen sisältö näissä puheenvuoroissa.

Kaiken kaikkiaan, kun yrittäjiltä on kysytty, minkä takia tätä uudistusta tarvitaan, niin yrittäjät sanovat, että he näkevät ja kokevat ja uskovat, että tämä on se keino, jolla uskaltaaan myös lisätä rekrytointeja, palkata uusia työntekijöitä ja ottaa lisää riskiä. Jos jotakin, niin sitä meidän yhteiskunta tällä hetkellä tarvitsee. Sitä, että meillä on rohkeita vastuunkantajia, jotka myös uskaltavat epäonnistua. Ei sitä, että heitä haukutaan täältä pöntöstä ja sanotaan, että työnantajat ovat sellaisia, jotka haluavat vaan kurjistaa työntekijöitten elämää. [Minja Koskela: Kukaan ei ole sanonut näin!]

Olen myös huolissani siitä, että meillä ei anneta enää minkäänlaista arvovaltaa tämän salin keskusteluissa esimerkiksi perustuslakivaliokunnalle eikä sen antamille lausunnoille. On huolestuttavaa, että kun perustuslakivaliokunta on esimerkiksi katsonut, että tämän lainsäädännön osalta nimenomaisesti parannetaan työnantajien, järjestäytymättömienkin työnantajien, asemaa ja tuodaan yhdenvertaiseen asemaan järjestäytymättömiä ja järjestäytyneitä työnantajia ja parannetaan yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa, niin täällä salissa sanotaan, että hyvät työnantajat järjestäytyisivät. Yhtäältä sitten taas jossakin toisessa lauseessa vedotaan perustuslakiin ja sanotaan, että pitäisi noudattaa perustuslakia ja sen tulkintoja. Nämä ovat kovasti ristiriidassa. Jotenkin toivoisin, että voitaisiin sentään kunnioittaa sitä, mitä perustuslakivaliokunta on lausunut.

No miksi näitä uudistuksia sitten tehdään? Me jokainen tiedetään, että Suomessa on 17 kurjaa vuotta takana. Ei minkäänlaista talouskasvua, ja ollaan kaikki varmaan yhtä lailla syyllisiä ja epäonnistuneita ja vastuussa asiasta. Miksi näitä uudistuksia tehdään, niin niitä tehdään nimenomaan sen takia, että yritetään ottaa sitä kilpailukykyloikkaa ja yritetään lisätä tuottavuutta. Edustaja Lyly sanoi tässä, että tämä ei tule olemaan se uudistus, joka sen tulee tekemään, mutta meidän pitää kokeilla nyt kaikkia mahdollisia keinoja. Ei varmasti ole yhtä ja ainoa uudistus, joka olisi se ihmeentekijä ja käänteentekijä tässä tilanteessa, mutta kaikki mahdolliset keinot on minusta tällä hetkellä otettava käyttöön.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kuuli asiantuntijoita, ja monissa asiantuntijalausunnoissa tuli esille se, että tällä lainsäädännöllä on mahdollista lisätä vuorovaikutusta työnantajien ja henkilöstön välillä ja on mahdollista parantaa henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa työehtoihinsa. Myöskään tästä en ole kuullut yhtään positiivista signaalia opposition puolelta. Nämä puheenvuorot kuulostavat vähän niin kuin Grimmin saduilta: kun itse kuuntelin niitä pienenä, niin ei uskaltanut mennä metsään leikkimään, ja nyt tulee semmoinen olo, että uskaltaako kukaan työntekijä enää hakea töitä, kun sen verran kovasti pelotel-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

laan työntekijöitä, [Minja Koskela: Hohhoijakkaa!] että ei pysty enää ollenkaan luottamaan työelämään eikä työelämän sääntöihin. On kovin yksipuolista ja lyhytnäköistä hokea kuukaudesta toiseen tässä tilanteessa, kun muutenkin maailma myllertää ja tuntuu, että haasteita riittää, sitä, että työnantajien ja hallituksen tarkoituksena on tuhota työelämän säännöt, tuoda halpatyövoimaa Suomeen ja niin edespäin.

No sitten tässä ollaan puhuttu tasapuolisista sopimusmahdollisuuksista ja luottamusvaltuutetun asemasta. Me hallituksessa luotamme yksilöihin ja yksilöitten kykyyn ottaa asioista selvää, kouluttautua ja niin edespäin, ja myös tämä lainsäädäntö turvaa sitä. Meillä on kahdeksan vai seitsemän eri keinoa siihen, että luottamusvaltuutettu pystyy parantamaan omia mahdollisuuksiaan olla tasapuolinen neuvottelupartti näissä neuvotteluissa. Työnantajalle on säädetty velvollisuus antaa luottamusvaltuutetulle sopimuksen tekemiseksi tarpeelliset tiedot, ja on varattava luottamusvaltuutetulle riittävä harkinta-aika sopimusta neuvoteltaessa ja tilaisuus käsitellä sopimuksen merkitystä yhdessä henkilöstön kanssa. Lisäksi sopimus on irtisanottavissa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, se on tehtävä kirjallisesti, ja on vielä toimitettava sopimus työsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa. Nämä kaikki on säädetty sitä varten, että halutaan nimenomaisesti turvata niitä yhtäläisiä mahdollisuuksia tähän sopimiseen.

Sen lisäksi vielä luottamusvaltuutetulla on samanlainen asema kuin luottamusmiehellä, ja siitä on säädetty työsopimuslaissa. Elikkä luottamusvaltuutetulla on oikeus saada laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot sekä riittävästi vapautusta työstään, ja hänen on saatava korvaus ansionmenetyksestä, kun hän hankkii näitä tietoja. Lisäksi on säädetty vielä samanlainen irtisanomissuoja.

No, nämä olivat ne, mitä halusin näitten puheenvuorojen perusteella sanoa, mitä tässä käytettiin. Jään nyt hetkeksi kuuntelemaan, tuleeko jotakin hyvää sanottavaa yhdestäkään työnantajasta. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan. Siellä kaikilla näyttää olevan puheenvuoro, joten voi siellä sitten kommentoida. — Edustaja Koponen poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.32 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Paikallinen sopiminen ei ole itsessään huono asia silloin, kun kyse on reilusta sopimisesta, jota tehdään luottamusmiesjärjestelmän puitteissa. Edellinen puhuja täällä mainitsi, että täällä kovasti epäillään työnantajien motiiveja, mutta kyllähän tässä nimenomaan on nyt kyse hallituksen esityksestä, ei työnantajien esityksestä vaan hallituksen esityksestä, jota täällä oppositio on moittinut.

Työehtosopimusta paremmista työehdoista on ollut aina mahdollista sopia tähänkin asti, ja tässä uudistuksessa tosiasiallisesti tätä mahdollisuutta muutetaan siihen suuntaan, että on mahdollisuus heikentää työehtoja. Paikallisen sopimisen mahdolliset tuottavuushyödyt ja muut hyödyt olisivat saavutettavissa myös oikeudenmukaisemmalla mallilla. Hallitus onkin tosiasiaa tehnyt esityksen palkkadumppauslaista, jonka avulla työntekijöiden vuosiansioista voidaan leikata jopa 10 000—20 000 euroa, jos kaikkein heikoimmin sopimisen mahdollisuuksia hyödynnetään epätasapainoisessa neuvotteluasetelmassa. Yhdistettynä lakko-oikeuden heikentämiseen, sairaussakkoon ja muihin työelämäheikennyksiin hallituksen työmarkkinapolitiikka heikentää työntekijöiden asemaa ja toimeentuloa sekä keskittää varallisuutta omistajille. Nyt kuten aina tällä hallituksella on mielessään yksipuolisesti vain työnantajan etu.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kaksi eri mekanismia, jotka uhkaavat heikentää työehtosopimusten kattavuutta ja yleissitovuutta:

Ensinnäkin, se kannustaa työnantajia luopumaan valtakunnallisista työehtosopimuksista ja siirtymään yrityskohtaisiin työehtosopimuksiin, kuten metsäteollisuudessa on tehty. Tätä edesauttaa se, että jatkossa työlainsäädännön säännöksistä poikkeaminen mahdollistuu myös työpaikkakohtaisilla sopimuksilla, kun se tähän asti on ollut mahdollista vain valtakunnallisilla sopimuksilla.

Toiseksi, hallituksen esitys suosii järjestäytymättömiä yrityksiä, koska niille tarjotaan laajemmat heikommin sopimisen mahdollisuudet ilman järjestäytyneiden työnantajien velvoitteita. Mikäli järjestäytyneiden työnantajien määrä laskee riittävän alas, ei alalle muodostu enää yleissitovaa työehtosopimusta.

Äskeisessä debatisa täällä käytettiin puheenvuoroja, joissa ihmeteltiin, miksi halutaan edellyttää, että työnantajat olisivat järjestäytyneitä. Se on kuulemma väärin tällaista edes olettaa tai ehdottaa, ja verrattiin siihen, että pitää olla tämä oikeus kieltäytyä ja saada silti samat edut. En päässyt debattiin mukaan, mutta itselleni tätä kuunnellessa tuli mieleen, että jos yksi naapuri on ottanut kotivakuutuksen ja toinen naapuri ei ole ottanut kotivakuutusta, niin onko sillä, joka ei ole ottanut kotivakuutusta, onnettomuustilanteessa tai vahinkotilanteessa, vaikkapa vesivahingon sattuessa, tällä samalla logiikalla mahdollisuus mennä sanomaan, että minullekin kuuluu korvaus, koska naapurikin sai korvauksen. Ei näin toimita. Ei järjestäytyneessä yhteiskunnassa toimita näin, ja siksi on aika erikoista väittää, että järjestäytymättömille työnantajille pitäisi jonkin logiikan mukaan kuulua samat edut, ja vedotaan tässä yhdenvertaisuuteen. Mielestäni logiikka ei nyt kyllä ollenkaan toimi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa on laajasti tuotu esiin palkkadamppauksen riski, jota työministeri kylläkin jatkuvasti on täällä yrittänyt kiistää. Mahdollinen riski liittyy siihen, että vaikka paikallisista sopijaosapuolista ja muista menettelytapoista sovitaan työehtosopimuksissa, saatetaan näitä mahdollisuuksia silti käyttää väärin työpaikoilla. Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan myös: ”On mahdollista, että työelämässä esiintyy sellaisiakin väärinkäyttötilanteita, joissa työnantaja pyrkii vaikuttamaan henkilöstön edustajan valintaan tai henkilöstön mielipiteen muodostamiseen, mikäli työntekijöiden neuvotteluasema suhteessa työnantajaan on heikko.” Tämä siis sanotaan hallituksen oman esityksen perustelutekstissä.

Työehtosopimusten kattavuuden heikentymisellä olisi merkittäviä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutuksia, kuten myös esityksen perusteluissa on tuotu esiin. Siellä sanotaan: ”Toisaalta on kuitenkin mahdollista, että ennen kaikkea esityksen välilliset vaikutukset voivat kohdistua yksityisellä sektorilla työskenteleviin naispalkansaajiin erityisesti yksityisillä palvelualoilla. Nämä välilliset vaikutukset voivat syntyä ennen kaikkea silloin, jos lakimuutos johtaa työehtosopimusten kattavuuden heikkenemiseen.”

Arvoisa puhemies! Tähän lopuksi haluan sanoa vielä, että hallituksen esitykseen on pilotettu niin sanottuna teknisenä muutoksena myös työnantajien hyvityssakkojen keventäminen sellaisissa tapauksissa, joissa työehtojen valvontavelvollisuutta on laiminlyöty. Tämä tarkoittaa sitä, että esitys suosii työmarkkinarikollisuutta, ja tätä perustellaan sääntelyvirheellä, vaikka kyse on poliittisesta päätöksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

15.38 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Partanen ei nyt lupauksestaan huolimatta jäänyt kuuntelemaan, mutta kerron silti, että vasemmistoliitto on juuri tänään julkaissut pienyrittäjäohjelman. Pienyrittäjät lienevät juuri niitä suomalaisia työnantajia, joita tämä hallitus kurittaa esimerkiksi arvonlisäveron korotuksilla, joten kyllä, me pidämme myös työnantajien puolta.

Mitä tulee hallitukseen, niin Orpon ja Purran hallitustahan ohjaa kaksi tämmöistä oikeistolaisen ideologian mukaista punaista lankaa, kaksi isoa tavoitetta. Toinen niistä on julkisen sektorin palveluiden merkittävä heikentäminen, toinen työehtosopimusten yleissitovuuden murentaminen ja vallan siirtäminen työntekijöiltä työnantajille. Tämä nyt käsitellyssä oleva paikallista sopimista lisäävä laki yhdistettynä lakko-oikeuden heikentämiseen, sairaussakkoon ja muihin työelämän heikennyksiin — hallituksen työmarkkinapolitiikka heikentää työntekijöiden asemaa ja toimeentuloa sekä keskittää varallisuutta omistajille. Samalla heikennetään myös sukupuolten välistä tasa-arvoa, kun nämä lukuisat työelämää heikentävät toimet osuvat erityisen kovaa naisvaltaisten alojen työntekijöille.

Kuten tämän lakiesityksen perusteluissakin on tuotu ilmi, paikallisen sopimisen lisääntyminen voi lisätä riskiä siitä, että jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asetmassa olevien asema heikentyy entisestään. Tämä koskee juuri niitä naisvaltaisten alojen työntekijöitä esimerkiksi palvelualoilla. Kaiken kukkuraksi paikallisen sopimisen lisäämisellä ei ole havaittu työllisyysvaikutuksia, kuten hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan. Tämä päteeikin käytännössä kaikkiin hallituksen niin sanottuihin työelämäuudistuksiin, joita perusteettomasti kutsutaan usein työllisyystoimiksi.

Arvoisa puhemies! Paikallisen sopimisen mahdolliset tuottavuushyödyt ja muut hyödyt olisivat saavutettavissa myös oikeudenmukaisella mallilla. Paikallinen sopiminen ei ole huono asia silloin, kun se tapahtuu luottamusjärjestelmän puitteissa reilusti sopien. Työehtosopimusta paremmista työehdoista on aina ollut mahdollista sopia, ja tässä uudistuksessa tosiasiallisesti laajennetaan mahdollisuuksia heikentää työehtoja. Tämän vuoksi mielestäni tämä lakiehdotus tulisi ehdottomasti hylätä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

15.40 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vanhan sanonnan mukaan yrittänyttä ei laiteta, elikkä moitita. Yrittäminen ja yritteliäisyys ovat yhteiskuntamme ja kansamme kantavia voimia, ja kuten tässä keskustelussa on jo aikaisemminkin todettu, yritykset tarvitsevat työntekijöitä ja työntekijät tarvitsevat yrittäjiä, eikä sellaista turhaa vastakkainasettelua kannata rakentaa, vaan tehdä sellaisia uudistuksia, jotka edistävät molempien osapuolten asiaa. Se tosiasia tietysti täytyy muistaa, että Suomen kasvu ja meidän hyvinvointimme on monessakin mielessä yritysten varassa, koska emme selviäisi ilman yritysten luomia työpaikkoja ja niiden kautta tulevia verotuloja ja bruttokansantuotteen kasvua. Tämän takia Suomen tulee olla maa, jossa yrittäminen on mahdollisimman sujuvaa ja jossa yrityselämän kehittäminen on mahdollisimman helppoa. Erilaisia esteitä lainsäädännöstäkin tulee poistaa, jos ne haittaavat yrittämistä. Ylipäätäänkin, kun puhutaan työmarkkinoista, kaikenlaiset joustot ovat tärkeitä. Tämä paikallisen sopimisen edistäminen on yksi lukuisista hallituksen yrityselämää ja myöskin työmarkkinoita joustavoittavista uudistuksista.

Tässä jo aikaisemmin taisin todeta sen, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään toteaa, että nämä nyt esitetyt muutokset lisäävät joustavuutta työnteon ehdoista sopi-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

miseen ja mahdollistavat työnantajan toimipaikkakohtaisten tilanteiden paremman huomioimisen mutta myöskin mahdollistavat sen huomioimisen entistä paremmin, että työntekijöiden erilaiset tilanteet voidaan paikallisesti huomioida.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten valiokunta toteaa, mahdollisuus toimia joustavammin ylipäättäänkin vähentää erilaisia hallinnollisia kustannuksia ja vahvistaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuasemaa. Tämä on erittäin tärkeää, ja kaikki tällaiset Suomen kilpailukykyä ja tuottavuutta parantavat uudistukset ovat tervetulleita. Tämä on hyvä uudistus ja muistuttaa siitä, että kannattaa tehdä töitä ja kannattaa yrittää. Enkä itse näkisi tätä uudistusta edes minkäänlaisena oikeisto—vasemmisto-akseliin sijoittuvana asiana, vaan kyllä tätä uudistusta ovat yrittäjät toivoneet pitkään riippumatta siitä, mikä esimerkiksi yrittäjän poliittinen aatemaailma on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.43 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävässä esityksessä uudistetaan työmarkkinoita, joihin Suomessa ei ole tehty uudistuksia vuosikymmeniin. Suomi onkin jäänyt merkittävästi jälkeen verrokkimaistaan niin kilpailukyvyssä kuin tuottavuudessa. Kilpailukyky ja tuottavuus ovat niitä avaimia, millä Suomen talous nostetaan taas jaloilleen.

Paikallisen sopimisen edistäminen on merkittävä ja pitkään odotettu uudistus. Yrittäjät ovat vuosikymmenten ajan tuoneet esille tarpeen lisätä joustavuutta ja yhdenvertaisuutta työmarkkinoilla. Tämä hallituksen esitys vastaa vihdoin siihen tarpeeseen. Esityksen keskeinen periaate on yksinkertainen: kaikilla yrityksillä tulee olla yhtäläinen mahdollisuus sopia paikallisesti riippumatta siitä, ovatko ne järjestäytyneitä työnantajaliittoon. Tämä ei ole vain yrittäjien etu vaan myös työntekijöiden ja koko Suomen talouden etu. Joustavammat työmarkkinat parantavat työpaikkojen säilymistä, lisäävät kilpailukykyä ja tukevat kasvua.

On tärkeää huomata, että tässä esityksessä on huomioitu myös työntekijöiden oikeudet. Työlainsäädännön pakottavat vähimmäissäännökset säilyvät, ja työntekijöitä edustavien tahojen rooli varmistetaan. Tämä uudistus ei ole keino heikentää ehtoja vaan mahdollisuus luoda ratkaisuja, jotka sopivat juuri kyseisen työpaikan ja ihmisten tarpeisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on myös askel kohti joustavampia ja nykyaikaisempia työmarkkinoita. On aika mahdollistaa paikallinen sopiminen kaikille yrityksille ja antaa työpaikoille enemmän välineitä menestyä muuttuvassa maailmassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

15.45 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Ensin haluan vastata edustaja Partaselle, joka halusi täällä jäädä kuuntelemaan opposition vaihtoehtoja ja sitten poistui salista. Hän kuitenkin tunteikkaasti täällä toivoi, että oppositio puhuisi kauniisti yrittäjistä ja työnantajista, ja sattumoisin vasemmistoliitto onkin tänään julkaissut pienyrittäjäohjelman, jossa nimenomaan lähtökohta on se, että kahtiajakoa yrittäjiin ja palkansaajiin pienennetään, koska pidämme sitä harhaanjohtavana.

Me olemme myös sitä mieltä, että tämä työnantajien haukkuminen, johon edustaja Karoliina Partanen täällä viittasi, on hyvin erikoinen kuvaus siitä, mitä oppositio tekee, kun me kritisoimme täällä hallituksen toimia, emme työnantajia. Me itse asiassa haluaisimme

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

nimenomaan helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Me haluaisimme porrastaa työnantajamaksuja liikevaihdon mukaan. Me haluaisimme kitkeä epäreilua kilpailua, joka osuu nimenomaan näihin pieniin yrityksiin Suomessa, ja me tekisimme sen vahvistamalla harmaan talouden torjuntaa ja vahvistamalla kilpailuviranomaisten toimivaltuuksia.

Haluaisin myös kysyä edustaja Partaselta, joka ei valitettavasti ole täällä salissa, mutta ehkä joku muu hallituspuolueista haluaa vastata: mitä hallitus on siis kerta kaikkiaan tehnyt yrittäjien hyväksi? [Timo Heinonen: Ei täällä paljon vasemmistoliittolaisiakaan näy! — Pia Lohikoski: Taitaa olla enemmän kuin kokoomuslaisia!] Te olette esimerkiksi nostaneet arvonlisäverotusta, joka pienentää kotimaista kulutuskysyntää heikentämällä palkansaajien ostovoimaa ja nostamalla hintoja. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Minä olen hyvin ihmeissäni siitä, että täällä esitetään, että opposition pitäisi tuoda teille vaihtoehtoja, kun te olette nimenomaisesti toimineet yrittäjävihamielisesti näillä esityksillä, jotka vaikeuttavat yrittäjien toimintaa.

Sitten tähän itse asiaan eli paikalliseen sopimiseen:

Ensinnäkään paikallinen sopiminenhan ei ole itsessään huono asia, silloin kun se on reilua ja se tehdään työpaikoilla niin, että se toteutuu työehtosopimusten ja luottamusjärjestelmän puitteissa. Valitettavasti tässä hallituksen esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että jatkossa myös järjestäytymättömillä työpaikoilla saisi soveltaa yleissitovan työehtosopimuksen paikallisen sopimisen mahdollistavia määräyksiä. Tämä on ongelma siksi, että näiden ehdotettavien muutosten mukaan tämä paikallinen sopimus voitaisiin tehdä luottamusvaltuutetun kanssa, jos työehtosopimuksessa edellytettyä luottamusmiestä ei olisi. Minusta on syytä pitää mielessä se, minkä aiemminkin täällä salissa sanoin, että työntekijän ja työnantajan välinen suhde on valtasuhde, ja silloin, kun työntekijöiden puolesta neuvottelee luottamusmies, on työntekijän puolella henkilö, jolla on koulutus ja osaaminen tällaisten sopimusten tekemiseen. Hallitus haluaa viedä tämän valtaa tasaavan mekanismin pois, eli voidaan siis aivan perustellusti puhua vallansierrosta, johon tällä esityksellä ollaan suuntaamassa.

Toinen ongelma tässä esityksessä on se, että se mahdollistaa palkkojen polkemisen, eli vuosiansioita voidaan leikata tällä esityksellä tuhansia euroja, jopa 10 000—20 000 eurola. Kun tämä yhdistetään sitten lakko-oikeuden heikentämiseen ja muihin työelämäheikennyksiin, niin tämä hallituksen työmarkkinapolitiikka heikentää kokonaisuudessaan työntekijöiden asemaa ja toimeentuloa sekä keskittää varallisuutta omistajille. Tämä esitys lisää väärinkäytöksen riskiä, ja esityksen perusteluissa on tuotu tämä asia ilmi: ”Paikallisen sopimisen lisääntyminen voi lisätä riskiä siitä, että jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asetmassa olevien asema heikentyy entisestään.” Teidän oma esityksenne. Esitys suosii järjestäytymättömiä yrityksiä eli uhkaa lopettaa yleissitovuuden monelta alalta, ja se vaarantaisi sitten taas monet keskeiset työehtosopimuksiin perustuvat työntekijöiden oikeudet, esimerkiksi lomarahat, ilta- ja yölisät.

Yksi peruste, jolla hallitus on perustellut paitsi tätä esitystä myös lukuisia muita työelämäheikennyksiä, liittyy siihen, että te puhutte työllisyysvaikutuksista. On fakta, että tällä paikallisen sopimisen lisäämisellä ei ole havaittu työllisyysvaikutusta, kuten hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan. Tämähän pätee käytännössä kaikkiin hallituksen tuomiin niin sanottuihin työelämäuudistuksiin, joita te perusteettomasti kutsutte työllisyystoimiksi ja jotka ovat tosiasiaa työelämäheikennyksiä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan esitys paikallisesta sopimisesta on osa hallituksen laajempaa ideologista pakettia, jonka tarkoitus on toteuttaa laaja yhteiskunnallinen ja

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

rakenteellinen muutos työmarkkinoille siten, että sopimisen kulttuuri heikkenee ja ammattiyhdistysliikkeen rooli kapenee. Kyseessä on vallansiirto työntekijöiltä työnantajille, ja se on tärkeää sanoa ääneen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

15.51 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vierastan myös sitä narratiivia, missä todetaan, että oppositio ei arvosta yrittäjiä ja että jotenkin me olisimme yrittäjävastaisia. Minusta tässä ei ole kysymys lainkaan siitä, vaan kysymys on ennen kaikkea siitä, että tämä esitys itsessään ei ole tasapainoinen.

Sinänsä paikallisessa sopimisessa ei ole mitään pahaa, kun se tehdään sillä tavalla, että aidosti pystytään sopimaan paikallisesti ja työehtoja kunnioitetaan. Sehän itse asiassa silloin on niin työntekijän kuin työnantajan etu. Tämä esitys valitettavasti nyt on kuitenkin tehty hyvin yksipuolisesti, eikä siinä oteta tarpeeksi huomioon työntekijöiden asemaa.

Esityksen toinen huono puoli on se, miten se kohtelee kaikkia yrityksiä aivan täsmälleen samalla tasolla, huolimatta siitä, minkä kokoisia nämä yritykset ovat, kuinka paljon työntekijöitä niissä on ja minkälaisella alalla ollaan. Varsinkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa kuultiin se, miten tämä tuottaa erilaisissa yrityksissä eri sektoreilla erilaisia ongelmia.

Tällä esityksellä tuskin tulee olemaan todellakaan hyviä työllisyysvaikutuksia, mikä myös tulee esille siinä hallituksen esityksessä, ja sen takia tämä vaikuttaa aika puusilmäiseltä ratkaisulta. Jos olisi ollut yhtään enemmän kunnianhimoa, oltaisiin voitu rakentaa paikallisesta sopimisesta sellainen esitys, joka itse asiassa olisi ollut myös parempi niin pienten yrittäjien kannalta kuin sitten työntekijöiden kannalta.

Sitten otetaan vielä nämä tasa-arvoaikutukset, joista myös valiokunnassa kuultiin, ja ne olivat todella surullista kuultavaa. Taas uudestaan tulee hallitukselta työelämään liittyen sellainen esitys, jossa negatiivisista tasa-arvoaikutuksista ei välitetä laisinkaan. Ja ehkä tämä kokonaisuus, missä pidetään kauniita puheita tasa-arvokysymyksistä mutta sitten kun tehdään lainsäädäntöä, niitten yli ollaan aina yhä uudestaan ja uudestaan valmiita kävelemään, on valtavan masentava, enkä usko, että Suomen kansa tällaista sumutusta myöskään pystyy sitten lopulta kuitenkaan uskomaan.

Näistä syistä esitän, että tämä lakiesitys hylätään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

15.53 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Paikallinen sopiminen on kirvoittanut keskustelua puolesta ja vastaan. Muistaakseni vuonna 2021 — suuresti arvostamani edustaja Lyly varmasti muistaa vuosiluvut itseäni paremmin — eräs keskisuomalainen mekaanista metsäteollisuutta harjoittava yritys halusi tehdä yrityskohtaisen työehtosopimuksen, siis sopia työntekijöidensä kanssa paikallisesti työehdoista. Tämä yritys oli koko monikymmenvuotisen uransa aikana lomauttanut tai irtisanonut tasan nolla työntekijää — siis ei ollut yhtään työntekijää lomauttanut eikä irtisanonut monikymmenvuotisen uransa aikana. He halusivat antaa työntekijöilleen valtakunnallista työehtosopimusta paremmat palkankorotukset ja tämän lisäksi vielä kuuden prosentin tulospalkkiobonus, mutta tämä ei sopinut ammattiyhdistysliikkeelle, vaan tästä käynnistettiin työtaistelutoimenpiteet. Eli kyllä tällä hallituksen esityksellä pyritään paitsi kohentamaan kilpailukykyä ja tuottavuut-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

ta myöskin lisäämään vuorovaikutusta työnantajan ja työntekijöiden välillä. Sillä mahdollistetaan henkilöstön vaikuttaminen omiin työehtoihinsa.

On tärkeätä muistaa, että paikallinen sopiminen tapahtuu jatkossakin aina työehtosopimuksen rajoissa ja niiden menettelytapojen mukaisesti. Esityksessä sallittaisiin järjestäytymättömille, yleissitovaa työehtosopimusta noudattaville työnantajille samat paikallisen sopimisen mahdollisuudet, mitkä ovat jo tällä hetkellä sallittuja järjestäytyneen kentän työnantajille. Työntekijöitä voi edustaa neuvotteluissa luottamusmies, luottamusvaltuutettu tai molemmat yhdessä riippuen työntekijöiden järjestäytyneisyydestä. Luottamusvaltuutetulle säädetään lailla sama turva, mikä on tällä hetkellä luottamusmiehellä. Lisäksi työnantajan on järjestettävä luottamusvaltuutetulle riittävä tiedonsaanti ja koulutus tämän tehtävän hoitamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että työehtosopimuskäytänteiden muuttaminen saattaa herättää huolta. Oppositioapuolueiden edustajat ovat täällä maalailleet synkkiä uhkakuvia taivaalle paikallisesta sopimisesta, mutta meillä oli valiokunnassa kuultavana yritys, jonka toimitusjohtaja ja luottamusmies korostivat yhdessä paikallisen sopimisen mahdollistavan molempien osapuolten, sekä työntekijöiden että työnantajan, intressien huomioinnin parhaalla mahdollisella tavalla. Luottamusmies jopa totesi, että usein ehdotus paikallisen sopimisen tekemiseen tulee nimenomaan työntekijäpuolelta, eli siinä mielessä itse olisin kyllä luottavainen tämän paikallisen sopimisen mahdollisuuksiin.

Sitä paitsi eihän paikallista sopimusta ole pakko tehdä. Tällä esityksellä se ainoastaan mahdollistetaan myöskin järjestäytymättömille, yleissitovaa työehtosopimusta noudattaville yrityksille. Pitää myös muistaa vielä se, että luottamusvaltuutetun kanssa tehty paikallinen sopimus on esityksen mukaan irtisanottavissa puolin ja toisin kolmen kuukauden sisällä sopimuksen kestosta riippumatta, jollei työehtosopimuksessa tai paikallisessa sopimuksessa ole toisin mainittu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Yritän nyt vastata, kun täällä on niin monta väittämää ja asiaa tähän tilanteeseen. Lähdetään nyt siitä isosta historiasta ensin. Sanottiin, että nyt ei ole 17 vuoteen saatu kasvua aikaiseksi, mutta kun muistetaan se aika, jolloin Suomessa tehtiin konsensuksella keskitettyjä ratkaisuja ja isoja ratkaisuja, niin silloin Suomi kasvoi. Silloin se kasvoi ja talouskasvua oli ja tuottavuuskasvua oli. Kuinkas se on mahdollista? No, se tehtiin konsensuksella ja sitten jakovara katsottiin, joka jaettiin keskitetyillä ratkaisulla. No, työnantajat halusivat päästä tästä mallista eroon, koska se suojeli työntekijöitä ja jakoi sitä kansakunnan jakovaraa tasaisesti. No niin, sitten sanottiin, että mennään liittokohtaisiin ratkaisuihin, silloin 2007 eteenpäin. Se lähti laukalle 2007, ja kierros teki sen, että tuli ylisuuret palkankorotukset. Sen jälkeen sitten sitä korjattiin 2010-luku ja tehtiin keskitettyjä ratkaisuja, ja taas saatiin kansakunta jollain tavalla kilpailukykyiseksi.

No niin, taas sanotaan, että nyt pitää taas saada niitä liittokohtaisia ratkaisuja. No nyt niitä liittokohtaisia ratkaisuja tehdään. No eikö tähän sitten rakenneta tämmöinen vientimalli, jolla rajoitetaan, ettei vain saa tehdä ylisuuria palkankorotuksia. Tehdään toiseen suuntaan rajauksia. Sitten, kolmanneksi, nyt tulee se tähän paikalliseen sopimiseen liittyvä asia: Nyt kun saadaan rajattua, niin sitten pitää saada yrityskohtaisesti koko ajan joustavuutta lisää, ja viedään niitä yrityksen sisällä olevia ehtoja sellaiselle taholle, joka ei niitä osaa soveltaa.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Esimerkiksi lähetetyt työntekijät tulevat murtamaan rakennusalan työehdot kokonaan tässä maassa. Tämä on semmoinen asia, jota perussuomalaiset tekevät ihan huomaamatta ja tarkoituksella, voi sanoa. [Pia Lohikoski: On siitä heille kerrottu!] Tässä mielessä tätä tilannetta on viety.

Silloin kun konsensuksella tehtiin ja sovittiin, niin silloin kansakunta voi hyvin. Niin sen pitäisi olla paikallisella tasolla, työehtoja pitää sopia konsensuksella paikallisella tasolla. Ja siinä pitää olla tasapuoliset neuvottelukumppanit, ja se tasapuolinen neuvottelukumppani on sitä, että kummallakin puolella on omat taustajoukot tukemassa sitä, jos tarvitaan tietoa. No niin, tämä on se iso lähtökohta.

Hallitus avaa nytten paikallista sopimista sellaisille tahoille, jotka eivät oikein osaa sitä, ja sitten toisella kädellä se sanoo, että nostetaan yt-rajaa 50:een, ettei vain tarvitse sopia. Pitäisi vähän niin kuin päättää, mitä te haluatte. Ensin sanotaan, että täällä ei nyt tarvitse sopia ja näissä yrityksissä pannaan 50:een raja, ja täällä sanotaan, että nyt pitää saada kaikkien sopia, niittenkin, jotka eivät edes itse ole sopimuksessa osallisena. Koko ajan murretaan tätä isoa kuvaa todella, todella isossa kuvassa.

Tämä on semmoinen, jota tässä nyt tehdään, ja sitten perustellaan, että tulee kilpailukykyä nytten tosi paljon. Miten on ollut tämä 17 vuotta, kun on oltu tällaisessa mallissa, joka on erittäin hajautettu? Onko tullut kilpailukykyä? Ei. Suomi on aina pärjännyt silloin, kun se sopii yhdessä, ja se on meidän vahvuus. Toivoisin, että me sitä pystyttäisiin viemään eteenpäin. Tämä tasapuolinen neuvotteluasema on ydinkysymyksiä paikallisen sopimisen osalta.

Täällä edustaja Partanen kaipasi, että me ei puhuta niistä hyvistä yrityksistä. Kyllä me puhutaan. Hyvät yritykset järjestäytyvät ja hoitavat asiansa työntekijöiden kanssa, ja kannattaa muistaa, että jokainen työntekijä toivoo sen oman työyhteisönsä menestyvän. He eivät toivo sille mitään pahaa. Joka ikinen toivoo, että se menestyy ja pärjää siinä ja pärjää niissä kilpailutilanteissa ja muissa. Se on työntekijöitten etu. Sitä he haluavat. Mutta ei se ole niin, että vain työntekijät kantavat sen vastuun siitä, että menestyään. Täällä viedään koulutusmahdollisuuksia pois, sitä kykyä, jolla se yritys menestyy, tehdään sellaista politiikkaa täällä muissa tilanteissa. Viedään niin väärään suuntaan kokonaisuudessaan tätä suomalaista työmarkkinaa kuin olla ja voi.

Sitten jos mietitään vielä tätä, että miksi tämä työehtojen tekeminen on annettu lailla työmarkkinaosapuolille, niin se on niin, että ne sopivat kullekin alalle asialliset ja sille alalle sopivat työehdot, ja sitten osapuolet katsovat, kuinka paljon siitä pitää paikallisella tasolla joustavuutta vielä hakea lisää. Tämä on se pelisääntö siellä. Sitten mikä täällä on taustalla, niin siihen työehtojen sisältöön voi vaikuttaa työnantajapuoli työnantajapuolella järjestäytymällä ja työntekijäpuolella järjestäytymällä niihin liittoihin, jolloin ne tiedot menevät siitä, minkälaisia ehtoja pitää olla. Sitten näistä neuvotellaan, ja sen jälkeen valvotaan, että ne ehdot toteutuvat. Nämä ovat perusasioita koko ajan.

Nyt viedään koko ajan valvontaa pienemmäksi ja näin pois päin, ja tässä tulee olemaan erityisen isona ongelmana tämä valvonta. Sitä mainostetaan nyt, että yksi 200 000 laitetaan työsuojelupiireille valvontarahaa. Miten minä nyt sanoisin kauniisti sen, sillä ei nyt hirveästi tätä valvontaa vahvisteta. Kun täällä on 160 yleissitovaa työehtosopimusta ja niistä paikallisia sopimuksia syntyy, niin niitä voi tulla satojatuhansia, ja näiden ihmisten pitäisi tuntea nämä 160 työehtosopimusta. Se on mahdotonta. Tulee olemaan todella vaikeaa saada sitä valvontaa hoidettua, eli se perälauta tulee vuotamaan, vaikka ne sopimukset joutuisi toimittamaan sinne.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Eli kokonaisuutena tässä ei ajatella, mitä ollaan tekemässä. Ollaan vain murtamassa tätä järjestelmää, ja epäilen, että tällä nimenomaan halutaan viedä tämä sopimuksien antama turva pois ja työehdot määritellä pelkästään yksilötasolla. — Kiitos. Jatkan seuraavassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.04 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Partanen aikaisemmin odotteli ja pyysi meitä kertomaan, onko hyviä työnantajia ollenkaan. Lupasi jäädä kuuntelemaan, mutta eipä edustajaa nyt näy salissa, mutta kehunpahan silti: Elikkä olen ollut ammattiyhdistysliikkeessä tavalla ja toisella liki 20 vuotta mukana, ensin 13 vuotta luottamusmiehenä ja sitten vajaa viisi vuotta ammattiliiton työntekijänä, ja minä vakuutan teille, arvon edustajat ja arvoisa puhemies, että kyllä, hyviä työnantajia oli lukuisia. Monia työnantajia, jotka noudattivat työlakeja, kuten kuuluu ja työehtosopimuksia, kuten kuuluu, ja parhaimmat jopa pääsivät hienosti sopimaan paikallisesti vielä lisää. Se oli kyllä hienoa katsottavaa.

Arvoisa puhemies! Pihvi on se, että työehtosopimuksen osapuolille sovittujen valtuuksien laajentaminen järjestäytymättömiin työnantajiin tulee myös heikentämään kannustetta järjestäytyä, mikä taas on suoraan vastoin esimerkiksi EU:n vähimmäispalkkadirektiivissä asetettuja velvoitteita.

Yrityskohtaisten työehtosopimusten lukumäärä tulee kasvamaan erityisesti isojen yritysten kohdalla, ja isot yritykset ovat aina olleet merkittäviä alojen yleissitovuuden määräytymisessä. Mikäli suuret yritykset ryhtyvät tekemään yhä enemmän yrityskohtaisia työehtosopimuksia, se sirpaloittaa alan yhteisten työehtojen määräytymistä ja samalla se heikentää sopimusalan työehtosopimuksen yleissitovuuden ylläpitoa. Tämä on se asian pihvi nimenomaan. Elikkä se yleissitovuus tulee murenemaan.

Sitten jos menemme niihin yrityskohtaisiin työehtosopimuksiin, niin edustaja Piisinen täällä totesi äsken hienosti sen, mikä on kuulunut monen hallituspuolueen kansanedustajan suusta, että paikallinen sopiminen on sopimista eikä tarvitse sopia, jos ei halua sopia — ja nyt ollaan siinä asian ytimessä. Elikkä siis kun esimerkiksi olemme yrityskohtaisissa työehtosopimuksissa, ja sitten jos siellä ei halutakaan sopia esimerkiksi tätä työpaikkakohtaista työehtosopimusta, niin mitäpä sitten tapahtuu? Sekö olikin hieno ratkaisu, ettei sovituttu? No, ei todellakaan ole, vaan silloin siellä tapahtuu se, että mennään pelkästään lakipykälien mukaan, ja silloin tapahtuu tietysti niitä ikäviä heikennyksiä työntekijöille. Niin että se ei ole niin yksinkertaista, että ei tarvitse sopia, jos ei halua sopia, sillä myös joskus on tilanne, että on pakko sopia, ettei vielä huonommin käy. Tämän halusin tässä vielä todeta.

Sitten täällä ovat hallituspuolueitten kansanedustajat puhuneet vuolaasti ja varmaan puhuvat jatkossakin siitä, että kilpailukykyä vahvistetaan tällä lakimuutoksella. Haluaisin kuulla nyt ihan konkreettisia esimerkkejä, mistä se kilpailukyky otetaan, mistä se muodostuu, miten tämä lakiesitys nimenomaan sitä kilpailukykyä nyt niin vahvasti vahvistaa, kuten täällä monessa puheenvuorossa olemme kuulleet. On puhuttu työllisyyden parantumisesta ja on puhuttu taloustilanteen parantumisesta tällä lakiesityksellä. Mikä on nyt se juttu tässä lakiesityksessä? Mitkä ovat ne konkreettiset esimerkit, millä se kilpailukyky, talous ja kaikki työllisyydet parantuvat? Kyllähän tämä paikallinen sopiminen on hallituksen työllisyyden taikaseinä, eikä mikään muu. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.07 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä se on juuri täälläkin tänään saatu taas todistaa, kuinka hallitus ei kuuntele. Se ei kuuntele asiantuntijoita, ei se kuuntele työntekijöitä, ja tuntuu välillä, että ei se kyllä kuuntele yrittäjiäkään. Mutta tänään saimme todistaa erinomaisen hyvää esimerkkiä, kun täällä edustaja Partanen nimenomaan piti esitystä puolustavan puheenvuoron ja totesi lopuksi, että jään nyt odottamaan tähän saliin, josko opposition puolelta niitä joitakin positiivisia puheenvuoroja tulisi. Edustaja oli tässä salissa sen jälkeen 20 sekuntia, eikä edes istunut omalle paikallensa. Minusta tämä on aivan loistava esimerkki siitä, että kyllä sanotaan, että me kuuntelemme teitä, ja teot ovat aivan toista. Tämä näkyy kautta linjan tässä koko tekemisessä, ja se on kyllä kaikkein huomionarvoisinta tässä kokonaisuudessa.

Tässä ovat nimenomaan hallituspuolueiden edustajat todenneet, että nyt on viety monta esitystä vuoden aikana eteenpäin ja tämän vastakkainasettelun pitäisi madaltua. Nämä esitykset, joita tänne saliin jatkuvasti tuodaan, eivät madalla sitä vastakkainasettelua, vaan nimenomaan lisäävät sitä. Ja juuri se, että te toteatte näin, on taas todiste siitä, että te ette kuuntele molempia osapuolia tasapuolisesti.

En tiedä mitään niin hienoa kuin sen, että työnantajan ja työntekijöitten välinen yhteistyö sujuu. Uskon siihen, että ne yritykset, joissa nimenomaan työnantajan ja työntekijöitten yhteistyö sujuu, ovat kaikkein parhaiten pärjääviä niin nyt kuin tulevaisuudessakin, ja uskon siihen, että ne hallitukset, jotka tekevät kaikkein tasapainoisinta politiikkaa molempiin suuntiin, ovat niitä, jotka saavat asioita kaikista parhaiten edistettyä.

Kyllähän me voimme nyt todeta, mikä se hallituksen tulostaulun lista on. Työllisyyden kehitys on Euroopan surkeinta. Me sosiaalidemokraatit emme kannata työn tekemistä ehdoilla millä hyvänsä. Me haluamme, että työntekijöillä on ne minimioikeudet, ja siitä tässä on kyse. Emme me ole täällä haukkumassa tai moittimassa yrittäjiä. Kyllä me ymmärrämme, että jokaisella työntekijällä pitää olla se yritys, jossa hän on töissä. Me kritisoimme täällä hallitusta, mutta hallitus ei halua kuunnella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.09 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! En ole kuullut itsekään, että tässä keskustelussa olisi käyty yhdenkään yrittäjän tai työnantajan kimppuun. Itsekin olen kritisoinut lähinnä tätä lakiesitystä, en työnantajia. Tarkistin tuossa aikaisempia puheenvuorojani, ja aivan oikein muistin. Olen useassa puheenvuorossa sanonut, että pääsääntöisesti kaikki työnantajat toimivat kuten kuuluukin. Näinhän se on.

Arvoisa puhemies! Nyt tämän lain myötä avataan kyllä semmoinen työelämän taikalaa-tikko, ja on vaikea arvioida, miten paljon tämä laki tulee muuttamaan suomalaista työelämää. Erilaisia riskejä nostetaan esiin myös asiantuntijalausunnoissa, ja niistä ihan muutama vain mainitakseni, esimerkiksi yliopistonlehtori Markku Sippola Helsingin yliopistosta toteaa: ”Luottamusvaltuutetun asema tulee olemaan paljon heikompi kuin mitä hallituksen esityksessä arvioidaan. Esitys myös heikentää olennaisesti työnantajien kannustimia pysyä työnantajaliittojen jäsenenä, koska paikallisen sopimisen ’edut’ varmistuisivat vastaisuudessa ilman työnantajaliittoon kuulumista.” Sitten täällä lukee muun muassa: ”Hallituksen esityksessä ei tunnisteta riskejä siitä, että Suomi ei esitettyjen muutosten jälkeen

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

enää edusta sen kummemmin kollektiivista kuin koordinoituakaan työmarkkinamallia.” Nämä olivat siis Helsingin yliopiston lehtorin Markku Sippolan lausunnosta.

Ja jos tästä tasa-arvovaltuutetun lausunnosta nostan vaikka tämmöiset lauseet:

”Esityksen sukupuolivaikutusten arvio onkin suppea ja abstrakti. Esityksestä ei käy ilmi, miten se vaikuttaa esimerkiksi sukupuolten palkkaeroihin, vaikka lainsäädännön arviointineuvosto edellytti asian arvioimista.”

”Tasa-arvovaltuutettu kiinnittää erityistä huomiota siihen, että esityksen mukaan valtakunnallisten työehtosopimusten edustavuus voisi heikentyä, mikäli työnantajakohtaiset työehtosopimukset yleistyisivät ja valtakunnallista työehtosopimusta ei voitaisi enää pitää yleissitovana. Esityksen mukaan riskin realisoituessa vaikutukset voisivat kohdistua nimenomaan naispalkansaajiin erityisesti yksityisillä palvelualoilla. Tämä voisi johtaa työehtojen heikkenemiseen entisestään sellaisilla aloilla, joilla palkkataso on muutenkin keskimääräistä heikompi.”

”Tasa-arvovaltuutettu katsoo, että riski yleissitovuuden heikkenemisestä on todellinen ja että sillä olisi realisoituessaan huomattavat vaikutukset.”

Nämä halusin tähän nyt nostaa keskusteluun vielä tueksi, koska hallituspuolueen edustajien puheenvuoroissa on kovasti kyseenalaistettu, että tältä puolen salia nämä asiat eivät perustuisi mihinkään. Nämä nyt ihan vain nostona, että kyllä niitä tuolta asiantuntijakuulemisista löytyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

16.12 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! ”Harmittaa niiden yritysten ja työnantajien puolesta, jotka haluavat toimia reilusti ja ymmärtävät työrauhan merkityksen työpaikoilla. Tästä uudistuksesta hyötyvät ennen kaikkea ne epärehellisesti toimivat yritykset, jotka haluavat polkea työehtoja, käyttää hyväksi osaavaa työvoimaa ja käyttää työmarkkinoilla heikommassa asemassa olevien ihmisten hätää hyödyksi maksimaalisen hyödyn toivossa.” Tämän olen itse tämän asian käsittelyn yhteydessä todennut.

Edustaja Partasen peräänkuuluttamaan asiaan, että kuinka täällä positiivisia puheenvuoroja yrityksistä ei pidetä, haluaisin kyllä tiedustella, onko hallituksen vai kenties Partasen oletus se, että täällä täytyisi puolustella myös niitä kojariyrityksiä.

Useasti olen myös täältä pöntöstä käynyt kehumassa niitä yrittäjiä, jotka kikyn aikana tekivät omat kiky-ratkaisunsa. Erityisesti mieleeni niiltä luottamusmiesvuosilta on jäänyt tämä kertomus: Työnantaja menee työntekijöiden luokse ja kertoo, että voimmeko sopia paikallisesti seuraavaa kikyn toteuttamisesta: kolmena lauantaina vuodessa te menette kotiin, käynte nojatuoliin istumaan, otatte rennon asennon ja mietitte omaa tulevaisuuttanne, mitä siltä haluatte. Tässä oli tämän yrityksen kikyn toteutus. Voin sanoa, että ei varmasti oltu haluttu kikyä repiä selkänahasta, vaan nähtiin vaihtoehtona myös tulevaisuuteen investointi.

Sen sijaan tämä hallituksen esitys, jota nyt käsitellään, ajaa pienet yrittäjät ulos kilpailutuksista. Paikallisen sopimisen myötä tällä tavalla vapautettuna pienyrittäjien mahdollisuudet pärjätä kilpailutuksissa pienenevät entisestään. Hallituksen toimesta siis entisestään suuremmille yrityksille jää mahdollisuus toimia ja pirstaloittaa kilpailutusta muun muassa rakennusosalalla, ja samalla hallitus mahdollistaa perussuomalaisen suostumuksella ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytön ja tuomisen Suomeen työmarkkinoille.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Eikä siinä vielä kaikki. Tasa-arvoa tässä lakiesityksessä ei ole. Siinä, missä täällä puhutaan kauniisti luottamusvaltuutetun roolista, samaan aikaan erityisen herkäät henkilötiedot voivat ajautua työnantajan käsiin — sellaiset, mitä työnantajan ei tarvitse tietää — koska liitossa jäsenenä oleva henkilö ei voi asettua ehdolle luottamushenkilön vaaliin. Tämä tarkoittaa sitä, että silloin liiton jäsenyys, joka kuuluu, kuten puolueen jäsenyysskin, erityisesti suojattavien tietojen piiriin, päättyy työnantajalle käytännössä tarjottimella ojennettuna. Minusta tämä on GDPR-lain vastainen, ja siksi ihmettelenkin, miksi hallitus haluaa tuoda tällaisen esityksen eduskuntaan käsiteltäväksi.

Täällä on myös keskusteltu tänään ja kuultu perusteluja siitä, että tämä on askel kohti joustavampia työmarkkinoita, mutta lisäisin tähän lauseen perään vielä ”työnantajille”. Tämä ei ole tulevaisuuteen suuntaava esitys, vaan tällä mennään pitkälle, pitkälle menneisyyteen — pahimmassa tapauksessa niihin aikoihin, kun miehet ja naiset seisoivat tehtaan portilla hatut kourassa ja odottivat, että kuka tänään saa töitä tehdä. Paikallista sopimista omassa ajassaan sekin.

Mutta kaikista huolestuttavinta tässä lakiesityksessä on se, että lainsäädännön tarkoitus on aina turvata heikommassa asemassa olevaa, ja tämä on yksi siinä pitkässä rimpussa esityksiä, joita hallitus on tuonut tähän saliin, joka ei turvaa työntekijän asemaa vaan entisestään heikentää sitä, ja tämä on minusta käsittämätöntä. Me emme voi sosiaalidemokraatteina hyväksyä sitä, että työtä pitäisi tehdä säännöillä millä hyvänsä. Säällinen työ ja palkka kuuluvat kaikille. Se on ihan ihmisoikeus, että sillä palkalla, jonka työstä saa, pystyy elämään, ja lainsäädännön pitäisi olla tämä minimiturva tässä.

Ehkä vielä viimeiseksi sitten tästä kilpailukyvyistä: Odotan oikein innolla sitä, että seuraavana puheenvuoron pitävä Heinonen tai Piisinen avaa, mistä tämä kilpailukyky tämän esityksen myötä tulee. Mitkä ovat ne työllisyysvaikutukset, mitä tällä tullaan saamaan, ja miten tämä tulee vaikuttamaan Suomen kilpailukykyyn? Sitähän hallitus omilla esityksillään hakee, mutta tälläkään esityksellä ei ole työllisyysvaikutuksia. [Timo Suhonen: Nyt odotellaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

16.18 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Vasemmistoliiton puheenjohtaja Minja Koskela piipahti salissa [Pia Lohikoski: Istui täällä monta tuntia!] moittimassa ja haukkumassa työkaverinsa edustaja Karoliina Partasen siitä, että edustaja Partanen ei enää ollut istuntosalissa. Vasemmistoliiton puheenjohtaja Koskela poistui itse välittömästi salista haukkujensa jälkeen, oman puheenvuoronsa jälkeen. [Pia Lohikoski: Istuttuaan täällä kolme tuntia!] Tämä on hyvä pöytäkirjaan kertoa, jos te tällä tavalla haluatte täällä salissa toimia.

Te tiedätte, arvon vasemmistolaiset, että täällä salissa on tälläkin hetkellä paikalla yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi, seitsemän, kahdeksan, yhdeksän, kymmenen kansanedustajaa ja puhemies ja se on aivan normaali tapa tässä, että osa edustajista on kuuntelemassa puheenvuoroja työhuoneessaan, tulevat tänne pitämään oman puheenvuoronsa ja osallistuvat tiettyihin kohtiin. Minun mielestäni on vähän vastenmielistä, että täällä salissa... [Pia Lohikosken välihuuto — Eduskunnasta: Pyydetään puheenvuoro!] — Voitteko pyytää puheenvuoron silloin, kun te haluatte huutaa siellä? [Pia Lohikoski: Niinhän tekin huutelette aina! — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin.

Niin, halusin nyt pöytäkirjaan sen todeta, millä tavalla vasemmistoliiton puheenjohtaja Minja Koskela halusi täällä salissa julkisesti antaa sellaisen kuvan edustajakollega Partasesta, että hän ei töitä tee, oli hetken ja lähti. [Pia Lohikoski: Ei sanonut niin!] Samalla lailla teki edustaja Koskela: hukkui saman tien näiden haukkujensa jälkeen. O tempora, o mores.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallitus antoi syyskuun alussa esityksen paikallisesta sopimisesta. Esitys on itse asiassa työmarkkinajärjestelmässä historiallinen muutos, jolla yhdessä sopiminen laajennetaan yhdenvertaisesti kaikkien työntekijöiden ja yritysten, työpaikkojen, käyttöön. Paikallisella sopimisella tarkoitetaan työpaikkakohtaista, työntekijän ja työnantajan yhteistä sopimista jostakin työehtosopimuksen määräyksestä, kuten työajoista tai palkoista. Työpaikoilla nimittäin parhaiten tiedetään se, mitä kannattaa tehdä ja miten ja milloin. Uudella lainsäädännöllä yhdessä sopiminen on jatkossa mahdollista kaikissa yrityksissä riippumatta siitä, kuuluuko yritys työnantajaliittoon tai millainen työntekijöiden edustusjärjestelmä yrityksessä on. Jatkossa kaikki työntekijät ovat sopimisessa yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.

Nykyinen malli on itse asiassa syrjinyt osaa työntekijöistä, mutta myös niitä yrityksiä, jotka ovat käyttäneet maamme perustuslain turvaamaa negatiivista yhdistymisvapautta. Tähän asti luottamusmiehen puuttuminen on estänyt useissa tilanteissa paikallisen sopimisen. Luottamusmies on saattanut puuttua esimerkiksi siksi, että työpaikalla ei ole enää yhtään ammattiliittoon kuuluvaa työntekijää. Nyt nämä yhdessä sopimisen kiellot viimein poistetaan. [Niina Malm: Paikallinen sopiminen!]

Jatkossa paikallinen sopiminen mahdollistetaan yritystasolla työntekijöiden ja työnantajan kesken niin, että sopijana voi olla luottamusmies tai luottamusvaltuutettu. Nykyinen lainsäädäntömme on asettanut myös yrityskohtaiset työehtosopimukset heikompaan asemaan valtakunnallisiin työehtosopimuksiin verrattuna. Yrityskohtaisesti räätälöidyllä työehtosopimuksella ei ole voinut sopia kaikista niistä asioista, joista valtakunnalliset liitot ovat voineet sopia. Nyt korjaamme tämänkin niin, että jatkossa yrityskohtaisella työehtosopimuksella työntekijöiden ja työnantajan kesken voidaan sopia kaikista niistä asioista, joista valtakunnallisillakin työehtosopimuksilla voidaan sopia.

Tyyneyden rukouksessa toivotaan, että Jumala soisi minulle tyyneyttä hyväksyä asiat, joita en voi muuttaa, rohkeutta muuttaa, mitkä voin, ja viisautta erottaa nämä toisistaan. Me emme tiedä, mitä maailmassa tulee tulevaisuudessa tapahtumaan, miten Trumpin nousu Yhdysvaltain presidentiksi tulee näkymään kauppapolitiikassa, mitä Venäjä tulee jatkossa tekemään, miten Venäjän hyökkäyssota näkyy Euroopassa ja Euroopan taloudessa, miten Kiina tulee näihin tilanteisiin reagoimaan tai miten meille erittäin keskeisen kauppakumppanin Saksan talous tulee kehittymään. Kun me emme voi niihin suoraan itse vaikuttaa, niin silloin meidän kannattaa vaikuttaa ja tehdä sitä, mitä me voimme.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on saanut aikaiseksi paljon. Olemme madaltaneet työllistämisen kynnyksen, niin että mahdollisimman moni suomalainen pääsisi töihin. Olemme käynnistäneet raskaan ja turhan byrokratian purkutalkoot muun muassa lupa-asioden helpottamiseksi, mutta myös tehostaneet yrityksille kohdistuvaa rahoitusta. Moni asia on jo saatu valmiiksi, osassa valmistelu on vielä käynnissä.

Arvoisa puhemies, hyvät edustajakollegat! Maassamme toimii vajaat 300 000 yritystä, ja ne työllistävät noin 1,4 miljoonaa suomalaista ihmistä. Työ tuottaa veroja, joilla makse-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

taan palveluita kaikille. Koko 2000-luvulla uudet työpaikat maassamme ovat syntyneet nimenomaan näihin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. 20 vuoden aikana pk-yritykset loivat uusia työpaikkoja yli 160 000, ja uudet työpaikat syntyvät tänäänkin pääasiassa alle kymmenen henkilöä työllistäviin, usein kasvujanoisiin ja uudistumiskykyisiin yrityksiin.

Tosiasia on sekin, että vain menestyvä yritys lopulta työllistää. Siksi ei ole järkevää asettaa vastakkain työntekijöitä ja työnantajia, vaan kannattaa tehdä ratkaisuja, mitkä ovat molemmille hyviä. Meillä Suomessa jo monella työpaikalla käytetään yhdessä sopimista. [Niina Malm: Paikallinen sopiminen!] Miksi sitä käytetään, jos se on niin paha? No, siksi sitä käytetään, kun yhdessä sopimisesta, paikallisesta sopimisesta, hyötyvät kaikki: työntekijät ja yritys. Sen takia monet työntekijät ovat halunneet paikallisesti sopia asioista. Ja tämänkin lainsäädännön jälkeen se on vapaaehtoista. Ei yhdessä paikallisesti voi sopia, jos toinen ei ole valmis sopimaan, vaan tämä on mahdollisuus, niin kuin täällä hyvin edustaja Piisinen ja muut ovat esille tuoneet. [Puhemies koputtaa] Ne tiedetään parhaiten paikallisesti työpaikoilla, ja siksi jatkossa työpaikoilla voidaan työntekijöiden ja työnantajan kesken niistä myös yhdessä sopia. [Niina Malm: Paikallisesti sopia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

16.25 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen kovasti vasemman siiven kovaa sanansäilää meitä perussuomalaisia kohtaan tässä paikallisessa sopimisessa. On totta, että me halutaan edistää yrittäjien asemaa mahdollistamalla paikallinen sopiminen myöskin näille järjestäytymättömille, yleissitovaa työehtosopimusta noudattaville yrityksille, mutta me halutaan edistää myöskin työntekijöiden asemaa, nimittäin hallitusneuvotteluissa tämä yleissitovuudesta kiinni pitäminen oli nimenomaan meille perussuomalaisille kynnykskysymys.

Sen lisäksi kaikille aloille, joilla ei ole valtakunnallista työehtosopimusta, on säädetty sillä tavalla, että työntekijöitä näissä paikallisissa, yrityskohtaisissa sopimuksissa saa edustaa vain ja ainoastaan yksinoikeudella valtakunnallinen työntekijöiden yhdistys tai siihen kuuluva yhdistys. Tällä pyritään ehkäisemään tällaisten näennäisten niin sanottujen keltaisten ammattiliittojen syntyminen, jotka eivät välttämättä aja ollenkaan työntekijöiden etua. Tämäkin tuli hallitusohjelmaan nimenomaan perussuomalaisten toimesta, ja tämän mennessä lakiin tämä voidaan hyvällä syyllä nimetä Lex Putkoseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.27 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että tämä on kylä historiallinen muutos yksipuolisuudellaan, miten tätä on tehty. Kun suomalainen työmarkkinajärjestelmä on kehitetty neuvotellen, sopien ja konsensuksessa, niin tässä kaikki on tehty työnantajan näkövinkkelistä ja palkansaajapuoli on tässä neuvotteluasetelmassa jätetty sivuun ja sen pöytään tuomia asioita, mitä olisi pitänyt huomioida, ei ole huomioitu.

Myös täytyy sanoa, että myös järjestäytymätön yritys on saanut sopia TESiä paremmin koko ajan: ei ole kukaan estänyt sitä. Ei kukaan ole estänyt järjestäytymättömiä yrityksiä sopimasta TESiä paremmin, mutta yleissitovuuden kautta on annettu perälauta, että myös heidän pitää noudattaa tiettyjä ehtoja. Se on lailla oikein siirretty valtuus näille osapuolille tältä osin, ja sen takia tässä tämä yleissitovuuskokonaisuus on erittäin tärkeä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Sitten kysyin tässä, miksi työnantajat eivät järjestäydy, kun voisi järjestäytymällä saada samat sopimisen oikeudet, mutta kun siinä tulee vähän velvollisuuksia myös, kun järjestäytyy yrityskenttään. Siellä pitää huolehtia, että ne työehdot toteutetaan, ja sitten myös tulee se valvontavelvollisuus siitä, että ehdot toteutuvat. Jos nopeasti laskee, niin kahden kolmen tunnin ulkopuolisen juristin palkalla tämä jäsenmaksu vuositasolla olisi voitu hoitaa. Se jäsenmaksu työnantajaliittoon on suuruusluokaltaan yleensä niin pieni. Eli järjestäytymällä näitä olisi pystynyt tekemään hyvin helposti, mutta sitä ei täällä haluta korostaa — halutaan vain korostaa, että ei vain tarvitse järjestäytyä ja että päästään eteenpäin näissä asioissa.

Sitten edustaja Piisinen sanoi, että perussuomalaiset ovat varmistaneet, että yleissitovuudesta huolehditaan. Minusta tässä yleissitovuuden määrittelyssä olisi pitänyt olla ihan uusia määrittelyjä, jos halutaan varmistaa, että yleissitovuus varmistetaan siltä osin kuin työnantajat eivät enää järjestäydy, kun ne saavat samat oikeudet sopia asioista ilman velvollisuuksia, ja sitten isot yritykset tulevat tekemään yrityskohtaisia TESejä ja ne vievät sitten järjestäytyneestä kentästä ison osan pois. Järjestäytyneissä yrityksissä tämän jälkeen on alle puolet alan työntekijöistä, usealla alalla näistä 160 alasta, ja silloin yli puolet sen alan työntekijöistä jää sopimuksien turvan ulkopuolelle. Eli olisi pitänyt tätä yleissitovuuden määrittelyä tehdä lainsäädännössä uusiksi.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, mitä tämä mahdollisesti voi tuoda tullessaan? Nyt kun työehtosopimusosapuolet määrittelevät sen paikallisen sopimisen rajat — ja tiedän eräitä työehtosopimuksia, että siellä on käytännössä määritelty vain, että paikallisesti saa sopia soveltamisalaa lukuun ottamatta melkein kaikesta — niin varmasti siellä aletaan miettiä, että pitääkö ruveta laittamaan joitain rajoja näille paikallisen sopimisen säännöille, kuinka paljon paikallisesti annetaan mennä, koska nyt ei tiedetä, mitä tullaan oikeasti tekemään.

Täällä on monta kertaa mainittu nämä lähetetyt työntekijät. He eivät tiedä Suomen työehtoista paljon mitään, he eivät tiedä Suomen työelämäjärjestyksestä, neuvottelukulttuurista, palkkatasosta ja muusta. He voivat sopia tuolla rajalla tullessaan tänne ihan sellaiset työehdot, jotka ovat korkeammat kuin heidän lähtömaassaan mutta jotka ovat täällä selvästi alimitoitettuja. Tämä tulee olemaan yksi kohta, missä esimerkiksi rakennusalalla tullaan olemaan todella vaikeassa paikassa.

Eli järjestäytyneessä kentässä varmasti työmarkkinaosapuolet miettivät, mitkä oikeasti ovat niitä asioita, mitkä kaikki viedään paikalliselle tasolle, ja pelkään, että tämä myöskin jäykistää tätä paikallisen sopimisen kehittämistä, kun siinä ei ole tämmöistä tietoa niistä sopimuksista. Sen vuoksi me omassa vastalauseessamme toimme esiin sen, että nyt kun näistä sopimuksista työsuojelupiireille toimitetaan tieto, minkä sisältöisiä ne ovat, niin ne toimitettaisiin myös sieltä työsuojelupiiristä sinne sopimusosapuolille, niin että hekin näkevät, mitä asioita täällä on sovittu, jolloin päästäisiin sillä lailla seuraamaan sitä, pitääkö työehtosopimuksessa joitain asioita vielä huomioida paremmin, niin että pysytään näitten työehtojen määrittelemissä rajoissa. Tämä yleissitovuuden menetys on todella semmoinen kokonaisuus, joka tässä on jäänyt taka-alalle koko tämän lain valmistelussa.

Sitten täällä on tuotu esiin, että on yrityksiä, joista molemmin puolin voidaan sanoa, että siellä voidaan hyvin sopia. Tiedän, meilläkin oli tuolla semmoinen 1 400 hengen yritys, jossa työntekijät ja työnantajat kehuivat, että on päästy sopimukseen. Hyvä niin, näin on, mutta siellä on ollut riittävän iso kummallakin puolella, ja toisella puolella myöskin liitto tukena, ja se on ihan kannatettava asia, että ne tekevät yrityskohtaisia TESejä. Minä en vas-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

tusta yrityskohtaisia TESejä sinänsä, mutta se johtaa helposti siihen, että isot yritykset tekevät niitä, ja samalla kun ne siirtyvät tekemään omia, normaalisitovia TESejä, ne putoavat sitten yleissitovasta kentästä pois ja työehdot aloilla sirpaloituvat tästäkin syystä. Tulee erilaisia työehtoja sinne aloille, ja poistuu se yleissitovuuden antama suoja. Tuhansia yrityksiä ja kymmeniätuhansia työntekijöitä tulee putoamaan työehtosopimusten turvan ulkopuolelle.

Palaan seuraavassa tähän luottamusvaltuutetun ja luottamusmiehen asemaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.33 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä hyvää keskustelua olemme käyneet, ja nimenomaan muutamaan asiaan yritän vielä vähän ottaa kantaa. Esimerkiksi siihen, että edustaja Piisinen totesi aiemmassa puheenvuorossaan jotakuinkin niin, että miksi perussuomalaisiin kohdistuu painetta tässä asiassa. Se paine ehkä kohdistuu sen vuoksi, koska perussuomalaiset ennen eduskuntavaaleja lupasivat SAK:n Vaalistajan kyselyssä, että ”yleissitovista työehtosopimuksista on pidettävä kiinni tulevaisuudessa”. Näin ovat perussuomalaiset luvanneet tässä julkisessa kyselyssä, ja sitten kuitenkin meillä on tässä lakiesityksessä useita kymmeniä asiantuntijalausuntoja, jotka toteavat, että yleissitoviat työehtosopimukset ovat murenemassa. Elikkä tässä on aikamoinen ristiriita. Sen takia perussuomalaisiin saattaa ehkä kohdistua painetta meidän puolelta siitä, mitä on puhuttu ennen vaaleja ja mitä tapahtuu nyt sitten näissä lakiesityksissä.

No sitten näissä aiemmissa puheenvuoroissa on kyselty hienosti täältä meidän SDP:nkin puolelta hallitusedustajilta, mitkä ovat ne konkreettiset tunnusluvut työllisyyden, talouden ja sen paremman kustannustehokkaan tuotannon osalta, kun täällä sitä on keuhuttu tämän lakiesityksen myötä, ja sitä emme kyllä ole vielä saaneet kuulla. Edustaja Heinonen taisi jotakin todeta niin, että työpaikat ovat odottamassa. Ovatko ne jossakin pöytälaatikossa, vai missä ne odottavat, ja mitä ne odottavat? Vielä haluaisin tähän tarkennusta, että työllisyysvaikutuksia ja lisää työpaikkoja syntyy esimerkiksi tämän lakiesityksen myötä, kun en saanut ihan siitä kiinni, mitä te vastasitte siihen. [Timo Heinonen: En minä niin sanonut!] Siihen voisin vielä mielellään ottaa uudestaan vastauksen. — Tämmöisiä huomioita tässä vaiheessa, ja kohta jatkan vielä. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koponen.

16.35 Ari Koponen ps: Arvoisa rouva puhemies! Säästöt ja jopa veronkorotukset ovat olleet niitä keinoja, joilla tätä meille kaikille niin rakasta Suomi-neitoa on elvytetty tällä hallituskaudella. Nämä ajoittain myös raastavat ja vaikeat talouden sopeuttamistoimet eivät kuitenkaan yksin riitä Suomi-neidon elvyttämiseen hyvinvoivaksi hyvinvointi-Suomeksi. Siksi uudistamme myös työmarkkinoitamme. Teemme niistä joustavampia, jotta kilpailukykyämme säilyy, kasvua ja investointeja syntyy ja ennen kaikkea jotta suomalaisilla on töitä.

Puhemies! Paikallisen sopimisen lainsäädäntömuutos on yksi näistä hallituksen työmarkkinatoimista, joista hyötyy koko suomalainen yhteiskunta. Tässä kohtaa on hyvä muistuttaa ehkä myös oppositiota, että yleissitovuuteen ei olla kajoamassa. Kaikki paikallisen sopimisen uudistukset toteutetaan nykyisten yleissitovuuden puitteiden mukaisesti ja

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

niitä kunnioittaen. Nykyinen oppositiokaan joskus valtaan päästessään ei tule kumoamaan tätä hyvää esitystä, vaikka nyt kritiikkiä antaakin.

Puhemies! Hallituksen perusteltua esitystä on helppo kannattaa. Ehkä meidän olisi eduskunnassa myös hyvä paikallisesti sopia, että valiokuntaoppaan mukaisia hyviä käytäntöjä noudatetaan aidosti myös valiokunnissa — tai tässä voisi sanoa tietyssä valiokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

16.36 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Tänäinkin tässä salissa on käyty rapsakkaa poliittista keskustelua. On ollut erilaisia mielipiteitä siitä, onko tämä käsittelyssä oleva lakiehdotus ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö siitä hyväksyttävä vai ei. Tällainen poliittisten näkemysten ja mielipiteiden konfliktihan kuuluu demokratiaan. Tässäkin keskustelussa on esiintynyt kuitenkin useasti oikeudellisia termejä: täällä on puhuttu perustuslaista, perusoikeuksista, kansainvälisistä velvoitteista, ihmisoikeuksista. Tämä lienee tällainen yleinen trendi, että poliittista keskustelua Suomessa enenevässä määrin käydään oikeudellisin käsittein. Itse en pidä tällaista hyvänä kehityksenä sen takia, että liian pitkälle mennessään se voi inflatoida perus- ja ihmisoikeuksien merkitystä. Jos kaikki on oikeudellista, niin on riski, että lopulta mikään ei ole oikeudellista.

Ongelmalliseksi tällainen keskustelu muodostuu siinä vaiheessa, jos lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta päätöksen tekevä, auktoritatiivisen päätöksen tekevä perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon ja katsonut, että lakiehdotus on perustuslain mukainen, mutta sen jälkeen tässä salissa sitten keskustelussa kiistetään tämän lain perustuslainmukaisuus. Tässä keskustelussahan kävi aiemmin juuri niin, eli edustaja Furuholm totesi: ”Perustuslakikin edellyttää työvoiman suojelua, mutta hallituksen esitys on suoraan ristiriidassa tämän velvoitteen kanssa.” Tämä väite ei pidä paikkaansa. Perustuslakivaliokuntahan on todella arvioinut tämän lakiehdotuksen ja antanut siitä lausuntonsa, ja tulkintakysymysten viimekätinen ratkaiseminen suomalaisessa järjestelmässä kuuluu yksin perustuslakivaliokunnalle tässä talossa. Perustuslakivaliokunnalla on siis tulkintamonopoli.

Tämän työvoiman suojelua koskevan velvoitteen osalta perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti todennut, että tämä ehdotettu sääntely paikallisen sopimisen mahdollisuuden laajentamisesta ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta. Perustuslakivaliokunta on arvioinut esitystä tämän työvoiman suojelun velvoitteen kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa niihin työsopimuslain voimassa oleviin ja ehdotettuihin säännöksiin, joilla tätä velvoitetta toteutetaan. On tärkeää huomata, että perustuslakivaliokunta totesi myöskin sen selviön, ettei tämä perustuslain 18 §:n 1 momentin mukainen julkisen vallan velvoite työvoiman suojelusta kiinnity työmarkkinoiden kulloiseenkin sääntelytapaan, [Puhemies koputtaa] ja tässä yhteydessä voin todeta, että se ei kiinnity esimerkiksi yleissitovuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.40 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassakin tarvitsisi varmasti välillä enemmän paikallista sopimista. Julkisuuteen tulee kuva, että on lähinnä paikallista riitelyä, mutta se on väärä kuva. Useimmissa valiokunnissa me pystymme hyvin asioista sopimaan. Miksi otan tämän tähän alkuun? Sen takia, että jos työpaikoilla ja suomalaisissa yrityksissä ei ole luottamusta työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien kanssa, ei

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

synny mitään paikallista sopimista. Paikallisen sopimisen pitää olla aina aitoa sopimista, ei niin, että sanellaan toiselta puolelta ja pakotetaan.

Usein kysymys on siitä, että voidaan tehdä paikallisesti sopimuksia, jotka palvelevat niin työnantajaa kuin työntekijääkin. Parhaimmillaan se on tätä. Se voi koskea myös työaikajärjestelyjä, jotka eivät välttämättä ole heikentämiä mihinkään suuntaan, vaan halutaan esimerkiksi 12 tunnin työvuorot, jottei tarvitsisi lähteä niin usein työpaikalle, ja se toimisi kaikkien kannalta parhaiten. Minulla on siitä hyvin läheltä käytännön esimerkkejä, joissa on ollut hankaluuksia tämän suhteen ja ei ole päästy sopimaan. Sitten meillä on tapahtunut työmarkkinoilla aika isoja muutoksiakin, että siellä on vaikkapa metsäteollisuuden puolella lähdetty liukumaan kohti yrityskohtaisia työehtosopimuksia, ja tämä kenttä on muuttunut niin, että monet pienet yritykset ovat muuten ihmeissään tässä. He eivät pääse käyttämään näitä joustoja, ja silloin työntekijät ovat kokeneet, että he kärsivät.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ei ole minusta edes kovin radikaali. Se on kohtuullinen, se on hyvä esitys. Se on keskustan pitkäaikaisten tavoitteitten mukainen, pääosin. Meitä harmittaa tietenkin se, että tässä ei ole esitystä, että koko henkilöstö, niin kuin usein hyvin pienissä yrityksissä muutama työntekijä, voisi tulla siihen saman pöydän ääreen ja yhdessä sopia keskustellen asioista. Sekin on ihan toimiva monesti joissakin asioissa. Sitähän tämä ei mahdollista, ja tähän jää siis tämmöinen valuvika vielä. Se olisi minusta järkevää. Myöskään tämä ei mahdollista sitä, että jos on vain yksi työntekijä — että on työnantaja ja hänellä yksi työntekijä — eli et voi sopia tämän työntekijän kanssa toisin, koska ei voida lain mukaan valita työntekijöiden edustajaa silloin, jos on vain yksi.

Nämähän otetaan tässä lausumassa esille, ja minusta tämä lausuma on löysä. Pitäisi olla semmoinen lausuma, että nämä asiat pitäisi selvittää, ja tuoda tänne tämän vaalikauden aikana täydentävä hallituksen esitys, jossa korjataan nämä kysymykset. Tässäkin valmistelussa on lähdetty minusta pikkuisen liikaa sinne, että tämä on ILO-sopimuksen vastaista. Ei. Sitä aika helposti katsotaan joitakin 50 vuotta vanhoja tulkintoja, että nyt siellä tulee sitten täältä tulkinnasta johdettavaksi, että ei näin voi tehdä. Minusta meidän pitäisi vähän rohkeammin Suomessa haastaa näitä kansainvälisiä sopimuksiakin, että ovatko kaikki tulkinnot juuri tätä päivää. Minusta tämäntyppisestä keskustelusta muuten edustaja Zyskovicz on aika hyvin täällä salissa usein puhunut, ja tältä osin kyllä yhdyin hänen puheenvuoroihinsa. Enkä tarkoita sitä, että Suomen pitää ottaa linja, että me emme kunnioita kansainvälisiä sopimuksia — vaan semmoinen linja, että me olemme valmiita aika kriittisesti tarkastelemaan, ovatko ne tulkinnot enää tätä päivää vai pitäisikö haastaa uusilla tulkinnoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Piisinen, vastauspuheenvuoro, ja sitten puhujalistalle.

16.44 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin edustaja Lohelle tässä todeta, että me käytiin tästä asiasta pitkät keskustelut työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa — nimenomaan tästä, voidaanko sopia koko henkilöstön kanssa tai miten menetellään silloin, jos on ainoastaan yrittäjä ja yksi työntekijä. Tästä otettiin myöskin ILOlta lausuntoa, ja se todettiin, että se on sen vastaista, kuten sanoitte.

Käytiin myöskin keskustelua siitä, lähetetäänkö tämä perustuslakivaliokuntaan lausunolle. Siellä olivat myöskin keskustan edustajat sitä mieltä, että on turha lähettää sitä perustuslakivaliokuntaan, koska saatiin ministeriöstä vastine, jossa tämä tuotiin selkeästi esille. Samoin ihmettelen, että arvostelette tätä ratkaisua, koska teillä oli mahdollisuus jät-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

tää valiokunnassa mietintöön vastalause, mutta ette kuitenkaan jättäneet sitä, vaan totesitte, että tämä lausuma vastaa niin lähelle sitä teidän ajatustanne, että sitä ei kannata jättää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Lohi.

16.45 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen, joten minun on hankala jättää toisen valiokunnan jäsenenä vastalauseita. Totta kai siellä keskustan edustajat olivat, ja varmasti on viisasta näin, että jos kerta me edistetään tässä paikallista sopimista, niin ei meidän kannata täällä alkaa joka asiasta riitelemään. Mutta se ei estä sitä, etteikö voisi tässä salissa sanoa kuitenkin jokainen edustaja, joka täällä toimii imperatiivisen mandaatin turvin yksilönä, omaa mielipidettänsä siitä, miten kannattaisi olla ja mikä olisi se tavoitetilä. Minusta tavoitetilän pitäisi olla se, että yrityksissä voisi tehdä tämän sopimuksen myös koko henkilöstön kesken, tai vaikka olisi yksi työntekijä, hänen kanssaan. Kyllä sen pitäisi olla tavoitetilä.

En kritisoiakaan niin tässä nyt hallitusta tai valiokuntaa, vaan kritisoin sitä, että jos tämä ILO:n tulkinta on todella tämä, niin kuin kerroitte, se ei minusta ole oikein tätä päivää. [Puhemies koputtaa] Siellä on jotenkin minun mielestäni mennyt vähän ylitulkinnaksi tämä homma, ja sitä kannattaisi meidän yhdessä, voisi sanoa, vähän kyseenalaistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Zyskowitz.

16.46 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tässä esityksessä oleellista on se, että ne usein pienet ja keskisuuret yritykset, jotka eivät kuulu työnantajajärjestöihin, eli järjestäytymättömät yritykset, mutta joita yleissitovuuden perusteella koskevat ja velvoittavat kaikki työehtosopimusten määräykset, tämän lainsäädännön myötä pääsevät käyttämään myös työehtosopimuksissa sovittuja joustoja, ja sanotaan nyt sitten vaikka oikeuksia. Mielestäni tämä on myös oikeudenmukaisuuskysymys.

En ole päässyt kuuntelemaan kaikkia puheenvuoroja, mitä täällä on käytetty, mutta niissä puheenvuoroissa, mitä lähinnä tuolta vasemmalta on esitetty, en ole kuullut perusteltavan sitä, miksi on oikein, että joku pieni yritys on velvollinen noudattamaan kaikkia työehtosopimuksen velvoitteita mutta tämä yritys ei ole oikeutettu soveltamaan niitä joustoja, niitä paikallisen sopimisen mahdollisuuksia, joita tämä sama työehtosopimus pitää sisällään. Siis miksi teistä on oikein, että velvoitteet tulevat niistä valtakunnallisista TESeistä, mutta niissä annetut mahdollisuudet ja oikeudet toisin sopimiseen paikallisesti eivät tule näihin työnantajajärjestöihin kuulumattomille yrityksille, niiden johdolle ja työntekijöille?

No, miksi näitä paikallisia sopimuksia jatkuvasti tehdään ja paljon tehdään? Vastaus on yksiselitteinen: paikalliset sopimukset niissä tilanteissa katsotaan sekä työnantajan että työntekijän etujen mukaisiksi. No, missä se etu on? Tietysti sovitaan siinä yrityksessä paremmin soveltuvista asioista, sellaisista, joista voidaan paikallisesti sopia. Tämä lisää kylä työnteon ja tuotannon joustavuutta, ja se kyllä vahvistaa tuottavuutta.

Edustaja Lyly sanoi, että tämä voi johtaa siihen, että näissä valtakunnallisissa TESeissä supistetaan sitä alaa, mitä paikallisesti voidaan sopia toisin. Näin voi käydä, ja on näiden valtakunnallisten työehtosopimuksia tekevien järjestöjen oikeus näin toimia. Jos ja kun meillä on hyvää käytäntöä ja paljon hyvää käytäntöä siitä, miten paikallinen sopiminen toi-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

mii positiivisesti työntekijöiden ja työnantajien eduksi, niin tietysti toivon, että aiheettomasti ainakaan tätä mahdollisuutta ei TESeissä ryhdytä supistamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

16.49 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Zyskowiec pähkäili tätä, miksi järjestäytymättömillä ja järjestäytyneillä työnantajilla on erilaiset paikallisen sopimisen mahdollisuudet. Toivoisinkin, että edustaja katsoisi sieltä professori Niklas Bruunun lausunnosta, jossa se on hyvin avattu. Se lausunto on monta sivua pitkä, joten en sitä nyt tässä ala siteeraamaan, mutta siellä pääydin kohta on kuitenkin se, että tämä vapaus sopia, vapauden ydinsisältö, liittyy nimenomaan siihen, että julkinen valta on antanut työmarkkinoille ja työmarkkinajärjestöille pitkälle ulottuvat valtuudet yhdessä säännellä työelämää, ja nyt nämä järjestäytyneet yritykset eivät ole tässä mukana. Sen takia, että järjestäytyneillä yrityksillä ja järjestäytyneillä työnantajilla ja työntekijöillä on ollut mahdollisuus työelämään vaikuttaa, heillä on ollut myös mahdollisuus paikallisesti sopia muista asioista.

No, muita asioita, mitä tässä on nytten edellisen puheenvuoroni jälkeen nousut, oli edustaja Vestmanin kommentti ihmisoikeuksista ja niiden inflatoitumisesta. Toivon todella, että hallituspuolueen edustajat eivät tällaisia puheenvuoroja pidä, koska näillä puheenvuoroilla se inflaatio iskee aika kovaa. Nimittäin YK:n ihmisoikeussopimuksen 23 artikla sanoo, että jokaisella on oikeus työhön, työpaikkaan, työpaikan vapaaseen valintaan, oikeuden mukaisiin ja tyydyttäviin työehtoihin sekä suojaan työttömyyttä vastaan. Ja valitettavasti tässä on nyt käynyt niin, että kerta toisensa jälkeen hallitus on tuonut esityksiä, joita voi nyt varmaan tulkita, että ovatko ne menneet tämän kohdan mukaisesti vai eivät. Siitä meillä kaikilla on varmasti oma mielipiteemme, ja sehän tämän politiikan rikkaus onkin.

No, sitten vielä pienet yritykset ja pienten yritysten sopimisen mahdollisuudet: Miten tämä tilanne nyt sitten muuttuu näissä pienissä yrityksissä, jos on se TES siellä turvana ja nyt täytyisi saada se paikallinen sopiminen tuotua myös sinne? Sehän tarkoittaa sitä, että sen jälkeen voidaan sopia pienemmistä palkoista ja huonommista työehdoista. [Ben Zyskowiec: Jos TESit suo!] Mutta kun tässä TESien ja yleissitovuuden ongelma on juuri siinä, että yleissitovuus murenee koko ajan, ja kun hallitus tässä itse vielä edesauttaa tätä murenemistä, niin hallitus silloin itse murentaa yleissitovuutta, joka ei enää olekaan se TESin suoja sille työnantajalle. Ei jää jäljelle enää kuin laki, joka on aika ohut ja jäykkä. Loppupeleissä olemme siinä tilanteessa, että tämä sali määrää työlainsäädännöstä, ja onko se hallituspuolueiden toive?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.52 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Menen järjestyksessä näitä yksityiskohtia tämän kokonaisuuden osalta ja yritän pysyä jonkinlaisessa johdonmukaisuudessa ja välillä vastailen kysymyksiin. — Paikallisen sopimisen osalta kaikki ovat sitä mieltä, että paikallinen sopiminen on pääsääntöisesti hyvä asia silloin, kun se tapahtuu tasavertaisesti ja sillä on tuki siellä taustalla, että voidaan tarkistaa, onko tämä riittävä, ja silloin toinen ei pysty painostamaan toista sellaisiin sopimuksiin, jotka ovat kohtuuttomia. Ne ovat niitä ydinkoh-tia. Eli me ei olla paikallista sopimista vastaan, se ei ole tässä se juttu, mutta me ollaan sitä vastaan, että sitä tehdään väkisin ja toisella osapuolella ei ole mahdollisuuksia riittävästi

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

vaikuttaa niihin sisältöihin, ja sen takia tämä järjestelmä on rakennettu niin, että siellä pystytään hakemaan tukea ja niin pois päin.

No, sitten jos katsotaan näitä paikallisen sopimisen sopijoita, niin täällä on viitattu, että tällaista kollektiivista sopimista tehdään luottamushenkilöiden välillä ja tässä tulee luottamusmies ja luottamusvaltuutettu, jotka saavat sopia. Niin kuin edustaja Piisinen täällä toi esiin, vielä lisävastineella tarkistettiin tämä kanta tästä kollektiivisesta sopimisesta TEMin kautta, ja he olivat vielä oikeusoppineisiin yhteydessä: meillä oli tässä Niklas Bruun ja ILO:n varapääjohtaja, jotka ovat näitä ILO:n sopimuksia arvioineet, ja koko ajan lähtökohta niissä sopimuksissa on, että ne ovat edustajien kautta käytävää sopimista ja luottamusmies ja luottamusvaltuutettu voivat näitä tehdä. Sitä kokonaisuutta haettiin niillä sopimuksilla, koska se koko sopimuskehikko lähtee siitä, että työmarkkinoita ohjataan järjestäytymisen ja sopimisen kautta. Se on se iso kehikko, mikä siellä taustalla on ja kummallakin puolella pöytää eli työnantaja- ja palkansaajapuolella. Se on siellä lähtökohtana, ja sitä edistetään. Ja sitten on erilaisia minimipalkkadirektiivejä ja muita, jotka vaativat, jos mennään tiettyjen rajojen alle, että pitää ruveta toimenpiteisiin, että se järjestäytyminen pysyy vahvana. Tämä on se tilanne.

Sitten eräissä maissa on tilanne, että työehtosopimusten kattavuus on mennyt jo niin alas, että siellä on otettu minimipalkkalainsäädäntö käyttöön ja ruvetaan puhumaan minimipalkasta. Pohjoismaissa sitä ei ole tarvinnut tehdä, koska meillä minimipalkat tulevat työehtosopimusten kautta, kullekin alalle sille alalle sopivat minimipalkat. Tämä on tilanne. Jos meillä yleissitovuus häviää ja tulee paljon semmoista katvealuetta, mitä työehtosopimukset eivät täytä, niin se voi johtaa siihen, että me olemme myöskin minimipalkkakeskustelussa täällä Suomessa.

Sitten näistä sopijoista — mikä ero luottamusmiehellä ja luottamusvaltuutetulla paikallisen sopimisen osapuolena on? No, luottamusmiehen osalta on tietenkin niin, että hän on yleensä liiton kouluttama henkilö ja liiton jäsen. Hän saa liiton juridisen avun siihen sopimiseen, jos tarvitsee sitä, ja näin pois päin, ja hän tuntee työehtosopimuksen sisällön. Tämä on oikeastaan se ydin. Tietenkin sitten hän on työyhteisön valitsema henkilö ja tässä mielessä saanut sen luottamuksen tehdä niitä sopimuksia. Hänellä on tämä taustallaan. Ja liitot vastaavat luottamushenkilöiden koulutuksesta, ja heillä on työehtosopimuksessa määritetty tietty vapaus niitten asioiden hoitamiseen ja näin pois päin.

Luottamusvaltuutetun osalta on jäänyt aika paljon avoimemmaksi se arviointi, paljonko tarvitaan ajankäyttöä ja paljonko tietoja tarvitaan, ja se arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Työnantaja on siinä arvioinnissa pääosassa, ja se on yksi kohta sopimisen osalta, kuinka hyvin luottamusvaltuutettu pääsee näihin sisään ja kuinka paljon hänellä on aikaa käyttää.

Sitten jos ajatellaan, että luottamusvaltuutettu tekee sopimuksen, niin hän ei ole valvontavollinen sen sopimuksen sisällöstä jatkossa. Jos tästä tulee riita, niin se mennään alioikeuksiin, yleisiin oikeusistuimiin käsittelemään ja siellä sitten ratkotaan aikanaan. Se on hitaampi tie kuin työtuomioistuintie, johon useimmat näistä paikallisista sopimuksista menevät järjestäytyneessä kentässä. Eli tietyllä tavalla se polkukin on erilainen, kun näitä paikallisia sopimuksia tehdään, ja luottamusvaltuutetulla ei ole tätä suojaa sieltä liitolta. Jos sitten haetaan tukea siihen juristien kautta, niin ne juristien palkkiot ovat sellaisia, että niitä ei käytännössä ole mahdollisuutta hakea. Samalla jos tässä nyt käydään näitä oikeusriita-paikkoja, niin kun mennään sinne yleiseen alioikeuteen, kantaja itse joutuu maksamaan, kun lähdetään näitä asioita viemään. Eli se kynnys viedä asioita eteenpäin on myöskin tästä syystä korkeampi. Täällä on tällaisia ongelmia.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

No, miksi me haluttiin tulkintaetuoikeus tähän paikalliseen sopimukseen, niin se liittyy tähän kysymykseen, että silloin kun tulkintaetuoikeus olisi ollut palkansaajapuolella, niin silloin niistä sopimuksista tulee kummankin osapuolen toimesta, myös työnantajan puolesta, sellaisia, että varmasti tiedetään, mitä on sovittu, ja pystytään katsomaan se sisältö vielä paremmin kuin on tehty siinä tapauksessa, kun työnantaja tulkintaetuoikeutensa mukaan sanoo, että tämä on näin ja sitten kannan oikeuteen, jos haluat. Jos tämä menisi toisinpäin, niin myös työnantajalla olisi isompi intressi tehdä näistä paikallisista sopimuksista laadukkaampia. Tämä tulkintaetuoikeus toisi tällaisen näkökulman ja myös sitten sen turvan, että niitä uskalletaan tehdä nykyistä enemmän. Se voisi auttaa myöskin tässä suhteessa, eli paikallinen sopiminen lisääntyisi tämän ansiosta. — Kiitos. Jatkan seuraavassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

16.59 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käyty keskustelua yhdessä sopimisesta ja sen laajentamisesta koskemaan kaikkia yrityksiä ja kaikkia näiden työntekijöitä, ja on kysytty, mikä tämän työllisyysvaikutus tulee olemaan. Sitä on ollut vaikea arvioida, niin kuin näissä asiantuntijalausunnoissa on, mutta yrittäjyyden ja yritysten asiantuntijat ovat muutama vuosi sitten arvioineet, että paikallinen sopiminen toisi vähintään noin 15 000 uutta työpaikkaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tämä siis oli varovaisesti tehty arvio yrityksistä, yrittäjiltä, jotka tietävät siellä omien työntekijöiden kanssa, mitä he pystyisivät tekemään, jos he voisivat käyttää tätä yhdessä sopimisen mahdollisuutta.

On tietysti todettava se, että tämä on arvio, ja todelliseen lopputulokseen tietysti vaikuttavat monet muutkin tekijät, niin kuin olemme nähneet nytkin työllisyystilanteessa. Tässä kysymyksessä ennen muuta siitä, kuinka monet työntekijät ja työnantajat haluavat käyttää yhdessä sopimista tämän lainsäädännön voimaan tultua, tietysti se lopullinen tulema sitten syntyy, mutta suomalaiset yritykset ovat arvioineet, että vähintään 15 000 uutta työpaikkaa pieni- ja keskisuuriin yrityksiin tämän kautta voisi syntyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.01 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Heinoselle vastauksestanne, elikkä vahvistui käsitys siitä, että nimenomaan tälle paikallisen sopimisen lisäämiselle tai muillekaan työelämäreformeille eivät ole ministeriöt pystyneet laskemaan tarkkoja arvioita työllistymisestä vaan se tarkkuus on ehkä heilunut siinä, että ministeri on todennut ministeriaitiosta, että voi arkijärjellä olettaa näitten tuovan työpaikkoja. [Timo Heinonen: Juuri näin!] — Kiitos vahvistuksesta.

Tässä vielä sen verran, kun puhutaan paikallisen sopimisen lisäämisestä, haluan tuoda esiin sen, että se paikallinen sopiminen tietysti aina tarkoittaa luottamusta ja osaamista sen suhteen. Kuten olen todennut aiemmissa puheenvuoroissani, olen 13 vuotta ollut luottamusmiehenä itse ja olen ollut paikallisesti sopimassa sen mukaan kuin mitä työehtosopimus määrittelee. Se on hieno juttu, ja paikallisen sopimisen lisäämistä kannatan. Sitä nimenomaan sen puitteissa, mikä mahdollista olisi ollut, ei ole kaikilta osin tehty, niin kuin sitä olisi voitu tehdä. Eli kannatan paikallisen sopimisen lisäämistä niillä mahdollisuuksilla, mitä työehtosopimukset hyvin ovat tarjonneet.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Sitten kun puhutaan siitä sopimiseen liittyvästä toiminnasta, niin Jari Murto, Helsingin yliopiston työ- ja sosiaali oikeuden apulaisprofessori, on asiantuntijalausunnossaan todennut seuraavaa: ”Ehdotetussa säännöksessä ei oteta lainkaan kantaa siihen, miten luottamusvaltuutettu tietää ja hallitsee työehtosopimuksen ja sen paikallisen sopimisen määräykset. Siinä, missä luottamusmies osallistuu työehtosopimuskoulutuksiin ja hänellä on tarvittaessa mahdollisuus kysyä neuvoa liitosta työehtosopimuksen tulkinnasta, ei luottamusvaltuutetulla ole vastaavaa mahdollisuutta. Puutteet työehtosopimusmääräysten tuntemisessa ja osaamisessa vaikuttavat merkittävästi siihen, miten luottamusvaltuutettu voi sopia paikallisia sopimuksia ja miten neuvottelu- ja sopimistasapaino yritys- ja työpaikkatasolla toteutuu.” Elikkä tämä on aika tärkeä havainto nimenomaan siis siitä, minkälainen valmius sopia luottamusvaltuutetulla tosiasiaassa nyt on. Kun tämä luottamusvaltuutetun osaaminen pohjautuu siihen kirjaukseen, että työnantajalla on tavallaan velvollisuus huolehtia sen luottamusvaltuutetun osaamisesta, niin sehän ei kuulosta kyllä välttämättä kovin hyvälle, valitettavasti, siis että työnantaja vastaa siitä, miten ja millä tavalla se kouluttaa ja antaa mahdollisuudet luottamusvaltuutetulle opetella sopimista paikallisesti. Se ei ole hyvä lähökohta mielestäni.

Sitten vielä yksi epäselvyys on siinä, että kun puhutaan siitä, että luottamusvaltuutettu voi tehdä työpaikalla paikallisen sopimuksen ja myös luottamusmies voi tehdä vaikka samalla työpaikalla paikallisen sopimuksen, niin miten näitten suhteutuminen toisiinsa sitten tulee tapahtumaan, minkälaisia sopimuksia siellä lopulta sitten noudatetaan ja keihinkä työntekijöihin ja millä tavalla. Tämä on myös hieman epäselvää tässä, mutta eiköhän sekin vielä näissäkin keskusteluissa selvinne. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.04 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista. Tässä itsekkin sivistyy, kun näitä teidän hienoja puheenvuorojanne kuuntelee. — Edustaja Piisinen tuossa äsken puhui siitä, onko perustuslakivaliokuntaan lähettäminen tarpeen. No, kunnioittamani perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja istuu salissa, hyvä näin, ja kyllähän meillä on näitä lausunnon tarpeita aivan riittämiin, elikkä lausuttavia hallituksen esityksiä tulee kyllä kiitettävä määrä ja Euroopan unionin vastaavia ihan varmasti riittävästi. Mutta yksi asia pitää huomata: Nyt on yleistymässä semmoinen käytäntö, jossa ministeriö pyytää johonkin lakiesitykseen jonkun perustuslakiasiantuntijan lausunnon siten väittäen, että tämä perustuslaillisen lausunnon tarpeellisuus on nyt tällä tutkittu. Ei se vain niin mene. Hallituksen esityksiin liittyvien asioiden lausunnon antaa tässä maassa vain ja ainoastaan perustuslakivaliokunta eikä kukaan muu. Sitä varten se instituutio on olemassa, ja se on se elin, joka sen lausunnon antaa. Tämähän johtaa hyvin äkkiä siihen, että sitten jos ei perustuslakivaliokunta anna lausuntoa, niin ruvetaan käyttämään tiettyyn suuntaan tendenssin omaavia asiantuntijoita ja sen jälkeen katsotaan, että asia on kunnossa. Siinä samalla jää huomaamatta se tärkeä asia, että perustuslakivaliokunnan tulkinnat kaikissa tulkinta-asioissa ovat pitkään perustuslakivaliokunnan linjaan perustuvia päätöksiä. Ne eivät ole irrallisia hyppyjä sinne sun tänne ja takaisin, vaan ne ovat pitkän linjan tekemiä tuloksia, ottaen nyt vaikka kantaa ihmisen perusoikeuksiin taikka, mitä nyt tässä tapauksessa on käsitellyssä, työmarkkina-asioihin ja siihen, mitä oikeuksia nämä kansalliset ja kansainväliset työlainsäädäntöön liittyvät sopimukset antavat. Tämä kannattaa muistaa, että ei olla missään tyhjän päällä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Jos katsotaan Suomen työllistämismahdollisuuksia tänä päivänä, niin lähes kaikki, poikkeuksetta kaikki, ovat pienissä tai keskisuurissa yrityksissä. Jos sinne saadaan järkeviä joustoja lisää ja järjestelmää näin luodaan joustavammaksi, niin minä näen kyllä, että se tulee työllistämistä ja antaa mahdollisuuksia työllistää ihmisiä sellaisissakin tilanteissa, joissa joustoa nimenomaan tarvitaan.

Tervehdin tätä ilolla, ja hyvä, että tämä etenee. Toivon, että sellainen yhteisymmärrys myös löytyy, että ei tässä olla mitään pahoja tekemässä, vaan tässä ollaan tukemassa suomalaista yhteiskuntaa, jotta saamme velkamme jonain päivänä maksettua ja ihmisille töitä. Se lienee se suurin tarkoitus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos paljon. — Edustaja Vestman.

17.07 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Malm oli huolestunut aiemmassa puheenvuorossaan siitä, ovatko hallituspuolueiden kansanedustajat huolissaan ihmisoikeuksista, ja viittasi minun puheenvuorooni. Pyysin tämän puheenvuoron selventääkseni sitä, että käytin edellisen puheenvuoron perustuslakivaliokunnan jäsenenä enkä itse asiassa ottanut kantaa tämän käsittelyssä olevan lakiehdotuksen poliittiseen hyväksyttävyyteen millään tavalla.

Kiinnitin yleisesti huomiota siihen tendenssiin ja lisääntyneeseen tapaan käydä puhtaasti poliittista keskustelua oikeudellisilla käsitteillä. Kuten kokenut ihmisoikeusjuristi Kristiina Kouros totesi haastattelussaan eilen, poliittisten tavoitteiden esittäminen oikeudellisessa kaavussa hämärtää ihmisoikeuksien luonnetta, ja itse kannan tästä todella huolta. Perus- ja ihmisoikeudet ovat aivan liian arvokas asia, että ne otettaisiin tällaisen poliittisen keskustelun välineiksi ja eräänlaisiksi keppihevosiksi. En väitä, että tässä keskustelussa olisi yleisesti niin tehty, vaan tämä osa tästä puheenvuorostani oli enemmänkin tällaista yleistä pohdiskelua.

Sen sijaan se toinen osa siitä puheenvuorostani liittyi siihen, että sen jälkeen, kun auktoritatiivinen taho, instituutio, on tehnyt kannanoton ja päätöksen siitä, että lakiehdotus on perustuslain mukainen tai ihmisoikeusvelvoitteiden mukainen, niin siihen tulisi tässä salissa sitoutua ja sitä päätöstä pitäisi kunnioittaa. Ajattelen, että on oikeusvaltion ja tämän meidän perustuslakikontrollin kannalta aivan kriittisen tärkeää, että sellaisia puheenvuoroja, joissa kyseenalaistetaan perustuslakivaliokunnan tulkintoja, ei täällä salissa käytettäisi.

Koska tämäkin puheenvuoro oli luonteeltaan tällainen oikeudellinen ja ehkä korkeintaan valtiosääntöpoliittinen, niin pyydän vielä erikseen puheenvuoron, jossa lausun näkemykseni hallituspuolueen kansanedustajana tämän käsittelyssä olevan lakiehdotuksen hyväksyttävyydestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti pääsen loppuun nyt tässä tällä kertaa kokonaisuudessaan. — Arvoisa rouva puhemies! Tasa-arvonäkökulmaa olisi pitänyt paremmin arvioida kuin tässä lakiesityksessä nyt on tehty, ja se on selkeä puute tässä.

Toinen asia, joka tähän liittyy, on tämä työehtosopimuslain tekninen muutos, jossa valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä hyvityssakkojen määrä 10 000:sta 150 000:een työntekijäpuolen osalta pudotetaan siihen 37 500:een ja työntekijäpuolen valvontavelvollisuus, joka usein koskee työrauhakysymystä, jää sinne 150 000:n ylärajoille. Tämä muutos rik-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

koo nyt sitä pariteettiperiaatetta, mitä työmarkkinoilla tämän asian osalta yleensä on ollut. Eli monta kymmentä vuotta on noudatettu sitä, että nämä hyvityssakot ovat samankokoisia kummallekin osapuolelle enimmäisluvuiltaan, ja tässä mielessä se olisi pitänyt säilyttää edelleen samana.

Arvoisa rouva puhemies! Todennäköisiä seurauksia listaan tässä nyt toistakymmentä, ja niistä sitten myöhemmin voimme arvioida, onko näin käynyt. Itse en toivo, että nämä toteutuisivat. Minä toivoisin, että suunta olisi toinen, mutta käyn nämä nyt tässä kursorisesti läpi, että joskus myöhemmin sitten pääsemme niitä arvioimaan tämän lain voimaantulon jälkeen. Ei tämä tapahdu huomenna, mutta tämä tapahtuu aika nopeasti kuitenkin sen jälkeen. Se on joka tapauksessa selvää.

1) Työnantajien järjestäytyminen laskee, koska samat sopimusoikeudet saa ilman järjestäytymistä ja sen tuomia velvollisuuksia.

2) Yrityskohtaisten työehtosopimusten lukumäärä tulee kasvamaan erityisesti isoissa yrityksissä.

3) Edellä mainitut tekijät tulevat yhdessä vaikuttamaan yleissitovuuden menettämiseen joillain näistä 160 yleissitovasta työehtosopimuksesta aika nopeasti, ja pitkässä juoksussa se lukumäärä kasvaa.

4) Alakohtaisen yleissitovuuden menetys pudottaa yli puolet sen alan työntekijöistä työehtosopimuksen vähimmäisehtojen ulkopuolelle kokonaan — ei ole minimipalkkoja, ei ole palkka- ja työehtoja määriteltynä TESin kautta.

6) Paikallisen sopimisen siirto sopijoiden ulkopuolelle saattaa jopa vähentää paikallista sopimista työehtosopimuksissa — sitä avasin tuossa, miten osapuolet tähän suhtautuvat, jos tämä menee valtoimenaan.

7) Heikennetään työelämän kehittämistä, mikä on tapahtunut työmarkkinaosapuolten järjestäytymisen ja työehtosopimustoiminnan kautta. Tämä on päinvastainen kehityssuunta kuin se, mitä kansainväliset sopimukset ja EU:n vähimmäispalkkadirektiivi valtiolta edellyttävät.

8) Yleissitovuuden varmistaminen liityntäsopimuksilla todennäköisesti johtaa yrityskohtaisten työtaistelujen lisääntymiseen. Haetaan kattavuutta yrityskohtaisilla liityntäsopimuksilla.

9) Yleissitovuuden määrittelyjen uudistaminen olisi pitänyt tehdä tässä yhteydessä, koska on todennäköistä, että yleissitovuuden nykyisillä määrittelyillä ei enää pystytä alan merkittävintä työehtosopimusta määrittelemään yleissitovaksi. Tästä on kansainvälisiä esimerkkejä.

10) Työehtosopimusten yleissitovuuden laajemmin murtuessa syntyy tarve minimipalkkalainsäädännölle Suomessakin. Näin epäilen.

11) Asioiden jakaantuminen eri tuomioistuimiin — järjestäytymättömät yleiseen tuomioistuimeen ja järjestäytyneet työtuomioistuimeen valtaosin — tulee heikentämään yksittäisen työntekijän ja työntekijäryhmän oikeusturvaa.

12) Suomeen lähetettyjen työntekijöiden asema on heikko, koska kielitaidottomuus ja tietämättömyys Suomen työlainsäädännöstä johtavat heikkoihin sopimuksiin, ja heidän neuvotteluasemansa on tästäkin syystä tosi huono.

Näiden uskon tapahtuvan lähitulevaisuudessa, ja nämä ovat tämän lakiesityksen taustalla olevat kehityssuunnat. Tasapuolista paikallista sopimista toivomme, ja siihen pitäisi kaikkia edellytyksiä vahvistaa, mutta nyt tässä mennään yksipuolisesti väärään suuntaan.

— Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

17.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustajakollega Timo Suhonen tuossa käytti hyvän puheenvuoron ja vastasi minulle, kun toin esille tämän yhdessä sopimisen vaikutuksia työllisyyteen. Näin ne itse asiassa näissä kaikissa toimissa ovat — ne ovat arvioita, jotka toteutuvat sitten erilaisten vaikuttimien kautta, niin kuin edustaja Suhonen hyvin työelämää tuntevana tietää.

Meidän tavoite on, että tähän maahan saataisiin satatuhatta työllistä lisää. Tässäkin salissa usein olemme kuulleet, että samaan aikaan meillä on työttömyys pahentunut, ja se on totta, mutta se ei poista näiden toimien tarpeellisuutta eikä myöskään sitä, että niillä mennään kohti sitä sataatuhatta uutta työllistä.

Voisi noin karkeasti sanoa, että kolmella erilaisella keinolla voidaan työllisyyttä parantaa: Yksi on sosiaaliturvan muuttaminen työntekoon kannustavammaksi, ja näitä toimia on tehty tämän hallituksen toimesta. Toinen keino on työttömien palveluiden muuttaminen yksilöllisemmiksi. Näitä on kokeiltu, ja näitä toimenpiteitä varmasti tarvitaan jatkossakin. Ja kolmas on sitten työpaikkojen lisääminen työmarkkinoita uudistamalla, ja näitäkin toimia on nyt tehty. Ehkä yksinkertaistaen tämä kilpistyy kaiken kaikkiaan siihen, että työn tekemisen ja työn teettämisen tulee kannattaa nykyistä paremmin. Silloin näitä työpaikkoja syntyy.

Tämän yhdessä sopimisen, joka tänään meillä on käsittelyssä [Vasemmalta: Paikallinen sopiminen!] ja on tulossa nyt sitten kaikkien työntekijöiden käytettäväksi — hyvä niin, tuomme työntekijät tasa-arvoisesti samalle viivalle — on arvioitu yrittäjyyden ja yritysten asiantuntijoiden toimesta tuovan ehkä vähintään 15 000 uutta työpaikkaa nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tämä siis varovaisesti tehty arvio yrityksistä, joissa parhaiten tunnetaan työntekijöiden ja työnantajien tilanne.

Mutta niin kuin totesin, lopputulokseen vaikuttavat monet tekijät. Aiemmassa pidemmässä puheenvuorossani puhuin ulkoisista tekijöistä, vaikkapa Saksan taloudesta ja sen vaikutuksista meille ja monesta muusta, kuten suhdanteesta. [Tuomas Kettunen: Puhuitte myös tyyneyden rukouksesta!] Mutta se on totta, että mitä enempi me teemme näitä toimia, joilla me pystymme parantamaan meidän omaa työllisyyttämme, niin sen parempi meidän maan tulevaisuus tulee olemaan. [Tuomas Kettunen: Työttömyys on lisääntynyt!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.17 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Heinonen kuvasi lisää vielä sitä problematiikkaa, mikä liittyy siihen laskentatapaan ja siihen arvioon tosiasiallisista työllisyysvaikutuksista, mitkä liittyvät näihin työelämäuudistuksiin, siis suoraan sanottuna työelämäheikennyksiin, ja onhan se siis erikoista, että valtiovarainministeriö ei pysty laskemaan niille tosiasiallista työllisyysvaikutusta. Kyllähän niille muillekin heikennyksille ovat ministerit pystyneet laskemaan vaikutuksia — esimerkiksi sosiaaliturvaleikkauksille ja ansiosidonnaisen päivärahan leikkauksille he ovat pystyneet laskemaan työllistymisvaikutukset. Näinhän olemme nähneet. Se, että sitten tälle työelämäheikennyslistalle ei pystytä, on tietysti erikoista, mutta näin se menee, kuten hyvin edustaja tässä kuvasi.

Lähinnä sitten sitä vielä, että kun tänään tässä nyt olemme päättämässä tästä asiasta osaltamme, niin se, miksi se näin vauhdikkaasti ja äkkiä tänne eduskuntaan tuli päätettäväksi,

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

johtuu tietysti siitä, että tässä on tämä 200 000 euron lisäys valtion budjettiin, kun sinne lisätään valvonnan osalta aluehallintovirastojen resurssiin sitä rahoitusta 200 000:lla. Kun yleissitovassa kentässä tehtyjen paikallisten sopimusten valvonta kuuluisi hallituksen esityksen mukaan aluehallintovirastoille, niin aluehallintovirastojen resursseja lisättäisiin 200 000 eurolla paikallisten sopimusten valvontaan. Aluehallintovirastot ovat kuitenkin itse valiokunnalle antamassaan lausunnossaan todenneet, että kyseinen määräraha on tehtävään nähden aivan liian pieni ja yleissitovan kentän valvonnan resurssit ovat tälläkin hetkellä riittämättömät. Kun näitä merkittäviä mullistuksia ja muutoksia täällä salissa tehdään, niin on tietysti harmillista, että varsin monessa esityksessä lukee, että seurataan ja selvitetään, mitenkä asiassa käy ja minkälaisia vaikutuksia milläkin mullistavalla lakiesityksellä sitten on. Se vähän harmittaa itseäni, että me vain katseella seurataan sivusta, kun pahimmillaan se sopimussyhteiskunta murenee ja jäävät vain savuavat rauniot. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sen verran vielä haluan lisätä, että kun katsoo noita nykyisiä työpaikkoja tuolla eri puolilla Suomea — monta yksityistä yrittäjää tunnen henkilökohtaisesti, ja heillä on aika isojakin yrityksiä, joissa on paljon työntekijöitä, miehiä ja naisia, tekemässä sitä työtä, mihin yritys on erikoistunut — niin täytyy sanoa, että se joustavuus siellä on olemassa jo. Kun katsoo esimerkiksi metsäkoneurakoitsijoita — yhdenkin yrityksen tunnen, jossa on parikymmentä työntekijää — niin enpä olen nähnyt joustavampaa järjestelmää kuin se, minkä he ovat luoneet. Elikkä kyllä tämä joustavuus on ihan elinehto sellaisessa yrityksessä, joka metsäkonealalla tai kuorma-autoalalla on. En minä tässä nyt niin isoa mörköä näe, että tähän pitää joitakin valtavia seurantaljärjestelmiä tehdä. Totta kai kaikkia työnantajia sitovat yleiset lainsäädännöt, ihan selvä asia.

Pitää muistaa se iso tosiasia, että tänä päivänä työntekijä on työnantajalle suuri aarre. Hän varmasti kohtelee sitä työntekijää parhaalla mahdollisella tavalla, kannustaa töihin ja järjestää hänelle työterveyshuoltoa ja järjestää näitä tällaisia... Yhdessäkin yrityksessä työntekijät viettivät kalastuspäivää, kun oli komeat syyskelit, niin viettivät kalastuspäivän järvellä ja olivat kaikki tyytyväisiä. Semmoinen virkistäytymispäivä. Olkoon tämä esimerkkinä ja tarinana siitä, että yksityinen yrittäjä varmasti jokaista työntekijäänsä arvostaa. Kun töitä on, he ovat hänelle aarteita, eikä yksikään työnantaja kohtelee niissä tilanteissa työntekijäänsä huonosti, koska se on yhteinen intressi, että firma pärjää, tuottaa voittoa ja pystyy maksamaan hyvää palkkaa ja näitä tällaisia muita etuja, joita moniin yksityisiin työpaikkoihin liittyy. [Heikki Vestman: Se on juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

17.21 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakiehdotus paikallisen sopimisen edistämisestä on yksi Orpon hallituksen tärkeimmistä uudistuksista Suomeen. Kyseisessä lakiehdotuksessahan siis poistetaan se nykyisessä työsopimuslaissa oleva este, jonka mukaan järjestäytymättömissä yrityksissä yrittäjä ja työntekijät eivät ole voineet käyttää yleissitovissa työehtosopimuksissa olevia paikallisen sopimisen mahdollistavia määräyksiä. Ajattelen, että tämä lakiehdotus on sekä yrittäjien että työntekijöiden etu. Näissä yrityksissä tiedetään kyllä parhaiten, miten asioista kannattaa sopia.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ei ole siis mikään ihme, että yrittäjien mielestä tämä uudistus on yksi Orpon hallituksen tärkeimmistä, itse asiassa tärkein uudistus yrittäjien mielestä. Yrittäjät ovat aiemmin katsooneet kyselyissä, että paikallisen sopimisen lisääminen on tärkeä keino mahdollistaa uusien työntekijöiden palkkaamista. Pidän aivan selvänä, että tällä uudistuksella toteutessaan on myönteisiä työllisyysvaikutuksia siitä huolimatta, että niitä valtiovarainministeriön laskelmilla ei ole kyetty verifioimaan. Kuunnellaan tässä yrittäjiä, ja jos yrittäjät katsovat, että tällä on myönteisiä työllisyysvaikutuksia, niin kyllä minä luotan siihen, että niitä myös on.

Asiahan on juuri niin, kuten edustaja Hoskonen totesi: työntekijät ovat suomalaisille yrittäjille aarre. Luotan siihen, että tästä aarteesta yrittäjät haluavat jatkossakin pitää hyvää huolta.

Ja on totta, että yrittäjien joukossa voi olla niitä, joilla ei ole hyvä tarkoitus, ja tätä varten tässä lakiehdotuksessa on uusia säännöksiä siitä, miten työvoiman suojeleminen on järjestetty. Niitähan on jo voimassa olevassa laissa, eli meillä on kunnossa lainsäädäntö, jossa huolehditaan siitä, että viime kädessä sitten lain kautta työvoiman suojeleminen tavoite toteutuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.23 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! On jotenkin hienoa ajatella niin, että nimenomaan se työntekijä on sille yritykselle aarre. Niin minäkin täällä jo aiemmin puhuin, että se työntekijöitten ja työnantajien välinen yhteistyö on se, josta se kaikkein suurin hedelmä tulee. [Oikealta: Kyllä!]

Mutta siitä olen kyllä täysin eri mieltä siitä, että tämä Orpon tärkein uudistus olisi Suomelle jotenkin hyvä. Ajattelen nimenomaan niin, että tämä on työntekijöille erittäin huono. Käytänkin ehkä esimerkkinä sellaista, että kun valiokunnassa meillä oli kuultavana asiantuntijayritys, yli tuhat työntekijää asiantuntijoita, josta kuulumme sekä työnantajaa että työntekijää, jotka todella paljon tekivät paikallisia sopimuksia, niin molemmat osapuolet sanoivat, että ovat tarvinneet paikallisia sopimuksia tehdessään omien järjestöjensä tukea ja apua, jotta niistä sopimuksista on saatu molemmille osapuolille mieleisiä. Siis molemmat, niin työnantaja kuin työntekijäpuolikin, ovat tarvinneet niitä omia yrittäjäjärjestöjään ja työntekijäjärjestöjään, jotta niistä sopimuksista on saatu tasapainoisia. Nyt me olemme juuri viemässä ne mahdollisuudet, joissa ne apu ja tuki ovat siellä järjestöillä takana. Tämä kaikki on mahdollista jo tällä nykyisellä lainsäädännöllä: kun yrittäjä vain järjestäytyy, niin hän saa sitä paikallista sopimista tehdä.

Tässä on harmillista, että edustaja Heinonen kerkesi jo poistumaan, ja on erinomaisen hienoa, että hän nosti tämän teidän tavoitteenne 100 000 uudesta työllisestä tällä hallituskaudella. Onhan se aikamoinen työmaa, kun nyt olette aloittaneet siitä, että on yli 50 000 työllistä vähemmän. Teidän tavoitteenne on siis nyt yli 150 000 työpaikkaa tästä eteenpäin kahden vuoden aikana. Minä todella toivon, että tähän tavoitteeseen päästään. Se on varmasti ihan joka ikisen tässä salissa istuvan toive, että näin tapahtuu.

Mutta kun tämä koko markkina toimii luottamuksella ja se on isossakin osassa psykologiaa, ja te olette murentaneet sitä luottamusta työntekijöitten ja työnantajien välillä esityksen perään tässä salissa. Te teette aivan päinvastaisia toimenpiteitä, millä te pääsisitte niihin tavoitteisiin, kuin minkälaisia tavoitteita te olette asettaneet. Me SDP:ssä luotamme siihen, että heikommassa asemassa olevasta työntekijästä on pidettävä huolta ja että on oltava se minimisuoja, jonka päälle voidaan rakentaa sopimuksia yhdessä työnantajan ja

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

työntekijöitten kanssa. Emmekä missään tapauksessa kannata tätä paikallisen sopimisen lisäämistä näitten aikaisempien esimerkkieni vuoksi. [Eduskunnasta: Minimisuoja on!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

17.26 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vestman tässä totesi, että ei voida verifioida elikkä todentaa näitä työllisyysvaikutuksia, ja kysyisinkin nyt, ajaako hallitus tässä nyt sitten kaksilla rattailla — että osassa päätöksiä tai esityksiä, ovat ne sitten kenen vain tekemiä, täytyy olla se työllisyysvaikutusten verifiointi, todentaminen, ja sitten kun onkin kyse omista esityksistä, niin sitä ei tarvitakaan. Minusta tämä on hiukan huolestuttava viesti siitä, kuinka tätä luottamusta tässä yhteiskunnassa voidaan tulevaisuudessa rakentaa entistä paremmaksi, koska nyt se ei näytä olevan kovin hyvä.

Sen lisäksi, kun olen täällä nyt tämän asian osalta esittänyt lukuisia kysymyksiä, niin yhteenkään näistä kysymyksistä en kyllä ole saanut hallituspuolueilta vastausta. Samaa virttä on kyllä toistettu täällä siitä, kuinka tämä on hallituksen tärkein esitys ja kuinka tämä on pääministeri Orpon erinomainen esitys, mutta kysymyksiin, joita aiheen käsittelyssä on noussut esiin, ei kyllä vastauksia ole saatu. Siksi kysyn nyt viimeisen kerran: Mistä te haluatte, että siellä työpaikalla sovitaan? Mitkä ovat ne kysymykset, joista te haluatte siellä työpaikalla paikallisesti sopia? Kun pintaa pikkuisen raaputtaa, ja sitä pintaa on raaputeltu tässä tämänkin asian yhteydessä, niin kyllä sieltä esiin nousee se, että palkkoja pitäisi voida laskea, koska jos kysytään yleensäkin tästä paikallisesta sopimisesta, niin miten se sitten lisääsi niitä työpaikkoja, kun edes VM ei ole voinut sitä todentaa? Miten se tuo työpaikkoja lisää, jos sovitaan työaikapankista tai lomarahojen siirrosta? Tälläkin hetkellä paikallisesti sopien tämä on mahdollista. [Pia Lohikoski: Kyllä!] Täällä salissa on ainakin edustaja Suhonen, joka on taatusti tehnyt yhtä monta paikallista sopimusta työurallaan kuin minä — veikkaisin, että huomattavasti vielä enemmän — ja kyllä meitä nyt kiinnostaisi kuulla, mitkä ovat niitä asioita, mistä te haluatte paikallisesti sopia, ja miten nämä asiat lisäävät työllisyyttä tässä maassa. [Timo Suhonen: Ja tuottavuutta!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Keskustelu

17.29 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä saa vähän liikuntaa, kun tulee aina välillä tänne puhujakorokkeelle, kun istuu pitkän päivän täällä. — Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys työvoimapalveluiden järjestämisestä ja niiden muuttamisesta koskee erityisesti kuntien järjestämää palkkatuetun työtä. Poistamalla palkkatuetun työn käytön työllistämiskeinona hallitus vaikeuttaa tukityöllistettyjen mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuettu työ on ollut erittäin tärkeä väline ja väylä avoimille työmarkkinoille pääsyyn ja työllistymiseen. Monelle se on ollut ensimmäinen askel kohti työelämää.

Palkkatuetun työn käytön lopettamisella on myös suora vaikutus vaikeimmin työllistyvien työllistymismahdollisuuksiin. Hallitus siis vaikeuttaa toiminnallaan osaltaan myös työvoimaviranomaisten työtä, kun työllistymisen keinovalikoimaa jälleen rajataan. Heikennys osuu erittäin huonoon ajankohtaan, kun työttömyys on erittäin korkealla tasolla ja kun tehdään TE-uudistus, jonka perusteella palvelut siirtyvät kunnille ensi vuoden alusta. Tällaisessa tilanteessa olisi kaikki työllistämiskeinot syytä pitää käytettävissä. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on vähintään viisi työtöntä työnhakijaa, ja nyt näiden henkilöiden, jotka ovat tämän palkkatuetun työn kautta tukityöllistyneet, työllistyminen on todella vaikeaa tällaisessa tilanteessa.

Monelle palkkatuetun työtä tekeväälle henkilölle kunnat ja kuntayhtymät ovat käytännössä olleet ainoat työllistymispaikat. Vaikeimmin työllistyvien osalta avoimille työmarkkinoille työllistyminen voi olla vaikeaa esimerkiksi alentuneen työkyvyn tai sairauden vuoksi. Kuntien ja kuntayhtymien käyttämä palkkatuettu työ on mahdollistanut pitemmällä aikavälillä mahdollisuuden työllistyä yksityiselle sektorille. Kunnat ovat työllistäneet palkkatuen avulla esimerkiksi vaikeimmin työllistyviä ja pitkäaikaistyöttömiä yksityistä sektoria enemmän. Lisäksi kunnilla on ollut merkittävä rooli sosiaalisessa työllistämässä.

Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomainen voisi edelleen myöntää palkkatukea kunnille tai kuntayhtymille ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen, pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen — jotain sinne jäi vielä onneksi. Palkkatuen myöntäminen kunnille tai kuntayhtymille ammatillisen osaamisen parantamiseen ei kuitenkaan olisi enää mahdollista. Jatkossa kunnat ja kuntayhtymät olisi rajattu palkkatuen käytön ulkopuolelle; vain tuolla pienellä osuudella ne olisivat käytettävissä.

Kuntien valtionosuuksista leikataan 37 miljoonaa euroa työllisyysmäärärahoja. Näin leikkaus osuu erittäin huonoon ajankohtaan työttömyyden edelleen kasvaessa, ja juuri nyt olisi tarvittu kaikkia elementtejä kuntien työllistämisen edistämiseksi.

Tukityöllistyneistä 80—90 prosenttia on ollut ammatillisen osaamisen parantamisessa, mikä on johtanut tukityöllistettyjen työllistymismahdollisuuksien kasvamiseen ja mahdollisuuksien lisääntymiseen työllistyä avoimille työmarkkinoille. Kuitenkaan tukityöllistyneiden henkilöiden työpanosta ei ole huomioitu mitenkään laskelmissa, vaikka he tekevät normaalia työtä normaaleilla työehdoilla. Tukityöllistettyjen työpanos on ollut arvokasta ja tarpeellista.

Kunnissa ja kuntayhtymissä on ollut palkkatuetussa työssä noin 10 000—12 000 henkilöä vuodessa. Todennäköistä on, että tästä henkilöstömäärästä iso osa ei nyt työllisty avoimille työmarkkinoille, etenkin tässä työllisyystilanteessa.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Edellä mainittujen syiden takia palkkatukea pitäisi käyttää jatkossakin väylänä päästä työelämään kiinni ja edistää tukityöllistettyjen työllistymismahdollisuuksia. Työllistämiskeinovalikoimaa ei tulisi rajata, vaan päinvastoin. Parempi työllisyystilanne auttaa pitemällä aikavälillä sekä julkista taloutta että tukityöllistettyjä saamaan työpaikan avoimelta sektorilta. Työllisyysmäärärahojen leikkausta 37 miljoonalla eurolla ei pidä tehdä.

Lakiesitykseen 2 valmiuslain muuttamisesta ei ole huomautettavaa.

Näin ollen ehdotan, että 1. lakiehdotus hylätään ja 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.35 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsittelyssä taas lakiesitys, joka heikentää heikommassa asemassa olevan suomalaisen ihmisen asemaa. Meillä on tällä hetkellä todella paljon työntekijöitä, joita on tuettava työllistymään paremmin. Tämä esitys eduskunnalle laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ei ole oikeansuuntainen yhteiskuntaamme ja sen yksittäisen työllistymisen tukea tarvitsevan henkilön osalta.

Poistamalla palkkatuetun työn käytön työllistämiskeinona hallitus vaikeuttaa tukityöllistettyjen mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuettu työ on ollut tärkeä väline ja väylä avoimille työmarkkinoille pääsyyn ja työllistymiseen. Monelle se on ollut ensimmäinen askel kohti työelämää. Palkkatuetun työn käytön lopettamisella on suora vaikutus myös vaikeimmin työllistyvien työllistymismahdollisuuksiin. Hallitus vaikeuttaa toimillaan osaltaan myös työvoimaviranomaisen työtä, kun työllistämisen keinovalikoimaa jälleen rajataan.

Heikennys osuu huonoon ajankohtaan, kun työttömyys on erittäin korkealla tasolla ja valitettavasti näyttää vain pahenevan ja kun tehdään TE-uudistus, jonka perusteella palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Tällaisessa tilanteessa olisi kaikki työllistämiskeinot syytä pitää käytettävissä.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä perusteilla tämä esitys palkkatuetun työn käytön lopettamisesta on peruttava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.37 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt toisessa käsittelyssä oleva lakimuutos, eli heikennys, osuu suoraan ajankohtaan, jossa työttömyys on korkealla, kuten edustaja Suhonen juuri edellä mainitsi. Ajankohta on huono myös tämän vuodenvaihteen vuoksi, koska siinä tulee juuri tämä TE-uudistus, jonka myötä palvelut siirtyvät kunnille vuoden 25 alussa. Tällaisessa tilanteessa, kun on erittäin iso järjestelmätason muutos edessä, olisi kaikki työllistämiskeinot syytä pitää käytettävissä, koska emme tiedä sitä, miten suuri muutos tulee sitten loppujen lopuksi sujumaan. Ja nimenomaan samaan aikaan, kun on tämä suuri TE-uudistus, hallitus aikoo leikata työllisyysmäärärahoja 37 miljoonalla. Tämä on huono yhtälö.

Palkkatuettu työ on myös toimintakyvyn ja osaamisen kehittämistä. Se tarjoaa konkreettisen mahdollisuuden työllistyä pysyvästi, ja monelle se on ollut ensimmäinen askel työelämään ja mahdollistanut siirtymisen pysyvään työsuhteeseen. Eli on aina hyvä muistaa, että me kaikki yksilöt ollaan erilaisilla lähtökohdilla tässä yhteiskunnassa, ja kyllä meidän

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

tulee tukea hyvin vahvasti sitä, että mikäli haasteita työllistymisessä on, niin heitä pitää pyrkiä työelämään saamaan mukaan. Palkkatuettu työ on ollut yksi tärkeimmistä keinoista tukea vaikeimmin työllistyviä suomalaisia pääsemään kiinni työelämään. Se ollut väline päästä työmarkkinoille niille, joilla on alentunutta työkykyä tai muita haasteita, jotka vaikeuttavat suoraa siirtymistä avoimille työmarkkinoille.

Erityisen huolissani olen juuri osatyökykyisten asemasta eli heistä, joilla olisi tahtotilaa päästä työmarkkinoille, mutta eivät esimerkiksi heikentyneen terveyden vuoksi oikein työtä helposti saa. Juuri osatyökykyisten asemaa haluan pitää tässäkin salissa vahvasti esillä, koska monet heistä ovat juuri tahtomattaan sellaisessa tilanteessa, että työtä haluaisivat, mutta terveys vähän tuo haasteita siihen. Tätä asiaa haluan täällä ylläpitää keskusteluissa, että tukea he tarvitsevat.

Hallituksen esityksen mukaan palkkatuen käyttö kunnissa ja kuntayhtymissä rajataan jatkossa vain alentuneesti työkykyisiin ja yli 60-vuotiaisiin pitkäaikaistyöttömiin. Tämä on merkittävä heikennys työllisyystoimenpiteisiin, sillä ammatillisen osaamisen parantamiseen tähtäävät tuet jäävät kokonaan ulkopuolelle.

Työllistämiskeinoja ei tulisi tässä tilanteessa siis heikentää, vaan kaikki käytettävissä oleva työpanos tulisi saada työmarkkinoiden käyttöön — myös heidän, keillä on haasteita työllistyä tai on terveyden kanssa haasteita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

17.40 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä käsiteltävänä lakiehdotus työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta, ja se herättää suurta huolta erityisesti niiden ihmisten osalta, jotka ovat jo valmiiksi heikoimmassa asemassa työmarkkinoilla. Hallituksen esitys rajoittaa merkittävästi palkkatuetun työn käyttöä työllistämiskeinona. Tällä on vakavia seurauksia monille työnhakijoille ja kunnille, jotka ovat pitkään kantaneet vastuuta vaikeimmin työllistyvien työllistämisestä. Palkkatuettu työ on ollut monelle työttömälle ensimmäinen askel työelämään. Se on avannut ovia avoimille työmarkkinoille ja tarjonnut mahdollisuuden parantaa ammatillista osaamista käytännön työssä. On kiistatonta, että tämä malli on auttanut ihmisiä työllistymään ja löytänyt paikkansa yhtenä tärkeimmistä työllistämiskeinoista. Miksi siis kavennamme nyt näitä mahdollisuuksia, kun niitä kipeimmin tarvitaan?

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen mukaan palkkatukea voitaisiin jatkossa myöntää kunnille vain erittäin rajoitetusti, alentuneesti työkykyisten ja yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen. Tämä rajausta jättää ulkopuolelle valtavan joukon ihmisiä, jotka tarvitsevat tukea esimerkiksi ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kunnilla ja kuntayhtymillä ei enää ole mahdollisuutta tarjota palkkatuettuja työpaikkoja useimmille pitkäaikaistyöttömille. Tämä heikennys osuu kipeästi etenkin nyt, kun työttömyysluvut ovat korkealla ja työvoimaviranomaiset valmistautuvat vuoden 2025 alussa siirtymään osaksi kuntien palveluja.

On syytä korostaa, että palkkatuettu työ ei ole ollut vain paperilla pyörivä järjestelmä. Sen piirissä olevat työntekijät ovat tehneet normaaleja töitä normaaleilla työehdoilla. Työpanos on ollut arvokas ja tarpeellinen, eikä sitä ole huomioitu lakiehdotuksen taloudellisissa laskelmissa. Lisäksi tilastot osoittavat, että tukityöllistyneiden joukosta 80—90 prosenttia on parantanut ammatillista osaamistaan, mikä on johtanut parempiin mahdollisuuksiin työllistyä avoimille työmarkkinoille. Nyt tämä mahdollisuus uhkaa ikävä kyllä kadota.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys myös leikkaa kuntien työllisyysmäärärahoja 37 miljoonalla eurolla. Tämä on merkittävä summa, joka kohdistuu ajankohtaan, jolloin työttömyys kasvaa ja palveluiden tarve lisääntyy. Palkkatuetun työn poistaminen kunnista jättää vaille työpaikkaa jopa 10 000—12 000 henkilöä. Moni heistä ei löydä korvaavaa työtä avoimilta markkinoilta, ja tällainen politiikka vain pahentaa työttömyyden negatiivista kierrettä.

Arvoisa rouva puhemies! Työllistämiskeinoja ei pidä karsia, vaan niitä tulee nimenomaan monipuolistaa. Tarvitsemme kaikki käytettävissä olevat keinot työllisyyden edistämiseksi erityisesti nyt, kun talous ja työmarkkinat kohtaavat vakavia haasteita. Parempi työllisyystilanne hyödyttää pitkällä aikavälillä paitsi yksilöitä myös julkista taloutta, josta me kovasti täällä puhumme. Lopuksi vetoan vielä hallitukseen ja hallituspuolueen edustajaan: Älkää sulkeko ovia niiltä, jotka tarvitsevat tukea eniten. Palkkatuki on väylä työelämään, ja sen vaikutukset näkyvät niin yksilöiden elämässä kuin yhteiskunnan hyvinvoinnissa. Tämäkin leikkaus pitäisi perua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koponen poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

17.44 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tässä lakiesityksessä poistamassa palkkatuetun työn käytön työllistämiskeinona. Tämä on erittäin harmillinen uutinen vaikeasti työllistyville. Tällä uudistuksella hallitus nimittäin vaikeuttaa tukityöllistettyjen mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Monelle se on ollut ensimmäinen askel kohti työelämää tai osalle askel takaisin työelämään. Heikennys osuu myös hankalaan ajankohtaan, kun työttömyys on juuri nyt erittäin korkealla tasolla ja sen on ennustettu myös ensi vuonna nousevan. Meillä on myös juuri toteutusvaiheessa TE-uudistus, jonka perusteella työvoimapalvelut siirretään kunnille vuoden 2025 alusta. Tällaisessa tilanteessa olisi kyllä kaikki työllistämiskeinot olleet syytä pitää kuntien käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Palkkatuettu työ on ollut tärkeä väline ja väylä avoimille työmarkkinoille pääsyyn. Palkkatuetun työn käytön lopettamisella on suora vaikutus vaikeimmin työllistyvien työllistymismahdollisuuksiin. Hallitus vaikeuttaa toimellaan valitettavasti myös työvoimaviranomaisten työtä, kun työllistämisen keinovalikoimaa jälleen rajataan. Monelle palkkatuettua työtä tekevälle henkilölle kunnat ja kuntayhtymät ovat käytännössä olleet ainoat työllistymispaikat. Vaikeimmin työllistyvien osalta avoimille työmarkkinoille työllistyminen voi olla vaikeaa esimerkiksi alentuneen työkyvyn tai sairauden vuoksi. Kuntien ja kuntayhtymien palkkatuettu työ on antanut mahdollisuuden pidemmällä aikavälillä päästä jatkossa yksityiselle sektorille. Kunnat ovat työllistäneet vaikeimmin työllistyviä ja pitkäaikaistyöttömiä selvästi yksityistä sektoria enemmän.

Minulla on tästä omakohtaista kokemusta — ei kunnan työllistämänä, vaan työnantajan roolissa tänä vuonna aiemmin keväällä, kun olin kaupungin palveluksessa projektissa, jossa olin esihenkilöasemassa. Minulla oli onni saada tiimiini useampiakin hyviä työntekijöitä, jotka tulivat vetämään projektiin töihin palkkatuella. Sain tiimiini esimerkiksi erinomaisen ja reippaan nuoren, joka oli valmistunut lukiosta mutta ei ollut päässyt vielä jatko-opintoihin. Hän oli työttömänä, ja hänestä tuli assistentti viestinnän asiantuntijallemme. Sain tiimiini myös kaksi muuta palkkatukityöllistettyä, jotka puolestaan olivat työmarkkina-asemaltaan heikommassa asemassa siksi, että olivat jo ehtineet hieman pidempään olla työttömänä ja ikäkin oli selvästi enemmän, mutta hekin pääsivät kiinni taas pitkästä ajasta

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

työelämään projektissamme. Toivottavasti tästä oli heille hyötyä ja he työllistyvät myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Jatkossa kunnat ja kuntayhtymät olisi rajattu palkkatuen käytön ulkopuolelle. Jatkossa jos eläisin taas siinä tilanteessa, en voisi saada projektiin töihin Suvia, en voisi saada Jania, enkä Anjaa, jotka tekivät todella hyvää työtä palkkatuella. Tukityöllistyneistä 80—90 prosenttia on ollut ammatillisen osaamisen parantamisessa, mikä on johtanut tukityöllistettyjen työllistymismahdollisuuksien kasvamiseen ja mahdollisuuksien lisääntymiseen työllistyä myöhemmin avoimille työmarkkinoille. Kunnissa ja kuntayhtymissä on ollut palkkatuetussa työssä noin 10 000—12 000 henkeä. Todennäköistä on, että tästä henkilömäärästä iso osa ei nyt työllisty avoimille työmarkkinoille ilman näitä toimia, ilman palkkatukea, etenkin tässä työllisyystilanteessa.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittujen syiden takia palkkatukea pitäisi voida käyttää jatkossakin väylänä päästä työelämään kiinni ja edistää tukityöllistettyjen työllistymismahdollisuuksia. Myöskään työllisyysmäärärahojen leikkausta 37 miljoonalla eurolla ei pitäisi tehdä.

Kannatan edustaja Lylyn tekemää hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.49 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Nyt on tosiaan käsittelyssä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että työviranomainen voisi jatkossa myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen, pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. Aikaisemmin kunnat ovat palkkatuetulla työllä työllistäneet monia kuntalaisia, jotka eivät ole päässeet työelämään muuten kiinni, ja niin kuin tässä edustaja Lyly ansiokkaassa puheenvuorossaan toi esille, nythän pitäisi olla kaikkien työllistämiskeinojen käytössä, kun elämme tammöistä maailmanaikaa, että suhdanteet ovat alhaalla — ja varsinkin, kun hallitus on asettanut itsellensä tavoitteen, että tulee uusia työpaikkoja ja uusia työllisiä.

No, toisin on käynyt. Tällä hetkellä Suomessa on Euroopan kolmanneksi korkein työttömyys. Se pahenee toiseksi nopeiten. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan tänä vuonna lokakuun lopussa oli yhteensä 285 200 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 29 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Puhemies! Nyt kun hallitus on tuonut muitakin esityksiä, jotka ovat menneet lävitse, kun puhutaan muun muassa tästä palkkatuetusta työstä, niin nythän palkkatuettu työ ei kerrytä enää työssäoloa, ja se asettaa kyllä aikamoisia haasteita kuntakentälle ja myös kolmannen sektorin toimijoitten suuntaan. Ja kun aina puhutaan kauniissa poliitikkojen juhlapuheissa siitä, kuinka kaikki työ on arvokasta tässä yhteiskunnassa, niin ei kaikki työ nyt vain arvokasta ole, varsinkaan palkkatuettu työ, jos se ei kerrytä vielä työssäoloa.

Puhemies! Keskusta on jättänyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, ja se kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa lakimuutoksen vaikutuksia ja tuo eduskuntaan viivyttämättä lakimuutoksen, mikäli lakimuutos lisää merkittävästi työttömäksi jäävien henkilöiden määrää ja kuntien kustannuksia.” Totta kai, kun tämän lausumaehdotuksen teen, toivon, että eduskunta tämän hyväksyy, koska asia on vakava.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa. Edustaja Oinas-Panuma.

17.51 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin edellisestä puheenvuorosta on tullut ilmi, palkkatuki on ollut monille ensimmäinen askel sinne työelämään tai ensimmäinen askel paluuseen työelämään, ja tällä lailla, jota nyt ollaan säätämässä, ei kyllä ainakaan auteta sitä töihin paluuta.

Haluan yksittäisenä asiana nostaa esille Kuntaliiton lausunnon tähän asiaan. Se on hyvin voisi sanoa jopa surullista luettavaa, ja siitä kyllä tulee hienosti esille se, että tämä laki on suorastaan ristiriidassa meidän TE24-uudistuksen tavoitteitten kanssa. Kuntaliiton lausunnosta käy ilmi, että tämän vuoden syyskuussa työttömyyden keston perusteella palkkatuella kuntiin työllistettyjä oli noin 6 100, ja lausunnossa on arvioitu, että heistä noin 69 prosenttia tippuisi sitten pois tältä palkkatuelta. Kuntaliitto huomauttaa, että jos nämä henkilöt siirtyvät työttömyysetuuden piiriin, syntyy heistä kunnille arviolta 9—16 miljoonan vuosittaiset lisäkulut — siis 9—16 miljoonan vuosittaiset lisäkulut meidän muutenkin hankalassa asemassa oleville kunnille. Eli hallituksen esitys ei myöskään oikeastaan tunnista näitä lisäkuluja.

Erityisen huolissani olen siitä, millä tavalla tämä hallitus suhtautuu meidän osa- tai täsmätyökykyisiin. Nimenomaan heihin pitäisi pystyä kiinnittämään huomiota, jotta me saataisiin ihmiset töihin, ja ei tämä palkkatuen poisto kunnilta ainakaan tätä asiaa helpota, koska sitten sinne kolmannelle sektorille tai yrityksiin työllistyminen ei ihan niin näppärästi välttämättä käykään.

Näillä edellä mainituilla perusteilla kannatan edustaja Kettusen tekemää esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.53 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, rouva puhemies! Nimenomaan on helppo jatkaa edellisten puheenvuorojen perään, että ei voi oikein käsittää sitä, että tavoite on siinä, että 100 000 uutta työpaikkaa tulee, ja nyt ne toimet, joita tehdään, kyllä ovat juuri päinvastaisia.

Kun tänäänkin tässä käsittelemme tätä palkkatuen leikkaamisasiaa, niin tässähän linjataan 37 miljoonan euron tason alentamisesta, siis siitä, että kun sillä 37 miljoonalla eurolla me olemme aiemmin tehneet niitä toimia, joilla me olemme voineet työllistää ihmisiä, niin tämähän on siis suora leikkaus siitä, ja voi vain ajatella, että kyllä se varmasti vaikeuttaa myös sitä hallituksen tavoitteeseen pääsemistä.

Tämä kuntien ja kuntayhtymien rajaaminen palkkatuetusta toiminnasta pois on kyllä uhka etenkin nuorten palvelupolkujen katkeamiseen, ja itse ainakin olen kaikista eniten huolissani nimenomaan niistä nuorista, joilla tällä hetkellä tulevaisuuden näkymä on oikeasti aika sumea. Omakin tyttäreni valmistuu ensi viikolla sosionomiksi ja on useita kymmeniä työpaikkoja täältä Helsingistä hakenut, ja kaikkiin työpaikkoihin on satoja hakijoita, joten kyllä se työpaikan löytyminen ei ole todellakaan tällä hetkellä helppoa, ja nyt me vielä vähennämme niitä välineitä, joilla työllistämistä on voitu edistää. Nimenomaan tämä kuntien työpajojen toiminnan supistuminen näiden päätösten vuoksi on aidosti todella huono asia.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Se, että nyt tätä palkkatukea halutaan kohdentaa jatkossa sinne yksityiselle ja kolmannelle sektorille, on parempi kuin kokonaan pois leikkaaminen, mutta pitää huomioida myös ne kuntien hyvin vaikeat tilanteet, että jatkossa kunnan on omalla rahalla työllistettävä kuntaan myös nämä vajaakuntoiset ja aidosti palkkatukea tarvitsevat ihmiset.

Tässä edellä Oinas-Panumakin kertoi juuri, että 6 100 ihmistä on tällä hetkellä ollut kunnissa palkkatuella, ja kyllä se on iso määrä, ja keinovalikoima vähenee nyt tällä esityksellä. Sen vuoksi kyllä vähintään, mitä voidaan tehdä, onkin seurata sitä eri ryhmien kohdentumista, kuinka siinä jatkossa käy.

Ja kaikkein suurin huoli liittyy vielä siihen, että samaan aikaan järjestöiltä on tehty isot leikkaukset, ja tässäkin nyt halutaan kohdentaa sitä tukea nimenomaan sinne kolmannelle sektorille. Mutta kuinka ihmeessä tämä yhtälö toimii, kun järjestöjen rahoitusta on samaan aikaan leikattu ja nyt heidän pitäisi ottaa enemmän koppia tästä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

17.56 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Oinas-Panuman jämäkkä puheenvuoro innoitti käyttämään vielä puheenvuoron siitä, kun edustaja Oinas-Panuma toi esille tätä osa- ja täsmätyökykyisten tilannetta. Näinhän siinä kävi, että hallitus leikkasi tämän työttömyysturvan suojaosan niiltä osa-aikatyöntekijöiltä: 300 euron työttömyysturva poistettiin. Täytyy muistella edellistä vaalikautta, kun elettiin korona-aikaa, niin silloin hallitus jopa korotti sitä suojaosaa 300 eurosta 500 euroon, ja tällä pidettiin huolta siitä, että suomalaiset pysyvät työn syrjässä kiinni. Mutta nyt kävi toisin päin.

Harmittavaa suunnattomasti, että nyt kun puhumme tästä palkkatuetusta työstä ja kun aikaisemmin ovat jo menneet päätökset maaliin siitä, että tämä palkkatuettu työ ei enää kerrytä sitä työssäoloa, niin kyllä se heikentää... Niin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa kuulimme kolmannen sektorin toimijoista, niin palkkatuetun työn heikennykset kyllä johtavat järjestöjen toiminnan supistumiseenkin. Kolmannen sektorin toimijat tällä palkkatuetulla työllä tuolla maaseudullakin ovat työllistäneet monia myös siihen, että kun ikäihmisiä asuu maaseudulla, niin tehdään niitä polttopuita ja autetaan vanhempia ihmisiä, mutta nyt sitä palkkatuella tehtävää työtä ei välttämättä enää olekaan tarjolla, kun se tuettu työ ei kerrytä työssäoloa. Se on kyllä harmillinen asia, ja varsinkin tässä ajassa ja suhdanneajassa, kun pitäisi luoda ja olla siellä työkalupakissa useampia toimintamuotoja siihen, että ihmisille olisi töitä ja ihmiset lähtisivät töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.58 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kokonaismäärä vuositasolla on se 10 000—12 000, ja kuukauden lopussa on noin 5 000—6 000 koko ajan siellä, mutta tämä lukumäärä yhteensä aina vuodessa on noin 10 000:sta 12 000:een. Eli isosta määrästä puhutaan ihmisiä, joita tämä koskee, ja se on sillä tavalla merkittävää heidän kannaltaan. Todennäköistä on, niin kuin Kuntaliiton laskelmasta tässä tuli esiin, että kun 37 miljoonaa otetaan ja kun sitten ei voida tukityöllistää, niin tästä porukasta iso osa joutuu työttömyyteen, ja työttömyysmenojen kasvu on se 9—16 miljoonaa, mitä Kuntaliitto on laskenut tästä porukasta. Se on aika varovainen arvio, mutta joka tapauksessa se aika ison kuluerän tuo myöskin siihen. Mutta ennen kaikkea tämä on inhimillinen juttu näitten osalta, jotka ovat tukityöllistettyinä. Se polku yksityiselle sektorille ja työelämään laajemminkin on tärkeä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

He ovat tässä myöskin sillä tavalla kuntien kannalta hankalassa tilanteessa, että tämä 37 miljoonaa olisi ollut valtionosuusjärjestelmässä yleiskatteellista rahaa, eli se olisi tullut sinne kuntaan, ja kunta sitten tekee valintoja valtionosuusjärjestelmän sisällä, mihin niitä kohdennetaan, ja mitä niukempi tämä on, niin sen varmemmin tämä tukityöllistäminen tässä hiipuu. Voi olla niin, että kun tämä niukkuus on aika isoa, myöskään yksityiselle sektorille niitä palkkatuettuja töitä ei tehdä niin paljon, kun se on kuntien vastuulla, vaikka nyt tässä se siirtyy. Kaikkien työkalujen käyttö olisi ollut tässä tilanteessa erityisen tärkeätä hoitaa.

Sitten kun katsotaan sitä, minkälaisia töitä he ovat kunnissa tehneet, niin he ovat olleet monenlaisissa huoltotehtävissä, koulunkäyntiohjaajina, toimistotyössä, kiinteistöhuollossa, lastenhoidossa, keittiötyöntekijöinä, liikuntapaikoilla ja muissa, ihan asiallisia töitä kaiken kaikkiaan. Myös se työpanos on jäämässä nyt pois. Sitten kunta varmasti miettii sitä, että kun kunnille tulee tämä työttömyyden hoito entistä enemmän — sadasta päivästä eteenpäin nousee kymmenen prosentin portailla — niin onko työttömänä vai tukityöllistäkö. Tästä tulee vielä tämmöinen laskelma, ja nyt tällä hetkellä laskelma oli semmoinen, että se työttömyyteen joutuminen on vielä halvempaa kuin tukityöllistäminen, mutta se työpanos jää kokonaan tässä laskematta.

Siinä mielessä tämä on erittäin huono esitys, ja sen takia esitimme sen ykköslain hylkäämistä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 2 c luvun 5 §:n ja henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Vigelius.

Keskustelu

18.01 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jos Suomen rikosoikeusjärjestelmästä pidettäisiin myyntipuhe, se voisi kuulostaa esimerkiksi tältä: Tervetuloa Suomen oikeusjärjestelmän hulluille päiville. Olit sitten uusi tai kokeneempi asiakkaamme, ei huolta, meillä kaikki rikolliset saavat saman huipputarjouksen. Lyhennettyjä tuomioita jopa uusijoille ilman lisäkustannuksia. Tarjoamme aina kilpailijoitamme lyhyemmät tuomiot ja kodikkaammat vankilaolosuhteet. Ahkerimmille asioijille tarjolla myös tuntuvia paljousalennuksia. Eikä siinä vielä kaikki. Viime hetken season sale -tarjouksena: Piditkö taukoa luisimisesta, oletko palaamassa asiakkaaksemme? Ansaitset uuden alennuksen ensikertalaisena, koska miksi oppia omista virheistään. Tartu tilaisuuteen nyt, tarjous on voimassa hallituksen lakimuutoksen läpimenoon asti. Suomen rikosoikeus — aina asiakkaan puolella, harvoin uhrin.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Hallitus on siis nyt tuonut muutettavaksi rikoslain niin kutsutun ensikertalaisalennuksen. Ensikertalaisalennus mahdollistaa normaalia aiemman vapautumisen vankilasta ehdonalaiseen. Siinä missä vanki vapautuu ehdonalaiseen yleensä kaksi kolmasosaa vankeudesta suoritettuaan, ensikertalainen vapautuu jo puolet istuttuaan. Ensikertalaiselle tarjottu alennus vankilatuomioon on siis neljänneksen, 25 prosenttia, vähemmän. Ei lainkaan hullumpi tarjous. Suomessa ensikertalaisalennusta on tarjottu paitsi ensimmäistä kertaa vankilaan tuomituille myös sellaisille rikoksen uusijoille, jotka eivät ole edeltäneenä viitena vuotena istuneet linnassa. Tämä tarkoittaa, että rikoksen uusija voi hyötyä samoista lievenyksistä tuomioonsa kuin aidosti ensikertalainen, jopa vakavien uusintarikosten kohdalla.

On vaikea perustella, miksi alennusta ensikertalaisuudesta tulisi tarjota, vaikka taustalla olisi toistuvia vakavia vankilatuomioon johtavia rikoksia, jotka ovat vaarantaneet esimerkiksi toisten ihmisten henkeä ja terveyttä.

Suomen moninkertainen ensikertalaisuus on poikkeuksellinen myös kansainvälisessä vertailussa. Tämän hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä yhdessäkin tarkastellussa verrokkimaassa ei tunnettu tällaista ensikertalaisuussäännöstä, ei yhdessäkään. Tämän muutoksen myötä Suomen kriminaalipolitiikka ei siis muutu vain kohti yleispohjoismaista vaan myös yleiseurooppalaista tasoa, tolkullisempaa tasoa.

Rikosoikeudellisen järjestelmän peruseriaate on, että rangaistukset ankaroituvat rikosten toistuessa. Perustuslakivaliokunnankin mukaan rikoksen uusiminen on sen moitittavuutta lisäävä tekijä. Myös rikoslain mukaan rangaistuksia tulee koventaa, jos tekijän aikaisempi rikollisuus ja uuden rikoksen samankaltaisuus osoittavat ilmeistä laista piittaamattomuutta. Tämän tulisi toteutua myös käytännössä, ei vain periaatteiden tasolla.

Kyse on samalla oikeudenmukaisuudesta rikosten uhreja ja heidän omaisiaan kohtaan. Rikosta seuraava rangaistus pyrkii toteuttamaan myös sitä, että rikoksen uhri omaisineen kokisi oikeuden toteutuneen. Jos siis esimerkiksi demariedustajille tässä salissa on vielä ensimmäisen käsittelyn jälkeen epäselvää, mihin ongelmaan tämä muutos tarjoaa ratkaisua, se on oikeuden tekeminen muun muassa uhreille, uusintarikosten kohteeksi joutuneille uhreille ja heidän omaisilleen.

Uusintarikollisuushan on suuri ongelma. Vankilasta vapautumista seuranneina viitena vuotena vangeista jopa 79 prosenttia tuomittiin uusista rikoksista, siis neljä viidestä vangista tuomittiin uudelleen rikoksista, ja yli puolet, tarkalleen ottaen 56 prosenttia, vapautuneista vangeista tuomittiin uudelleen ehdottomaan vankeusrangaistukseen, siis uudelleen vankilaan. Pidemmällä seurantajaksolla vieläkin suurempi osuus vangeista uusii rikoksensa. Suomessa usein hoetaan, ettei rikollisuutta ehkäistä rangaistuksin, mutta ei rikollisuutta ehkäistä myöskään toiveajattelulla, hyvillä aikomuksilla tai vapauttamalla paatuneet rikolliset takaisin kadulle tekojaan uusimaan alennetussa ajassa.

On selvää, että tästä rangaistusten ankaroitumisesta aiheutuu myös kustannuksia, kun vankimäärä kasvaa. Samalla on selvää, että kustannuksia aiheutuu myös siitä, että rikoksia uusitaan ja että rikollisia vapautetaan niitä uusimaan. Sen hinta maksetaan traumoina ja vammoina, omaisuusvahinkoina ja oikeudenkäyntikustannuksina, turvattomuuden lisääntymisenä ja pahimmillaan ihmisten henkinä.

Se, että jopa vakavien rikoksien uusijoita vapautetaan alennetussa ajassa vaarantamaan muita kansalaisia, ei sovi minun eikä monen muunkaan suomalaisen oikeustajuun. Siksi nyt läpivietävä muutos on oikeusjärjestelmämme selkeyden, ymmärrettävyyden ja kohtuun kannalta sekä oikea että oikeudenmukainen. Jatkossa rikoslain edessä ensikertalainen voi olla vain kerran.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard poissa, edustaja Furuholm poissa. — Edustaja Peltonen.

18.07 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on käytännössä kyse muutoksesta, jolla Suomen lainsäädännön nykyistä ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmää muutetaan. Edellinen merkittävä muutos lainsäädäntöön tehtiin tältä osin vuonna 2019, kun silloinen Sipilän hallitus pidensi esityksellään aikaisemman vankeusrangaistuksen ehdonalaiseen vapauteen pääsemistä myöhentävän vaikutuksen jatkumaan viisi vuotta edellisen ehdottoman vankeusrangaistuksen päättymisestä aiemman kolmen sijaan. Merkityksellistä on, että eduskunnan lakivaliokunta oli tuolloisesta muutoksesta hyvin yksimielinen. Kyseistä rikoslain muutosta käsitellessään lakivaliokunta piti perusteltuna sanotun määräajan pidentämistä mutta samalla myös sitä, että henkilöt, jotka edellisen vankilasta vapautumisen jälkeen eivät pitkään aikaan ole syyllistyneet ehdottomaan vankeusrangaistukseen johtavaan rikokseen, vapautetaan ehdonalaiseen heidän suoritetuun lyhyemmän ajan rangaistuksestaan. Näin ollen kaikki valiokunnassa edustetut puolueet pitivät vielä viisi vuotta sitten tarkoituksenmukaisena tekijän rikoksettoman ajan huomioimista ehdonalaiseen vapautumisen arvioinnissa. Suurin ongelma nyt käsittelyssä olevassa esityksessä on, että tämä periaate hylätään kategorisesti, mikä on periaatteellisesti merkittävä muutos käsillä olevassa asiassa.

Suomessa on laajasti omaksuttu myös lakivaliokunnan aiemmin jakama käsitys siitä, että rikosten toistuvuudella tulee tietyissä tilanteissa olla vaikutusta niin rangaistuksen pituuteen kuin vankeusrangaistuksesta ehdonalaiseen vapauteen pääsemiseen. Alle viisi vuotta aikaisemmin vankeusrangaistusta suorittanutta henkilöä kohdellaan jo nykyisin ankarammin ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmässä. Aiemman vankeusrangaistuksen ei kuitenkaan tulisi ikuisesti vaikuttaa henkilön tilanteeseen, kuten nyt on käymässä, jos esimerkiksi rikoksetonta elämää on jatkunut jo hyvinkin pitkä ajanjakso. Hallituksen esityksessä muutosta perustellaan lähinnä väitetyllä oikeudenmukaisuudella ja oikeudenmukaisuuden lisääntymisellä. Merkittävää on, että muutosta ei perustella tunnistetulla kriminaalipoliittisella epäkohdalla tai tarpeella puuttua tietynlaiseen rikollisuuteen, jonka johdosta ankarampaa kohtelua olisikin oikein edellyttää. Muutos koskee kaikenlaista rikollisuutta ilman tapauskohtaisen harkinnan mahdollisuutta.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, esityksen ensisijaisena tavoitteena ei myöskään ole vähentää rikollisuutta — ei vähentää rikollisuutta — eikä esitetyllä ehdonalaiseen vapautumisen käytäntöjen muutoksella asiantuntijalausuntojen mukaan juurikaan tule olemaan rikollisuutta vähentäviä vaikutuksia. On huolestuttavaa, että esitystä ei perustella myöskään tutkimustiedolla, joka puoltaisi tämän tällaisen muutoksen tekemistä lakiin. Valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella merkille pantavaa on myös, että suurin osa rikoksien uusimisesta tapahtuu varsin pian vankeudesta vapautumisen jälkeen. Siten muutos ei koske kovin suurta joukkoa.

Esityksen keskeinen ongelma on sen jäykkyydessä. Vaikka esityksen perusteluissa vedotaan esimerkiksi nuorten väkivaltarikollisuuteen, ei esitystä ole mitenkään rajattu koskemaan esimerkiksi pelkkiä väkivaltarikoksia, joiden kohdalla ankarampi kohtelu voisikin olla perusteltua. Valiokunnan käsittelyssä esitettiin asiantuntijoiden toimesta myös aivan asiallisia muutosehdotuksia, joilla hallituksen esitystä olisi voitu kehittää vähemmän ongelmalliseksi kuitenkin esityksen tavoitteet saavuttaen. Esimerkiksi rikoksettoman ajan pituutta olisi voitu pidentää nykyisestä viidestä kymmeneen vuoteen tai sisällyttää ehdo-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

nalaiseen vapautumiseen jonkinlaista harkintaa, joka mahdollistaisi kaikkein epäoikeudenmukaisimpien vaikutusten lieventämisen. Nythän tähän esitykseen ei tällaista harkinnan elementtiä sisälly.

Lakivaliokunta sai kesken valiokunnan käsittelyn tietää, että esitys käsitellään eduskunnassa niin sanottuna budjettilakina. Tämä tuli käsitykseni mukaan ainakin suurimmalle osalle valiokunnasta yllätyksenä. Budjettilakien käsittelyn aikataulurajoitteet asettivat valiokunnan tilanteeseen, jossa muutosten etsiminen yhdessä näin puutteelliseen esitykseen kävi aikataulullisesti käytännössä mahdottomaksi.

Me sosiaalidemokraatit olisimme olleet valmiita tekemään töitä valiokunnassa tämän esityksen parantamiseksi, jotta olisimme voineet säilyttää sen yksimielisyyden, joka lakivaliokunnassa kaikkien puolueiden kesken kuitenkin vielä viisi vuotta sitten tämän asian käsittelyn yhteydessä vallitsi, mutta koska nyt meillä ovat hallituksen esitys ja valiokunnan mietintö tässä puutteineen päivineen, esitän vastalauseessa perustelluin tavoin, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

18.13 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla esityksellä ankaroidetaan merkittävästi ehdonalaista vapauttamista koskevaa sääntelyä. Esitys pidentää merkittävästi vankilassa vietettävää osuutta rangaistuksesta, kun kyse on rikoksen uusimisesta, riippumatta siitä, kuinka monta vuotta tai vuosikymmentä aiemmasta vankeusrangaistuksesta on kulunut tai millaisesta teosta on kyse. Uusiminen voidaan jo nyt huomioida rangaistuksen koventamisperusteena. Jatkossa kerran suoritettu vankeusrangaistus kuitenkin vaikuttaisi tuleviin rangaistuksiin koko loppuelämän.

Esitys lisää vankimäärää ja sitä myötä kustannuksia sekä heikentää vankilaolosuhteita. Esitys muuttaa perustavanlaatuisesti rikosoikeudellisen järjestelmän vakiintuneita ratkaisuja. Esitys on suunnanmuutos kotimaisen kriminaalipolitiikan pitkään linjaan, jossa vankimäärä on vuosikymmenten saatossa laskenut ja kriminaalipolitiikkaa on pyritty rakentamaan tutkitun tiedon varaan. Muutoksella ei ole kriminaalipoliittisia perusteita. Esitystä perustellaan rangaistusjärjestelmän oikeudenmukaisuuden ja hyväksyttävyyden lisäämisellä, vaikkei esityksen tueksi ole esitetty tutkimustietoa, jonka mukaan nykyinen järjestelmä olisi koettu epäoikeudenmukaiseksi.

Käytännössä ainut perustelu esitykselle on populistinen hallitusohjelmakirjaus, josta hallituspuolueet pitävät kynsin ja hampain kiinni asiantuntijoiden murskakritiikistä ja tutkitusta tiedosta huolimatta. Esityksessä esitetään huteria väitteitä muutoksen vaikutuksesta rikollisuuteen. Tosiasiassa rangaistusjärjestelmän ankaruus ei juuri korreloi rikollisuuden kanssa. Tästä on vuosikymmenten saatossa runsaasti samansuuntaista tutkimustietoa. Tutkimustiedon valossa muutos ei mitä todennäköisimmin vähennä uusintarikollisuutta. Vankeusrangaistuksilla on merkittäviä haittavaikutuksia, ja esityksestä seuraava vankimäärän kasvu paitsi tulee kalliiksi myös todennäköisesti heikentää vankeinhoidon laatua ja kuntouttavien tukipalveluiden järjestämistä.

Arvoisa puhemies! Esitetylle muutokselle ei ole perusteita, esitys ei ole oikeasuhtainen, ja se on haitallinen yhteiskunnalle vankimäärän kasvun, vankeinhoidon laadun heikentymisen ja vankeusrangaistusten kalleuden vuoksi. Tästä syystä kannatan edustaja Peltosen tekemää hylkäysesitystä.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.16 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Vastaan osaan tästä kritiikistä, mitä edellä kuultiin: Mitä tulee siihen, löytyykö esitykselle kannatusta muualta kuin hallituksen riveistä, niin jos on perehtynyt siihen, millaisia lausuntoja on annettu, saattaa tietää, että esimerkiksi Poliisihallitus on katsonut tämän hallituksen esityksen paitsi perustelluksi myös kannatettavaksi ja Syyttäjälaitos on todennut, että ”vaikka ehdotettu muutos merkitsee rangaistusjärjestelmän ankaroitumista rikoksenuusijoiden kohdalla, sitä voidaan kuitenkin pitää oikeudenmukaisena ja myös kansainvälistä käytäntöä vastaavana”. Näkisin, että erityisesti tämä jälkimmäinen palaute tästä esityksestä perustelee hyvin, miksi se on tarpeellinen: ”Sitä voidaan kuitenkin pitää oikeudenmukaisena ja kansainvälistä käytäntöä vastaavana.”

Kuten omassa puheenvuorossani tuolta pöntöstä jo totesinkin, niin kun tehtiin vertailua keskeisimpiin Suomeen verrannollisiin maihin eli muihin Pohjoismaihin ja jonkin verran myös muihin eurooppalaisiin valtioihin — muistan siellä olleen ainakin Viro, Saksa, Ranska, Sveitsi, Belgia ja tietysti sitten muut Pohjoismaat — missään niissä ei ollut vastaavaa automaattista ensikertalaisuutta ja sitten vielä sen ensikertalaisuuden ikään kuin nollautumista automaattisesti jonkun vuosiluvun täytyttyä. Tämä on suomalainen erityispiirre ja outo asia rikosoikeusjärjestelmässämme, ja näkisin, että tämä lakimuutos pyrkii erityisesti vastaamaan tähän. Siinä, miten tätä rikosoikeusjärjestelmää halutaan jatkossa kehittää, varmasti joskus tulevaisuudessa voitaisiin huomioida erilaisia tekijöitä, mutta näkisin, että ihan ensimmäisenä on hyvä lähteä purkamaan sellaisia outoja piirteitä, mitä meille on kehittynyt vuosien varrella, ja toisaalta myös se, että se perinteinen laitavasemmistolainen ja jopa feministinen kritiikki vankilajärjestelmää ja rikosoikeusjärjestelmää kohtaan pystyttäisiin minimoimaan näitä uudistuksia tehdessä.

Olemmehan me kuulleet Kansan Uutisistakin erilaista kritiikkiä meidän vankeinhoitojärjestelmää kohtaan, joka on kuitenkin maailman liberaaleimpia. [Välihuuto vasemmalta] Kansan Uutisissa on kuultu Vasemmisto-opiskelijoiden puheenjohtajalta tai siellä toimivalta aktiivilta muun muassa tällainen kirjoitus, se löytyy historiasta, kuin että ”Onko vankila välttämätön? Vankeuslaitoksen kritiikki on osa vasemmistolaista ja feminististä visiota”. Hyvin radikaalia kritiikkiä koko vankeinhoitojärjestelmää kohtaan, vaikka esimerkiksi tämän esityksen kohdalla on kyse nimenomaan rikoksia uusineiden, uudelleen vankilaan päätyvien rikollisten kohtelusta. [Puhemies koputtaa] Näkisin, että näitä tapauksia kohdeltaessa voimme käyttää hieman ankarampaa otetta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

18/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sirén, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.19 **Saara-Sofia Sirén kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt tosiaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön — tai yritän ainakin esitellä, jos ääni kestää — koskien hallituksen esitystä 146 kuluvalta vuodelta laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Tämä esitys koskee työriitojen sovittelijoiden ja sovittelulautakunnan toimintaa. Sovittelijoilla ja sovittelulautakunnalla olisi jatkossa velvollisuus huomioida sovittelutoimessaan kansantalouden ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta kestävä palkanmuodostus. Tavoitteena tällä esityksellä on edistää palkanmuodostuksen ja työmarkkinoiden toimivuutta sekä suotuisaa talous- ja työllisyyskehitystä. Esityksen perusteluiden mukaan kansantalouden kokonaisuus turvaa etenkin se, että sovittelutoiminnassa painotetaan keskeisillä ventialoilla muodostuvaa palkankorotusten niin sanottua yleistä linjaa. Yleisen linjan huomioon ottaminen on jo pitkään ollut pääsääntöinen käytäntö sovittelutoiminnassa, eli tämä pitkään jo pääsääntöisenä käytäntönä ollut käytäntö viedään nyt lainsäädännön tasolle. Käytännön vahvistaminen lain tasolla edistää palkanmuodostuksen ja työmarkkinoiden toimivuutta sekä suotuisaa talous- ja työllisyyskehitystä. Vientisektorin menestymisellä on olennainen merkitys Suomen taloudelle ja sitä kautta julkisen sektorin rahoituksen turvaamiselle — Suomi on hyvin vientivetoinen maa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää näitä esityksen tavoitteita kannatettavina ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä ainoastaan pienin teknisin muutoksin. Valiokunta teki yhteen lainkohtaan tällaiset pienet tekniset tarkennukset, mutta varsinaiseen asiiasialtoon ei ole tehty muutoksia.

On tärkeää mainita, että esityksellä ei rajoiteta työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta. Osapuolet saavat jatkossakin sopia palkoista ja muista työehdoista haluamallaan tavalla. Työmarkkinaosapuolilla on myös jatkossa täysi vapaus päättää sovintoehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, eikä esitys estä työmarkkinaosapuolia sopimasta palkanmuodostuksen periaatteista tulevaisuudessa.

Ensisijaisena pyrkimyksenä oli esityksen tavoitteiden toteuttaminen työmarkkinaosapuolten keskinäisellä sopimuksella, mutta sopimusta tällaisesta työmarkkinamallista osapuolten kesken ei kuitenkaan toistaiseksi ole syntynyt.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä on myös osuus koskien tasa-arvoa. Suomessa työmarkkinat ovat varsin voimakkaasti eriytyneet miesten ja naisten ammatteihin, itse asiassa kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen voimakkaasti eriytyneet, ja tämä on suurin selittävä tekijä myös sukupuolten välisten palkkaerojen taustalla.

Valiokunta yhtyy mietinnössään hallituksen esityksen toteamukseen, jonka mukaan työriitojen sovittelun kautta on mahdollista vaikuttaa alojen väliseen palkkatasa-arvoon, mutta nämä mahdollisuudet ovat rajalliset. Ehdotettu lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin alaja tehtäväkohtaisten erityispiirteiden, ansiokehityksen ja palkkatasa-arvoon liittyvien kysymysten huomioimisen osana sovittelutoimintaa tämän kansantalouden kokonaisedun, palkanmuodostuksen toimivuuden, turvaamisen kautta. Sovittelijalla on myös lakisääteinen kohtuus- ja tarkoituksenmukaisuusharkinta. Luonnollisesti myös tasa-arvolaki sitoo sovittelijaa.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Korkeammat palkankorotukset ovat siis mahdollisia myös jatkossa. Valtakunnallisissa työehtosopimuksissa sovittuja yleisen linjan mukaisia palkankorotuksia voidaan lisäksi myös täydentää paikallisesti toteutettavilla ratkaisulla. Esitys jättää työmarkkinaosapuolille täyden vapauden sopia palkankorotusten kohdennuksista sekä palkkausjärjestelmien ja keskinäisen neuvottelutoimintansa kehittämisestä.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 146/2024 sisältyvän lakiehdotuksen. Tämä päätös ei ollut yksimielinen, vaan mietintöön sisältyy yksi hylkäysehdotuksen sisältävä vastalause, josta kuulemme esittelyn seuraavaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että valiokunta on tätä lakiesitystä käsitellyt hyvin monipuolisesti ja pystynyt siinä hyödyntämään asiantuntijakuulemista riittävässä laajuudessa. Se, kuinka hyvin asiantuntijakuulemiset on otettu tässä huomioon, on sitten toinen asia, ja ehkä johtuu tämä meidän vastalausekin siitä isolta osalta. Täytyy sanoa, että tämän lakiesityksen suurin ongelma on siinä, että kun tämä koskee sovittelujärjestelmän kehittämistä, tätä lakiesitystä haluavat ja kannattavat työnantajat ja palkansaajapuoli yksiselitteisesti vastustaa. Tämän hallituksen linja on ollut lakiesityksissä aika pitkälle tämä, että kaikki työelämään liittyvät lakiesitykset ovat työnantajien kannattamia ja palkansaajapuolen vastustamia. Tämä jatkaa sitä linjaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys valtakunnansovittelijan toiminnan rajoittamiseksi — niin sanottu vientivetoinen palkkamalli, jotkut puhuvat palkkakuoppalaisista ja niin poispäin, tällä on monta nimeä — on jo peruslähtökohdiltaan ongelmallinen. Tässä on noin 70 sivua tekstiä, josta lakitekstiä on semmoinen kolme riviä hyvin pienesti, eivätkä tämä perusteluteksti ja lakiteksti käytännössä vastaa oikein toisiaan, ja tähän myös perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota. Tässä on jännitteisyyttä ja ristiriitoja olemassa, ja tämä johtuu ehkä tämän lain valmisteluprosessista, jossa tämän lakiesityksen säädösteksti muuttui jonkin verran vielä loppuvaiheessa.

Eniten kiistaa aiheuttanut muutosesitys koskee työriitojen sovittelusta ja eräiden työaistelu-toimenpiteiden edellytyksistä annetun lain 11 §:n muuttamista, juuri tuota muutamaa riviä, paria kolmea lausetta siinä. Tässä edellytetään, että sovittelijan on otettava kansantalouden kokonaisuus sovittelutoimissaan huomioon niin, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuutta vaaranneta. Ja näitä, kansantalouden kokonaisuutta ja työmarkkinoiden toimivuutta, ei juuri avata. Puhutaan yleisestä linjasta.

Lakiesitys on sinänsä myöskin tarpeeton. Laki sovittelijasta on toiminut 60-luvulta lähtien erittäin hyvin, ja sillä on saatu sovintoja aikaiseksi. Kaksi poikkeustapausta on: vuosi 2007 ja 2022, ja nyt jo heti täytyy sanoa, että vuoden 2022 julkisen puolen palkkaratkaisua ei olisi syntynyt sovittelijan toimesta eikä sovittelulautakunnan toimesta, jos tämä laki olisi ollut voimassa. Kyllä, tämä tulee rajoittamaan todella paljon sovittelijan työtä.

Tämä vaikuttaa sovitteluinstituutioon myös sillä tavalla, että jo tiedetään sovittelutoimessa, mikä on katto sovittelijan tekemässä ehdotuksessa. Se syntyy avoimen sektorin sopimusratkaisusta, ja se on prosentuaalinen. Siinä on se perussy, joka estää sellaisten alojen, jotka ovat matalapalkka-aloja ja pienemmillä palkoilla, palkkojen kiinnikuromisen ja naisvaltaisten alojen, jotka ovat usein myös matalapalkka-aloja, kiinnikuromisen palkko-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

jen osalta. Tiedetään jo nyt, mikä on sovittelijan raami, ja siinä mielessä tästä tulee palkkakuoppalaki.

No, tässä on korostettu koko ajan, että palkansaaja- ja työnantajajärjestöt voivat sopia vapaasti palkankorotuksista. Mutta joka tapauksessa tilanne on se, että jos heidän välillään tulee riita ja he joutuvat sovitteluun ja sovittelijalla on tämä raami, niin se ei hirveästi auta siinä sovittelutoimessa sitten, kun tiedetään, mikä se lopputulos on. Ja jos seurauksena on, että ratkaisua ei synny, niin siitä yleensä seuraa työrauhatoimenpiteitä ja työtaisteluja, ja tämä ei edesauta niitten purkamista, kun tiedetään tämä raami. Sen lisäksi, että tämä on sovittelijan osalta raamitettu nyt tällä tavalla prosentuaalisesti, myöskin sovittelulautakunnan rooli rajautuu tähän samaan raamiin. Itse uskon, että sovittelulautakunnan käyttö tulee vähenemään tästä syystä, koska sillä on sama raami kuin valtakunnansovittelijalla. Tähän asti sovittelulautakunnalla on ajateltu olevan vähän enemmän liikkumatilaa, ja on usein ollut, kun sitä on käytetty. Nyt sitä raamia ei ole. Itse uskon, että sovittelulautakunnan käyttö tulee vähenemään. Valtakunnansovittelijan määrittelemä yleinen linja ei ole tässä määritelty kovin tarkasti. Se on sovittelijan vastuulla, ja se tullaan sitten arvioimaan sen perusteella, mitä avoin sektori tekee työehtosopimusratkaisuja. Tässä mielessä se jää sovittelijan vastuulle hyvinkin paljon.

Tässä on monia ongelmakohtia: Tämä tulee lyhyesti sanottuna jäykistämään sovittelu-työtä ja rajaamaan mahdollisuuksia hakea ratkaisuja, ja tämä on syntynyt yksipuolisesti. Tämän olisi pitänyt syntyä kolmikantaisesti neuvotellen, mutta kolmikantaista neuvottelua tässä ei ole saatu aikaiseksi sellaisella tasolla, johtuen siitä, että hallitus on tuonut monia työelämään liittyviä heikennyksiä yksipuolisesti. Tästä ainoasta asiastako olisi pitänyt sitten keskenään pystyä sopimaan, kun muut asiat on viety jo yksipuolisesti eteenpäin? Näistä syistä on virhepäätös tuoda tällöinen laki, ja edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiesitys hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.32 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia. Laissa säädettäisiin sovittelijan velvollisuudesta menetellä sovittelutoimissaan kansantalouden kokonaisedun turvaamiseksi siten, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuus vaarannu.

Valtioneuvoston oikeuskansleri toimii ylimpänä laillisuusvalvojana, ja onkin mielenkiintoista, miten hän on arvioinut tätä lakiesitystä, joka siis yksiselitteisesti rajoittaa valtakunnansovittelijan roolia sovittelumenettelyssä. Maamme ylin laillisuusvalvoja toteaa lausunnossaan yksiselitteisesti seuraavaa: ”Hallituksen esityksen pykäläkohtaisista perusteista selviää, että ehdotuksella vahvistettaisiin lain tasolla palkantarkistusten yleisen linjan huomioimista sovittelumenettelyssä.” Näin ollen ”vaikuttaa ilmeiseltä, että sovittelijan vapautta tarjota sovitteluratkaisua rajoitettaisiin”. Eli oikeuskansleri vahvistaa sen, mitä on tuotu monelta taholta esiin valtakunnansovittelijan toimen rajoittamisesta tässä lakiesityksessä.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme myös kuulleet hallituspuolueiden edustajilta sekä ministereiltä perusteluita sille, miten tämä laki ei ole palkkakuoppalaki, koska aina ne pienipalkkaiset alat voivat yhdessä sopia korkeammista palkoista. Totta, niin voivatkin. Tässä käsittelyssä olevassa esityksessä on kuitenkin kyse siitä, että kun siellä työntekijöiden ja

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

työnantajan keskinäisissä neuvotteluissa ei ole päästy sopuun, niin seuraavaksi siirrytään sovittelijan pakeille. Ja silloin olemme tilanteessa, jossa sovittelija ei voi esittää palkankorotuksia, kuten esimerkiksi palkkasopimuksessa 2022 pienipalkkaisilla aloilla tehtiin.

Tämän vientivetoisen palkkamallin myötä pienipalkkaisille työntekijöille luvataan siis taloudellista toivottomuutta ja heikentyvää ostovoimaa samalla, kun muut jo aiemmin päätetyt työelämän heikennykset vain pahentavat heidän asemaansa. Tämä kehitys ei tarjoa työntekijöille toivoa paremmasta, vaan pikemminkin sysää heidät kohti jatkuvaa epävarmuutta. Pienipalkkaisten työntekijöiden tulevaisuuden turvaaminen edellyttää oikeudenmukaisempaa palkkapolitiikkaa, joka ei betonoisi heidän toimeentuloaan epävarmuuden ja niukkuuden varaan. Näitä keinoja löytyy, mutta hallitus ei tässäkään asiassa halua olla piiruakaan työntekijän puolella.

Ja arvoisat perussuomalaiset, teiltä kysyttiin ennen vaaleja SAK:n kyselyssä seuraavaa: Eduskunnan ei tule painostaa työmarkkinajärjestöjä työntekijöille haitallisiin sopimuksiin — te vastasitte kyllä. Eli te vastasitte, että ette hyväksy työntekijöihin kohdistuvia haitallisia päätöksiä. Ja mitä te taas teette? Olette täysin hyväksymässä tätäkin esitystä, jota ovat kritisoineet työntekijöitä edustavat ammattiliitot, oikeuskansleri sekä lainsäädännön arviointineuvosto. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on jälleen erittäin suuri työmarkkinoita ja työntekijöitä kurjistava lakiesitys. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tämäkin käsittämätön lakiesitys tulee perua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen. — Nyt käydään puheenvuoroen mukaista keskustelua, mutta voidaan ottaa tämän puheenvuoron jälkeen lyhyt debatti, jos näin halutaan.

18.36 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitus on sitoutunut uudistamaan arvokkaan isänmaamme taloutta ja työmarkkinoita. Kannamme vastuuta ja teemme sellaisiakin päätöksiä, jotka eivät oppositiolta kehuja kerää. Haluamme turvata maamme kilpailukykyä ja julkisten palveluiden rahoitusta. Sovittelujärjestelmän uudistamisen osalta hallitus vetosi useita kertoja työmarkkinaosapuoliin. Kuitenkin kävi niin, että neuvotteluteitse ei päästy sopimukseen työmarkkinamallista — työntekijöitä edustava SAK kieltäytyi neuvotteluista. Emme pysty kuitenkaan enää jatkamaan vanhalla linjalla. Suomessa ei ole ollut talouskasvua 17 vuoteen, työmarkkinoita ei ole uudistettu. Nyt on sen aika, vaikka kritiikkiä tulee.

Me kannamme vastuuta tulevaisuudesta, ja siksi hallitus vahvistaa vientivetoista työmarkkinamallia lainsäädäntöteitse uudistamalla sovittelujärjestelmää. Suomessa on jo 1960-luvulta noudatettu periaatetta, jonka mukaan vientiteollisuus avaa valtakunnallisten työehtosopimusten neuvottelukierroksen. Niin ikään valtakunnansovittelijat ovat jo vuosikymmenten ajan tukeneet vientialoilla muodostuvaa palkankorotusten yleistä linjaa. Nyt tämän esityksen myötä käytäntö vahvistetaan lain tasolle. Kyse ei ole uudesta käytännöstä, eikä nykyinen noudatettu käytäntö ole johtanut opposition maalaamiin liioiteltuihin kauhukuihin.

Sen sijaan esimerkiksi vuonna 2019 World Economic Forum laski, että tällä nykyisellä järjestelmällä käyttäen näitä tasa-arvoeriä Suomi saavuttaisi naisten ja miesten välillä palkkatasa-arvon sadan vuoden kuluessa — siis sadan vuoden kuluessa. Kuitenkin, niin kuin useasti on jo käynyt eri asiantuntijoiden lausunnoissa ja puheissa ilmi, Suomen suurin syy

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

palkkaeroihin naisten ja miesten välillä on se, että työmarkkinat ovat eriytyneet. No, se, miten me pystymme näihin eriytyneisiin työmarkkinoihin panostamaan ja sitä tilannetta parantamaan, on koulutuspoliittisin keinoin. Uskon vahvasti, että mikäli tartumme yhdessä työhön, yhteisellä rintamalla tässä talossa miettimään sitä, kuinka pystymme purkamaan segregatiota työmarkkinoilta, saavutamme aivan varmasti palkkatasa-arvon naisten ja miesten välille nopeammin kuin sadassa vuodessa sillä mallilla, mikä meillä on nyten käytössä.

Arvoisa puhemies! Yksi opposition virheellisistä väittämistä koskien sovittelujärjestelmän uudistamista on ollut se, että hallitus estää vapaan sopimisen työmarkkinoilla. Tämä ei pidä paikkaansa. Työmarkkinaosapuolilla on jatkossakin täysi vapaus sopia palkankorotuksista. Tämä pätee niin työehtosopimusneuvotteluihin kuin myös työpaikoilla tehtäviin sopimuksiin palkoista. Kohdennuksia voidaan tehdä niin valtakunnallisella tasolla kuin myös paikallisten erien kautta. Lisäksi kohdennuksia voidaan esittää myös sovintoehdotuksissa.

Toinen opposition virheellinen väite on se, että työntekijät tulevat olemaan tässä heidän sanoittamassaan ja keksimässään niin sanotussa ikuisessa palkkakuopassa. Kukaan asiantuntija ei työntekijäpuolelta eikä työnantajapuolelta pystynyt työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa kertomaan meille, mikä tämä keksitty palkkakuoppa on ja mitä se tarkoittaa. Voimme toki olla siitä samaa mieltä, että meillä on matalapalkka-aloja ja meillä on aloja, joilla on varmasti esimerkiksi juuri työvoiman saatavuuden takia syytä korottaa palkkoja, mutta tällaista palkkakuoppa-termiä meillä ei ole lainsäädännössä, eikä kukaan asiantuntija pystynyt sanomaan, mitä se tarkoittaa. Toisin sanoen tämä virheellinen väite ei pidä paikkaansa. Sovittelujärjestelmän uudistaminen ei estä sopimasta korkeampia palkkoja esimerkiksi juuri niille aloille, joilla on pulaa työntekijöistä ja joilla palkat ovat jääneet jälkeen muista.

Arvoisa puhemies! Edustaja Suhonen vetosi tässä vuoden 2022 palkkaneuvotteluihin ja sanoi, että palkkoja kohdennettiin silloin pienipalkkaisille aloille ja tämmöinen estetään tulevaisuudessa. Ihmettelen kovasti tätä väitettä, sillä hoitajat kävivät todella suuren taistelun. He joutuivat valtavan paineen ja valtavan arvostelun kohteeksi, ja mitä tapahtui sen palkkaneuvottelukierroksen jälkeen? Tapahtui niin, että kaikki muutkin saivat hedelmää siitä hoitajien kovasta taistelusta. Korotukset maksettiin niin kuntien kuin kaupunkien johtajille, lääkäreille, kuntien juristeille ja niin edespäin — kiitos hoitajille, jotka tekivät kovaa työtä ja taistelivat.

Mihin suuntaan meidän pitäisi mennä? Meidän pitäisi nimenomaisesti mennä siihen suuntaan, että tulevaisuudessa palkkaneuvotteluissa pystyttäisiin kohdentamaan korotuksia paremmin sellaisille aloille, kuten sote-alat, joilla työvoimapulaa on. Tämä toki vaatii solidaarisuutta työmarkkinaosapuolilta. Se vaatisi myös sitä, että kuntapuolen ja hyvinvointialueitten palkanmuodostusjärjestelmää ja sovittelujärjestelmää uudistettaisiin. Sitä ei voida tehdä tässä talossa, se voidaan tehdä ainoastaan sovitteluosapuolten toimesta. Tämä sai valtavasti myös vastakaikua ja toivetta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa. On väärin, että toiset taistelevat ja toiset nauttivat toisten taisteluitten hedelmät.

Ja kun edustaja Rantanen joskus arvosteli minua täällä salissa siitä, että olen vastannut vaalikoneeseen, että hoitajille pitäisi maksaa enemmän palkkaa, niin kyllä olen siitä mieltä, että neuvotteluosapuolten pitäisi luoda sellainen järjestelmä, jossa nimenomaisesti niillä aloilla, joilla meillä on työvoimapulaa, pitäisi pystyä palkkoja kohdentamaan paremmin. Työvoimabarometri kertoo meille vuosittain aloista, joilla meillä on valtavasti työnhakijoi-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

ta, ja juuri esimerkiksi kuntasektorilla meillä saattaa olla yksi työpaikka auki ja 50 työntekijää hakee tätä paikkaa, ja sitten meillä on näitä sote-alan työpaikkoja, joissa ovat paikat auki ja sinne ei hae kukaan. Silti tämä nykyinen järjestelmä mahdollistaa sen, että kun palkkaneuvotteluja kuntapuolella käydään, niin nämä samat palkankorotukset maksetaan kaikille osapuolille.

Toivon todella, että tässä asiassa mentäisiin eteenpäin, ja tämä malli kyllä, mitä nyt ollaan luomassa, tukee nimenomaisesti sitä, että pystyttäisiin paremmin ottamaan alakohtaiset palkkatarpeet huomioon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä pieni lyhyttahtinen keskustelu. Tässä oli jo pyydettyjä vastauspuheenvuoroja, ja aloitetaan edustaja Rantasesta, koska hänen nimensä mainittiin. Elikkä painakaa V-painiketta ja nouskaa seisomaan, jos haluatte käyttää puheenvuoron.

18.43 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se niin on, että jos yhtään on seurannut mediasta, mitä vaikka hoitajat tai opettajat ovat tästä käsitellyssä olevasta vientipalkkamallista, betonointimallista, puhuneet ja minkälaista kantaa he ovat siihen ottaneet, niin viimeksi eilen OAJ eli opettajien ammattijärjestö taisi sanoa niin, että nyt näyttää hallituksella olevan selkeä tahtotila estää opettajien palkkakehitys.

No sitten edustaja tässä edellä mainitsi siitä, että olen moittinut teitä hoitajien palkankorotuksista. No näinhän ei ole, vaan olen moittinut siitä, että te teette aivan päinvastaista politiikkaa kuin mitä te puhutte. Ja nimenomaisesti, kun tässä omassa puheenvuorossanne sanoitte vielä siitä, kuinka toiset ovat taistelleet toisten edestä ja niille eivät kuulu silloin palkankorotukset, niin kysynpä vain, kuinka se teholla oleva hoitaja taistelee sitten, kun se ei ole siellä teholla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen, vastauspuheenvuoro.

18.45 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en ihan ymmärtänyt edustaja Rantasen pointtia, kun nimenomaisesti tarkoitin sitä, että vuonna 07 ja 22 hoitajat kävivät todella kovan taiston ja se neuvottelujärjestelmä on semmoinen, että jos joku taistelee, niin ne palkankorotukset valuvat kaikille siinä järjestelmässä mukana oleville. Sitä minä ihmettelen, että te haluatte tukea tämmöistä järjestelmää, missä ne korotukset menevät myös sinne kunnan ja kaupungin johtajille, ne menevät lääkäreille, ne menevät juristeille, niille, jotka eivät ainakaan teidän käsityksenne mukaan tunnu olevan siellä palkkakuopassa, joten eikö nyt olisi järkevää, että nimenomaisesti olisi järjestelmä, joka tukisi sellaista palkanmuodostusta — kuten tämä, jota nyt olemme tekemässä — jossa pystytään tarttumaan niihin epäkohtiin ja niihin palkkaryhmiin ja hinnoitteluryhmiin ja ammattiryhmiin, joissa nimenomaan on työvoimapulaa ja joissa on palkkajälkeenjäneisyttä? Tämä malli johtaa siihen, että meille tulee sellaisia kalliita ratkaisuita kuten vuonna 22 ja palkankorotukset valuvat joka ammattiryhmään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

18.46 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Tämä teidän esittämänne malli ei millään tavoin estä sitä, etteivätkö ne korotukset valu sinne, jos ne liitot siellä näin sopivat. Tämä ei estä millään tavoin sitä, etteikö jatkossakin saata tulla prosenttikorotukset, jos näin liitot sopivat. Tämä talo ei ole päättänyt ennenkään siitä, tuleeko euromääräisiä korotuksia, eikä siitä, tuleeko prosenttimääräisiä korotuksia, ja toivon todella, että se ei myöskään päättä jatkossa siitä, miten ne korotukset tulevat, vaan että ne työnantajat ja työntekijät keskenään näistä asioista sopivat.

Tämä malli, jota te nyt esitätte, on nimenomaan sitomassa meidän valtakunnansovittelijan käsiä niin, että kukaan ei edes tiedä, mikä on yleinen kansan etu, niin kuin olemme kuulemisissa monta kertaa kuulleet. Ja tässä salissa ei tästäkään eteenpäin päätetä siitä, ovatko ne liittojen väliset sopimukset euromääräisiä vai prosenttimääräisiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

18.47 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tainnut väittääkään niin, että täällä niitä palkankorotuksia neuvotellaan. Minä sanoin, että valio-kuntakuulemisissa toivottiin, että osapuolet kehittäisivät palkkausjärjestelmää siihen suuntaan. Ja valtakunnansovittelija on sanonut, että nimenomaan tällä mallilla hän pystyy ottamaan paremmin huomioon niitä tiettyjä alakohtaisia tarpeita, mitä nousee siellä neuvotte-luissa, ja valtakunnansovittelija sanoo, että tämä ei rajoita hänen toimintaansa sillä tavalla kuin te olette pelotelleet ja kaikille, myös ammattijärjestöille, ilmeisesti uskotelleet, vaan nimenomaisesti tämä antaa hänelle hyvät mahdollisuudet toimia siinä tehtävässään aivan samalla tavalla kuin hän on nytkin toiminut ja ottamaan huomioon esimerkiksi sen, jos joku osapuoli esittää tasa-arvoon liittyviä vaatimuksia siellä neuvottelupöydässä. Se on, edustaja Rantanen, kyllä minulle päivänselvää, että tässä talossa ei palkkoja neuvotella, ei nyt eikä tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

18.48 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Kiitoksia, että järjestätte tämän debatin, koska on tärkeä aihe. — Ensinnäkin kiitoksia työelä-mä- ja tasa-arvovaliokunnalle, että kävimme laajan asiantuntijakuulemisen vientivetoisen palkkamallin osalta. Kyllähän se on nyt niin, että eihän tätä lakiesitystä tulisi hyväksyä, koska ei tämä korjaa Suomen kilpailukykyä. Asiantuntijakuulemisessakin on tullut esille se, että kyllä tämä vaarantaa myös valtakunnansovittelijan puolueettomuuden. Tämä esi-tys tulee heikentämään palkkatasa-arvoa, ja kyllä siinä tulee pahimmillaan käymään niin, että naisvaltaiset alat ja matalapalkkaiset alat joutuvat palkkakuoppaan — jopa pysyvään palkkakuoppaan.

Ja kun on otettu mallia sieltä Ruotsin suunnalta, niin tässä esityksessä on vain osa siitä Ruotsin mallista. Ei Ruotsissa edelleenkään ole lakiin kirjattu vientivetoista palkkamallia.

Jotenka tämä lakiesitys tulisi hylätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

18.49 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä edustaja Partasen puhe on sinänsä hiukan erikoinen, että ensiksi vaaditaan solidaarisuutta

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

työmarkkinajärjestöiltä ja sen jälkeen kyseenalaistetaan täällä, että kun kaikille sitten ne palkankorotukset valuvat. Tämähän ei edes pidä paikkaansa. Jos hitsari TES-neuvottelussa saa neuvoteltua itselleen kahden prosentin palkankorotuksen ja hoitaja saa kolme prosenttia, niin opettajalle jää sitten se yksi. Ja sitten kun mennään vielä eteenpäin, niin siinä hän käykin niin, että jos erityisopettaja saa, niin luokanopettaja jää ilman. Tällaisen mallin te, hyvä hallitus, olette tässä nyt rakentamassa — varsinaisen hallintohimmelin, millä ei ole mitään oikeaa tekemistä minkään oikean neuvottelun ja sopimisen kanssa.

Ja sitten jos sinne sovittelijan luokse joudutaan menemään, niin ei ole edes mitään syytä ja ei ole mitään keinoa, millä sovittelija voisi antaa edes sellaista esitystä, joka olisi työntekijöille edullisempi kuin työnantajille, koska te olette sementoineet sen, mitä neuvottelijan täytyy esittää, teidän omassa hallitusohjelmassanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

18.50 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän eriytyneitä työmarkkinoita tuskin pelastetaan sillä, että meidän palkkaerot betonoidaan lakiin. Kyllähän tässä on olemassa se riski, että meillä palkkakuoppaan joutuu nimenomaan esimerkiksi opettajia, hoitajia ja muita naisvaltaisia aloja.

Muun muassa tasa-arvovaltuutettu lausuu, että tässä ei ole kyse Ruotsin mallista vaan että tämä on huomattavasti joustamattomampi ja rajallisempi, ja hän myös sanoo, että tällä on vaikutuksia naisen aseman parantamiseen työmarkkinoilla — siis on vaikutuksia naisen aseman parantamiseen työelämässä.

Oikeuskanslerin mukaan tämä ehdotus ja sääntelymalli on jännitteessä muun muassa perustuslain 13 §:n kanssa, ILO:n sääntelyn kanssa, EU:n perusoikeusasiakirjan 28 artiklan sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa. Nämä eivät ole mitään ihan pieniä sopimuksia, ja kyllä tämä pitäisi osata ottaa huomioon.

Näin niin kuin tiivistäen: Eihän tätä lakiesitystä pitäisi hyväksyä. Tästä ei ole mitään hyötyä. Voisi oikeastaan sanoa, että tämä on paitsi epäoikeudenmukainen ja naisvaltaisia aloja polkeva myös turha. — Kiitos. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

18.51 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä näkökulmat on otettu huomioon, ja perustuslakivaliokunnan lausunto on varmaan paras paikka tarkistaa, mikä se lopputulema on, kun näitä on huomioitu. Perustuslakivaliokunnan lopputulema on se, että näin voidaan edetä, eikä ristiriitaa esimerkiksi näihin mainittuihin sopimuksiin ole.

Keskeinen sisältö perustuslakivaliokunnan lausunnossa on se, että ei rajoiteta työehtosopimusosapuolten sopimusvapautta. Myös muihin näihin esitettyihin huoliin perustuslakivaliokunnan lausunnossa otetaan kantaa. Kannattaa tutustua myös siihen, mitä valtakunnansovittelijan toimisto on tästä esityksestä lausunnossaan sanonut. Siinäkin otetaan huomioon monia näitä näkökulmia, joita olette täällä esittäneet. Valtakunnansovittelija itse katsoo, että tämä esitys ei sido hänen käsiään sen enempää kuin nykykäytäntö tai nykyinen lainsäädäntö, [Puhemies koputtaa] ja katsoo myös, että tämä saattaa rauhoittaa työmarkkinakenttää.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

18.52 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Sirén kertoi, perustuslakivaliokuntahan nimenomaan korosti ja viittasi siihen, että jos pykälää luetaan, niin näin on niin kuin edustaja Sirén mainitsi, mutta perustelut on kirjoitettu ihan toisella lailla. Ja jos sitä sovellettaisiin niin kuin perustelut on kirjoitettu, niin silloin loukattaisiin näitä ILO:n periaatteita.

Oleellistahan tässä koko esityksessä on se, että siinä tehdään vaikeammaksi palkkamontusta nouseminen. Ensinnäkin kaikki nämä perustelut viittaavat siihen, että tämä palkkatasovertailu tapahtuu prosenttitasosta. Silloin jos meillä on matalapalkka-ala, niin se prosenttimääräinen vertailu tietää, että aina on euromääräisesti pienemmät palkankorotukset kyseessä. Toiseksi sitten jos sidotaan sovittelijan käsiä tähän niin sanottuun yleiseen linjaan, niin kuin siellä perusteluissa paljon viitataan, tällaiset välttämättömät palkkatasojen oikaisu pienipalkkaisten ja työvoimapulasta kärsivien alojen palkkojen nostamiseksi tulevat mahdottomiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

18.54 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Niin, puheenjohtaja, varmuudeksi vain totean, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyi tähän perustuslakivaliokunnan näkemykseen juuri näin, että se lain kirjain on tietenkin se, mitä ensisijaisesti luetaan ja tulkitaan, ja perustelut sitten täydentävät sitä. Näin tämä itsestäänselvästi on, mutta jottei synny väärää käsitystä, niin tämä on myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanta, joka pohjaa tähän mainittuun perustuslakivaliokunnan lausuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.54 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri edustaja Koskinen hyvin kuvasi sitä, että jos meillä on kolmen prosentin raami, niin sen yli ei voi mennä matalalakaan palkkatasolla, kun se raami on määritelty. Se jakovara on sen sisällä, ja alan sisällä voidaan kohdentaa ja näin poispäin.

Sitten tosiasia on, että vuoden 2022 palkkaratkaisua, mikä julkiselle puolelle tehtiin, sovitte-lulautakunnan toimesta ei olisi tämän lain voimassa ollessa voinut tehdä.

Sitten täällä koko ajan harhaan johdetaan siinä, että kuntapuolella ne ovat menneet kaikki niille johtajille ja muille. Siellä kuntapuolella paikallisen sopimisen erät ovat työnantajaperälaudassa, eli työnantaja viime kädessä jakaa, jos ei sopimukseen päästä. Palkkaharmonisointia on tehty kaikkiin tällaisiin asioihin, ja se myös tuli tuolla esille. Siinä mielessä se kuntapuolen jakaminen on vähän erilainen kuin yksityisellä puolella: yksityisellä puolella sovitaan, [Puhemies koputtaa] kuntapuolella se jako on viime kädessä työnantajaperälaudalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.55 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin se toki on, mutta täytyy ottaa huomioon, että ne yleiskorotukset menevät siellä kuntapuolella myös niille kunnan vähän paremmassa asemassa oleville työntekijöille, mukaan lukien

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

kunnanjohtajat, eli jos ne prosentuaaliset yleiskorotusosat ovat korkeita, niin myös he pääsevät näistä nauttimaan. [Niina Malm: Kunnanjohtajilla on johtajasopimukset!] — No, sanotaan, että kunnaninsinöörit ja muut. Näitähän riittää siellä kyllä.

Jos lähdetään nyt käsittelemään tätä esitystä siltä pohjalta, että meillä on vastakkain sosiaalidemokraattien ehkä eniten edustama näkemys yhdessä vasemmistoliiton kanssa ja sitten meillä on valtakunnansovittelijan näkemys, niin valtakunnansovittelija Anu Sajavaara katsoo, että eivät nämä muutokset oikeastaan ole kovin dramaattisia, että tässähän oikeastaan vain lakiin kirjataan se, mitä on pitkälti jo 60-luvulta asti noudatettu.

Yhdyn kyllä siihen näkemykseen, että tämä olisi fiksuinta neuvotella työmarkkinaosapuolten kesken, mutta on kovin surullista, että tähän ei löytynyt työntekijäpuolelta valmiutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.56 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otin vastauspuheenvuoropyynnön siinä vaiheessa, kun edustaja Partanen totesi puheenvuorossaan pöntössä, että me täällä virheellisesti väitetään, että palkankorotuksia ei tulisi enää lainkaan matalapalkka-aloille. Ja juuri kaksi minuuttia ennen kuin tämän totesitte, edustaja Partanen, pidin oman puheenvuoron, jossa toin esiin, että tietysti joka alalla, siis joka alalla, työntekijät ja työnantajat keskenään voivat sopia vaikka minkälaisista palkankorotuksista — minähän totesin sen omassa puheenvuorossani. Te pyritte vaan siellä oikealla laidalla viemään tätä keskustelua vähän väärille jengoille. Te puhutte asian vierestä ja eri asioista kuin mistä pitäisi puhua.

Se on toinen asia, niin kuin totesin, siis sitten kun ne työnantaja- ja työntekijäpuoli eivät pääse sopimukseen ja ne menevät sovittelutoimintaan ja sovittelijalle. Sitten rupeaa puremaan tämä lakiesitys, mistä tässä nyt ollaan päättämässä. Sitten tulee vaikutuksia siltä osin, tuleeko matalapalkka-aloille korotuksia vai eikö tule. Se on tässä monessa puheenvuorossa tullut esiin, että ei tule samalla tavalla kuin esimerkiksi 2022 — silloin tuli — nyt kun tämä lakiesitys menee voimaan. Kannattaa puhua asioista oikeilla nimillä ja oikeasta asiasta eikä mennä väärille jengoille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

18.57 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että meillä on taas täällä käsissä yksi hallituksen esitys, jolla ei ole oikein mitään vaikutuksia, mutta se on silti pakko säätää. Mutta kyllähän se on niin, että jos tässä esityksessä on tarkoituksena ohjata palkkaratkaisujen enimmäistasoa, niin silloinhan on ihmisiä, joitten palkat eivät nouse, ja kun ne ovat suhteessa paljon pienemmät kuin monilla muilla aloilla, niin kyllähän se silloin sitä palkkakuoppaa käytännössä tarkoittaa. Jos tämä ei ole tämän lain tarkoitus, niin mikä se on ja mikä se hyöty yhteiskunnalle teidän mielestänne tästä laista on?

Kyllä tämä minun nähdäkseni sabotoi sitä vuosien työtä, mitä on tehty samapalkkaisuuden eteen. Palkkatasa-arvon edistäminen vain siellä sopimusalojen sisällä hallituksen esittämällä tavalla on tietenkin riittämätöntä, koska tiedetään, että sukupuolten väliset keskimääräiset palkkaerot ovat seurausta ennen kaikkea eri sopimusalojen palkkaeroista, ja kyllä te näitä nyt tässä kasvatatte. Ja täytyy sanoa kunnan ja hyvinvointialueen päättäjänä, että

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

olen kyllä tosi huolissani siitä, miten jatkossa saadaan houkuteltua työvoimaa esimerkiksi sote-alalle tai varhaiskasvatukseen, [Puhemies koputtaa] kun näitä työelämäheikennyksiä naisvaltaisille aloille tulee koko ajan peräkkäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.59 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiuudistus ei vain tue ventialoja, vaan tarjoaa mahdollisuuden myös sisäiseen solidaarisuuteen työmarkkinoilla. Jatkossa on mahdollista kohdentaa korkeampia korotuksia niille ammattiryhmille, jotka niitä eniten tarvitsevat. Tämä koskee esimerkiksi työvoimapula-aloja tai matalapalkka-ammattitejia, mikäli työmarkkinaosapuolet yhdessä näin päättävät.

Totean lopuksi, että tässä lakimuutoksessa on kyse Suomen hyvinvoinnin ja vakauden turvaamisesta. On aika siirtyä kohti ratkaisukeskeistä ja vastuullista työmarkkinamallia, joka palvelee kaikkia suomalaisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustajat Kokko, Partanen ja Lyly, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Kokko.

19.00 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maan kilpailukyky tuskin siitä paranee, jos julkisen sektorin varsinkin naisvaltaiset alat pidetään palkkakuopassa. Ottaen huomioon tehtävän vastuullisuuden se palkka ei millään tavoin vastaa sitä heidän vastuutaan.

Jos ajatellaan koko kansantalouden kokonaisuutta, niin eiköhän se kokonaisuus tule siitä, että näitä työtaisteluita nimenomaan ei syntyisi, että siellä sekä työnantajat että työntekijät pääsisivät sopimukseen muun muassa niistä palkoista ja viime kädessä valtakunnansovittelijalla olisi laajat toimintamahdollisuudet riitatilanteen ratkaista. Niin kuin tässä on jo monissa hyvissä puheenvuoroissa kuultu, tämä nykyinen lakiesityshän nimenomaisesti sitoo valtakunnansovittelijan käsiä tehdä sitä sovitteluratkaisua. [Saara-Sofia Sirénin välihuuto] Kyllä itse toivoisin, että me, jotka emme välttämättä ole niitten työmarkkinoiden tai työmarkkinapolitiikan asiantuntijoita, mieluusti voisimme antaa sen vastuun heille, jotka sitä ovat, eli nimenomaan niille työmarkkinaosapuolille ja valtakunnansovittelijalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

19.01 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on aika monta kertaa todettu, että valtakunnansovittelija on itse todennut, että tämä ei millään tavalla sido hänen käsiään ja tulee edistämään työrauhaa ja jopa sitä, että valtakunnansovittelijan pakeille ei niin monta kertaa enää hakeuduta.

Edustaja Kokolle tiedoksi se, että vientivetoiset yritykset ovat ne, jotka suurimmassa määrin maksavat julkisen sektorin palkat. Se, miksi tätä lainsäädäntöä halutaan tehdä, on nimenomaan turvata sitä, että vientivetoisten yritysten verotus pystyisi säilymään mahdollisimman tasapainoisena ja näkymät tulevaisuuteen olisivat sellaiset, että ei haluta lähteä viemään yritystä muualle päin maailmaa.

Mitä tulee nyt edelleen tähän palkkakuoppa-termiin, niin en ole vielä saanut yhdeltäkään opposition edustajalta määritelmää sille, mitä se palkkakuoppa tarkoittaa. Yksikään

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

asiantuntija sitä ei ole pystynyt määrittämään. [Niina Malm: Kuuntelitteko, mitä Meriluoto selitti?] Ilmeisesti tämä nyt jää vielä tähän leijumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.02 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nais- ja miespalkkojen välisistä eroista: Aikoinaan tupoaikana meillä oli niissä matalapalkkaerät ja naispalkkaerät, ja tehtiin niitä ratkaisuja, ja kansantalouden kokonaisuutta huomioitiin siinä, kun jaettiin niitä kansantalouden mukaisia jakovaroja ja sitten kohdennettiin niitä. Ja palkkaerot miesten ja naisten välillä pienenivät koko ajan.

Mutta kuinkas ollakaan, vuonna 2007 — 17 vuotta sitten — päätettiin, että mennään liittokohtaiseen kierrokseen. Ei ole ollut kasvua sen jälkeen, niin kuin edustaja Partanen tässä on tuonut esiin monta kertaa. Oliko aikaisempi aika parempi? Silloin tuli kasvua. Nyt sopimusrakenne on hajautettu, ja edelleen hajautetaan lisää. Teillä oli äsken tuolla esitys paikallisen sopimisen osalta hajautettavaksi vielä enempi, liittokierrokset ovat hajautuneet, ja kasvua ei saada aikaiseksi. Olisikohan tässä järjestelmässä joku vika tältä osin? [Karoliina Partanen: Tämä tapahtui 2008!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen, varsinainen puheenvuoro.

19.03 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vientivetoista työmarkkinamallia vahvistava lakimuutos on merkittävä askel Suomen kilpailukykyyn ja taloudellisen vakauden turvaamiseksi. Esityksessä noudatetaan jo pitkään sovellettua käytäntöä, jonka mukaan kansainväliselle kilpailulle alttiit vientialat määrittelevät palkankorotusten yleisen linjan. Tämä periaate on ollut käytössä jo 1960-luvulta lähtien ja tukenut Suomen talouskehitystä vuosikymmenien ajan.

Suomen taloudesta lähes 40 prosenttia perustuu vientiin. Tämä lainsäädäntö vahvistaa yritystemme kilpailuasemaa kansainvälisillä markkinoilla. Se myös varmistaa, että voimme jatkossakin rahoittaa tärkeitä julkiset palvelut, kuten koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaaliturvan. On selvää, että vain taloudellisesti vakaa ja kilpailukykyinen Suomi voi taata hyvinvointiyhteiskuntamme kestävyuden myös tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! Lakimuutoksen väitetään kaventavan työmarkkinaosapuolten neuvotteluoikeuksia tai sitovan valtakunnansovittelijan käsiä. On kuitenkin tärkeää huomata, että valtakunnansovittelijan toimiston mukaan ehdotettu muutos ei sido sovittelijan toimintaa nykyistä enempää. Lisäksi on kiistatonta, että lakimuutoksella ei puututa työmarkkinaosapuolten sopimusautonomiaan. Eri alojen osapuolet voivat edelleen neuvotella omista työsuhteen ehdoistaan samalla tavalla kuin ennenkin.

Kriittisesti on myös huomautettu, että lakimuutoksella pyritään luomaan uusi työmarkkinamalli. Tämä ei pidä paikkaansa. Kyse on käytännöstä, joka on jo vuosikymmeniä ohjannut suomalaista työmarkkinasovittelua. Nyt se vahvistetaan lain tasolle. Näin varmistetaan, että työmarkkinaneuvottelut ovat ennustettavia ja johdonmukaisia, mikä auttaa välttämään tarpeettomia sovitteluprosesseja ja lisäämään työmarkkinoiden vakautta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiuudistus ei vain tue vientialoja vaan tarjoaa mahdollisuuden myös sisäiseen solidaarisuuteen työmarkkinoilla, jolloin on mahdollista kohdentaa korkeampia korotuksia niille ammattiryhmille, jotka niitä eniten tarvitsevat. Tämä kos-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

kee esimerkiksi työvoimapula-aloja tai matalapalkka-ammattajeja, mikäli työmarkkinaosa-puolet yhdessä näin päättävät.

Totean lopuksi, että tässä lakimuutoksessa on kyse Suomen hyvinvoinnin ja vakauden turvaamisesta. On aika siirtyä kohti ratkaisukeskeistä ja vastuullista työmarkkinamallia, joka palvelee kaikkia suomalaisia. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg poissa. — Edustaja Viitala.

19.07 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on vieraantunut kyllä täysin suomalaisesta työelämästä, ja työntekijään kohdistetaan jälleen vain heikennyksiä tämänkin lain myötä. Luvassa on siis lisää suomalaisen palkansaajan aseman poljentaa sekä työelämän tasa-arvon heikentämistä, kun hallitus perussuomalaisten ja kokoomuksen johdolla betonoi naisvaltaiset alat ikuiseen palkkakuoppaan — ja kyllä tässä tilanne niin on, kuten edustaja Meriluotokin selvitti hyvin tämän palkkakuoppa-asian, että tämä termi on ihan asiallinen käyttöä. Hallituksen tulisi mielestäni käyttää voimavaroja palkansaajan aseman polkemisen sijasta uusien työpaikkojen luomiseen.

Sopimisen kulttuuria heikennetään sitomalla valtakunnansovittelijan kädet. Jos hallituksen esitys hyväksytään, sovittelija ei voi sopia julkiselle sektorille ventialoja korkeampia palkankorotuksia. Viennin merkitys Suomen kaltaiselle maalle on toki suuri, mutta arkeamme pyörittävät ja terveydestämme ja turvallisuudestamme vastaavat juuri ne tahot, joiden ansiokehitys uhkaa jäädä muista aloista jälkeen.

Ikuiseen palkkakuoppaan uhkaavat jäädä esimerkiksi opettajat, hoitajat, siistijät ja poliisit. Monet näistä aloista ovat naisvaltaisia, ja useita niistä voidaan luonnehtia matalapalkka-aloiksi. Myös työvoimapula on kova juuri näillä aloilla, ja hallituksen toimet vain pahentavat kyseisten alojen veto- ja pitovoimaa.

On syytä kysyä, miksi yksikään työnantaja sopisi lakimuutoksen jälkeen korkeammista palkoista, kun tietää saavansa valtakunnansovittelijalta halvemmän ratkaisun. On kestävä tontä, että naisvaltaisten alojen palkkataso laahaa yhä miesvaltaisia aloja jäljessä.

Hallituksen esitys sekoittaa toteutuessaan työmarkkinoiden luonnollisen neuvotteluprosessin sekä heikentää sovitteluinstituutiota. Pelkään tämän johtavan tilanteeseen, jossa työmarkkinoille tulee yhä vaikeammin ratkaistavia työriitoja ja sovittelijainstituutio rappeutuu, kun tasapuolisten sovintoesitysten mahdollisuuksia rajataan etukäteen.

Valtakunnansovittelijan resursseja ja vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten kanssa tulisi pikemminkin vahvistaa, jotta se voisi ylläpitää vahvemmin työmarkkinoiden vakautta ja takaisi nopean sovitteluprosessin työriitatilanteissa. Sovittelija voisi tukea sopimusosapuolia neuvonnalla ja tuottamalla luotettavaa tietoa. Mitä parempi tietopohja ja näkemys, sitä paremmin se tukisi myös neuvottelua.

Riippumattoman luonteensa vuoksi sovittelijan rooliin sopisi tiedon kerääminen palkkatasa-arvosta ja sen kehityksestä eri aloilla. Toiminnan tulisi olla etupainotteista ja ennaltaehkäisevää, jotta ei päädyttäisi niin usein kriisiytyneisiin neuvotteluasetelmiin.

Suomalaisen työmarkkinamallin tulee jatkossakin perustua työmarkkinaosapuolten yhteisymmärrykseen ja sopimiseen. Hallitus on tehnyt itsestään nyt työmarkkinaosapuolen, eikä se voi väittää olevansa puolueeton työmarkkinakysymyksissä. Hallituksen työelämän taksiuudistus saa näin ollen jälleen uuden jatko-osan tämän käsiteltävänä olevan palkkakuoppalain muodossa, ja tämän hallituksen esityksen myötä useat eri alat sementoidaan ikuiseen palkkakuoppaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.11 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä anteeksi siitä, että kiihkeässä debattipuheenvuorossani jäi puhuttelematta puhemiestä, mutta korjataan se tässä tilanteessa, kun tilanteet ovat vähän rauhoittuneet. — Täällä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja tästä vientimallista, ja otan ehkä kantaa nyt vain pariin lausuntoon, joita valiokunnassa kuulumme. Toinen on Oikeuskanslerinvirasto, ja toinen on tasa-arvovaltuutetun virasto. Ehkä tässäkin on vastauksia täällä nousseisiin kysymyksiin tai kommentteihin vaikka valtakunnansovittelijankin lausunnosta.

Oikeuskansleri totesi omassa lausunnossaan, että lainsäädäntömalli, siis tämä malli nyt toteutuessaan, on uudenlaista sääntelyä, ja sanoi nimenomaan niin, että tällaiseen ei ole kyllä Suomessa aiemmin totuttu, ja suhtautui nimenomaan kriittisesti tämäntyyppiseen sääntelyyn. Tämä laajentaminen pitäisi tehdä nimenomaan harkiten, huolellisesti ja vaikutusarviot tehden — niin, vaikutusarviotkin tehden. Jotenkin tuntuu, että ne on kyllä hyvin vajavaisesti tehty.

Useissa lausunnoissa on todettu, että nämä pykälämuotoilut ovat tässä avoimia ja epämääräisiä, ja tulkinta siitä, mikä ohjaa, on nimenomaan hallituksen perustelut, joihin on kirjattu sitten yhtä ja toista. Ja niin kuin täällä jo kuulumme aiemminkin tänään perustuslakivaliokunnan jäseneltä Koskiselta, on nimenomaisesti niin, että se ei ole kyllä hyvää lainsäädäntötekniikkaa, että pykälistä ei ole luettavissa, mistä asiasta edes on kysymys. Tässä käy ilmi, että on nimenomaan tarkoitus hillitä erilaisia palkkaratkaisuja — puhutaan kilpailukyvyistä ynnä muista. On aivan eri asia, voiko niistä säätää niin, että sovittelija pysyy edelleen riippumattomana. Siis oikeuskanslerikin nimenomaan viittasi siihen, voiko niistä sopia ja säätää niin, että sovittelija pysyy edelleen riippumattomana.

Tasa-arvokohdista, joita tässä asiassa on käsitelty, nimenomaan hallituksen esityskin jo sanoo suoraan, että tiedostetaan, että tämä lisää palkkaepätasa-arvoa. Olkoon nyt niin, että tämä on sitten sitä palkkakuoppaa, josta tässä on erityisesti puhuttu. Nimenomaan tämä lisää palkkatasa-arvoa, eikä kerrota kuitenkaan, kuinka se sitten aiotaan ratkaista. Siis hallitus ei meille kerro, kuinka se aikoo ratkaista tämän palkkatasa-arvoasian, joka on kuitenkin yksi tämän talon tehtävistä, edistää palkkatasa-arvoa ja torjua epätasa-arvoa.

Tässä mallissa on usein viitattu, niin kuin monessa muussakin tässä talossa nyt käsitellyssä olevassa asiassa, Ruotsin malliin ja pohjoismaiseen malliin — niin on tässäkin. Kyllä silloin pitäisi olla tarkka siitä, mihinkä viitataan. On tullut aivan selväksi, että niitä eroja Ruotsin mallin kanssa on paljon. Ruotsissa on, niin kuin tässä edellä edustaja Viitalakin sanoi, nimenomaan instituutti, joka tuottaa paljon tietoa, ja sillä nimenomaan edistetään sitä tasa-arvoa, mutta nythän tässä nimenomaisessa esityksessä valtakunnansovittelijalle ei ole tulossa mitään tiedonsaantioikeuksia lisää.

Tasa-arvovaltuutetun toimistostakin he totesivat, että he eivät voi tätä lakia kannattaa. Nimenomaan kun toisessa kohtaa ei haluta sitoa vientialoihin ja toisessa kohtaa sitten sanotaankin, että viitataan avaaviin sopimuksiin, niin tämä on hyvin sekavasti kokonaisuudessaan tehty ja muodostettu esitys. Tämä jättää hyvin paljon epäselväksi ja harkinnan vaaraan sen, paljonko siitä yleisestä linjasta voisi poiketa ja mistä se yleinen linja tulee, jos sitä ei sidota esimerkiksi erillisiin työehtosopimuksiin. Vaarana on tässä jo aiemmin puhutussa prosenttikorotuksissa se liikkumavara nimenomaan tasa-arvon kannalta, eli vaarana nimenomaan on se, että palkkatasa-arvo ja -erot kasvavat joka ikisen neuvottelukierroksen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Työajat ja kaikki muu joustavuuden lisääminen olisivat niitä asioita, jotka myös pitäisi ottaa huomioon, ja nimenomaan työ- ja perhe-elämän parempi yhteensovittaminen. Kun parteillakin elikkä näillä neuvotteluosapuolilla on velvollisuus huolehtia tasa-arvosta, niin nimenomaan siellä Ruotsissakin on poikettu näistä kunnallisille naisvaltaisille aloille tehtävissä sopimuksissa. Ja vielä kun tästä Ruotsista on puhuttu, niin Ruotsissa nimenomaan näiden viranomaisten yhtenä tehtävänä on huolehtia tästä tasa-arvon edistämisestä, ja tämän hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että Suomessa ei ole tällaiseen resurssija. On se aika mielenkiintoista.

Ehkä lopuksi nostan vain sen, mitä Opettajien ammattijärjestö eilen omassa ulostulossa sanoi, että se aikoo kyllä kannella tästä päätöksestä EU:hun — eivät vielä osanneet sanoa, mihinkä tuomioistuimeen tai mihinkä instanssiin — eli kyllä tämä nyt sitten pohjamutiaan myöten selvitetään, onko tämä kaikkien meidän tekemien sopimusten mukaista vai ei.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra poissa. — Edustaja Bergbom.

19.17 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi kysyn: oliko viisi vai seitsemän minuuttia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Seitsemän minuuttia.

Seitsemän minuuttia, kiitoksia. — Palkkakuoppalaki, ikuinen palkkakuoppa — mitä kaikkea tästä esityksestä on sanottu, mutta kun katsoo valtakunnansovittelijan toteamusta esimerkiksi Yleisradiolle aiemmin tämän lain käsittelyn aikana, niin eipä vaikuta niinkään dramaattiselta. Esityshän käytännössä betonoi lakiin sen, mitä tässä maassa on pitkälti 60-luvulta asti noudatettu.

Se, miten tämä prosessi on hoidettu näin lainsäädännöllistä kautta, on tietysti valitettavaa. Kuten täällä aiemmin ovat esimerkiksi työministeri Satonen ja hyvin monet muut toimijat todenneet, niin neuvottelu työmarkkinaosapuolten keskeisesti sopimana olisi ollut se parempi ratkaisu. Tätä ei kuitenkaan tapahtunut, koska työntekijäpuolelta, osalta liitoista, ei tähän valmiutta löytynyt. Ymmärsin, että osalta olisi ehkä löytynytkin. Miksi sitten ei löytynyt, niin siihen tietysti annetaan erinäisiä syitä, että hallitus tekee sitä sun tätä ja hallitus tekee tätä ja ei suostuttu ottamaan pöydälle tuota ja tätä asiaa. Mutta eiköhän siinä kuitenkin aika realismia ole sanoa, että syy taitaa olla se, että on sitten kivempi täällä eduskunnassa kritisoida hallitusta ja nimetä esimerkiksi näitä esityksiä palkkakuoppalaeiksi ja ties miksi. Sitä kautta sitten voi saada esimerkiksi kivemman tuloksen vaaleissa. Ymmärrän sen poliittisesti. Mutta onko se totuus tästä esityksestä ja tämän esityksen vaikutuksista tähän yhteiskuntaan, niin tuskinpa onkaan.

Mitä tulee tähän, että tämä ikään kuin sementoisi sen palkkakuopan, niin silloinhan se kertoo siitä, että meillä yhteiskunnassa näiden väitteiden esittäjien näkemyksen mukaan on olemassa palkkakuoppa, jolloin me voidaan tietysti vetää johtopäätöksiä, että jo nykyisen lain voimassa ollessa, jota te siis kannatatte, tietyt alat ovat joutuneet palkkakuoppaan. No sitten jos nyt tämä nykyinen valtakunnansovittelijan noudattama linja betonoidaan lakiin, niin me voidaan tehdä siitäkin sellainen johtopäätös, että tälläkään lakimuutoksella ei ratkaista sitä ongelmaa, mikä meidän työmarkkinoilla on. Eli toisin sanoen meillä on joitain

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

työvoimapula-aloja, joille ei ole saatu kohdennettua riittäviä palkankorotuksia, jotta se kysyntä ja tarjonta siellä kohtaisivat.

Otetaan nyt vaikka lähihoitajat, joista on ihan selvästi pulaa. Jos ajatellaan, että me yhteen ääneen todetaan, että heidän työnsä on arvokasta, ja niin onkin, ja he tarvitsisivat enemmän palkkaa, niin miksi näin ei ole tapahtunut? No tietysti se liittyy siihen, että kun lähtökohtaisesti meillä on se päänavaaja, joka on sieltä yksityiseltä sektorilta, ja kun siellä on se palkankorotustaso määritelty, niin jo tähän päivään asti on ajateltu, että sitä ei sitten ylitetä. Sitten sen kerran, kun se mennään ylittämään esimerkiksi hoitajien osalta, niin sen jälkeen muu työntekijäpuoli sanoo, että ei tällainen peli vetele, vaan me tarvitaan kanssa täysin sama korotus kuin minkä hoitajatkin saavat. Ja tästähän me riita saadaan aikaiseksi. Lopputuloksena on se, että voi käydä niin, että koko julkinen sektori käytännössä ylittää sopimusneuvotteluissa sen palkankorotustason, mitä yksityinen puoli on saanut. Mehän tiedetään, että se on silloin kansantaloudelle pitkässä juoksussa täysin kestävä linja.

Olen itse sitä mieltä, mitä tulee näihin mainittuihin palkkakuoppa-aloihin — tai sekin nyt on vähän määritelmäkysymys, koska sitäkin harvoin täällä uskalletaan sanoa, mitkä kaikki alat siihen kuuluvat, mutta jos ajatellaan tällaisia pienipalkkaisia aloja, joilla työvoiman tarjonta ei ole kovaa, niin voidaan ehkä ajatella niiden kautta — niin olen sitä mieltä, että heille se pitäisi kohdentaa. Mutta kyllä sanon senkin, että julkisella sektorilla on myös sellaisia aloja, joilla ei ole esimerkiksi niin merkittävää työvoimapulaa, ja ei heille pidä antaa silloin yhtä korkeaa korotusta kuin mitä sitten vaikka joillekin tietyille hoitoalalla toimiville aloille, joilla selkeästi on pulaa työntekijöistä. Totta kai ne pitää kohdentaa sinne. Silläkin me voidaan saavuttaa myöskin kestävä ratkaisu siellä työmarkkinoilla.

No, sitten vielä kun tästä esityksestä on sanottu, että tämä nytten vaikuttaa negatiivisesti siihen päänavaajaan, niin toisaalta tämä voi myös vaikuttaa positiivisesti siihen päänavaajaan, koska kun katsoo Ylen uutisista valtakunnansovittelijan kommentteja, niin hänhän totesi siinä, että jos jatkossa sen päänavaajan neuvottelema sopimus on se, jota noudatetaan, se on tavallaan turvallinen heillekin, koska sen jälkeen he tietävät tavallaan, että tämä on se taso, millä mennään, eikä käy niin, että sitten päänavaajan jälkeen seuraavat tulevat neuvottelemaan jatkuvasti itselleen korkeampia korotuksia. Kuka haluaa siinä tilanteessa olla se päänavaaja esimerkiksi työntekijäpuolella? Millä sinä perustelet siellä päänavaajana vaikka teknologiateollisuutta vastaan sitten, että no me nyt otettiin vähän vähemmän tässä palkkaa taas tänäkin vuonna? Aika harvassa ne ovat, ja se on niin kuin selkeä sillä tavalla.

Mitä tulee tuohon kilpailukykyyn, niin olen kyllä itse sitä mieltä, että eihän tämäkään esitys yksittäisenä tekijänä meidän kilpailukykyä pelasta ja luo, mutta sehän voidaan nähdä, että on useita erilaisia pistemäisiä toimia, mitä tehdään lainsäädäntöön ja muutetaan, ja pyritään sitä kautta kokonaisuutena parantamaan sitä tilannetta, mikä Suomella ja suomalaisilla vientiyrityksillä on, koska mehän ollaan vientivetoinen maa. Suomi elää viennistä, ja vientiyritykset rahoittavat käytännössä tämän yhteiskunnan eri toimintoja. Jos suomalaiset yritykset eivät menesty vientimarkkinoilla, niin sitten täällä vasta vaikeuksia onkin, ja on ihan turha ruveta puhumaan mistään palkankorotuksista sen jälkeen, kun rahat on loppu.

En pitäisi kuitenkaan siltä osin tätä esitystä niin dramaattisena, kun ottaa huomioon, kuten täällä on todettu useaan otteeseen, että jo 60-luvulta asti tätä on pitkälti noudatettu siellä valtakunnansovittelijan toiminnassa. — Kiitoksia, rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

19.23 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Bergbomille pohdiskelevasta ja analyttisestä puheenvuorosta. Oli miellyttävää kuulla myös niitä ajatuksia taustalla, kuinka tähän ratkaisuun, vientivetoiseen palkkamalliin, on päädytty ja kuinka sitä perustellaan. Kun niitä perusteluja täällä olen peräänkuuluttanut moneen kertaan, niin nyt aletaan jo lähestymään sitä.

Ensimmäiseksi kommentoin teidän puheenvuoroanne tästä palkkakuopasta ja siitä, että pohditte palkkakuoppaa ja sitä, onko sitä nyt Suomessa, ja jos on, niin miksi tämä ei ole ratkaisu. No, juuri siksi, koska tämä betonoi jotkin alat riippuen neuvottelukierroksista sinne palkkakuoppaan. Sen sijaan tähän olisi voinut olla ratkaisu palkka-avoimuuden lisääminen, samapalkkaisuudesta puhuminen, samapalkkaisuuden säätäminen, mutta näitä toimia valitettavasti ei vielä näy.

Toiseksi haluan kommentoida tätä kohtaa, jossa totesitte, että hallitusta on täällä helppo arvostella toimistaan, ja te sanoitte jotenkin, että hallitus sitä ja tätä. No, hallitus tekee nimenomaan sitä ja tätä. Hallitus on tuonut hirvittävän määrän työmarkkinoita heikentäviä esityksiä tänne eduskuntaan, ja ne on kaikki hajautettu omiksi repaleisiksi esityksikseen. Tämä taitaa olla yksi syy siihen, minkä takia näistä eivät työmarkkinaosapuolet pystyneet sopimaan, koska on joko—tai eikä ollut mitään siltä väliltä. Ja kun hallitusohjelmassa on sitten sovittu siitä, mikä lopputulos on, niin minkä takia enää siinä vaiheessa neuvoteltaisiin yhdestä asiasta, kun koko paketti on jo lyöty hallitusohjelmassa kiinni ja lopputulos on tiedossa, mitä pitää sopia?

No, sitten vielä viimeiseksi tähän teidän puheeseen bruttokansantuotteesta ja viennin osuudesta siinä. Tuosta nopeasti googlaamalla yksi luku oli 41 prosenttia tällä hetkellä. Että jos tällä nyt pelastetaan meidän vientiteollisuus, niin minun on tähän vaikea uskoa. Entisenä teollisuustyöntekijänä näen, että se, millä teollisuutta tulevaisuudessa Suomessa pelastetaan, on nimenomaan vihreä siirtymä, puhdas siirtymä, kumpaa termiä haluaakaan käyttää. Siihen tarvitaan investointeja ja koulutettua työvoimaa, ja valitettavasti näidenkin osalta hallitus on leikannut varsinkin koulutetun työvoiman ja ammatillisen koulutuksen osalta.

Tänä iltana on puhuttu myös sovittelusta, ja kyllä minä hiukan oponoin tätä sovittelua ja sen tasapainoa, koska valtakunnansovittelijan kädet on nimenomaan sidottu esittämään vain työnantajalle kelvollisia ratkaisuja. Se johtuu nimenomaan siitä, mitä hallitusohjelmassa lukee. Ei työnantajilla tämän esityksen jälkeen ole tarvetta mennä neuvottelupöytäan ja tarvetta olla sopimispöydissä, koska ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin se, että ratkaisu on heitä hyödyttävä, ja tämänkin me kuulimme näissä kuulemisissa. Nämä jäljet juontavat nimenomaan sinne teidän hallitusneuvotteluihinne ja teidän hallitusohjelmaanne, joka on erinomaisesti kehuttu moneen otteeseen täällä salissa, mutta täytyy sanoa, että tältäkin osin minusta se on epäonnistunut.

No, sitten tämä kohdentaminen, miten näitä palkkoja sitten voidaan kohdentaa? Toinen saa, toinen jää ilman. Joku tietty katto ja raja halutaan säätää. Silloin se tarkoittaa sitä, että kun joku saa, niin toinen jää vähemmälle ja kolmannelle ei välttämättä jää sitä vähääkään. Jos on ollenkaan ollut mukana työnantajan kanssa neuvottelemassa palkoista ja siitä rahausummasta, mikä esimerkiksi siellä yhtiössä tai yrityksessä on käytettävissä, niin aina törmätään tähän Gaussin käyrään: jos yhdeltä palkkaa nostetaan, niin toiselta palkkaa pienennetään. Aina siihen löytyy jokin keino, on se sitten paikallinen erä tai palkanmuodostuksen muut mallit. Ja sen takia minä niin toivoisin ja me SDP:ssä niin toivoisimme, että te nyt voisitte meille selventää, miten tämä palkka sitten jakautuu oikeudenmukaisesti — ei niin,

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

että te menette sinne työntekijöiden ja työnantajien selän taakse piiloon, vaan koska te nyt luotte tämän mallin, missä hitsari TES-kierroksella voi saada sen kahden prosentin korotuksen ja jos hoitaja saa sen kolmen prosentin korotuksen, niin silloin sille opettajalle ei jää kuin se yksi. Ja kun opettaja saa sen yhden prosentin korotuksen, niin vielä siellä opettajien sisällä se täytyy jakaa, ja sitten se tarkoittaa sitä, että erityisopettaja saa vähän enemmän ja luokanopettaja vähemmän ja joku ammatillisen puolen opettaja sitten jotain muuta vielä. Tämä on se problematiikka ja se ongelma tässä koko mallissa, mitä me nyt täällä tänä iltana käsittelemme.

Näillä perusteilla hallituksen tulostaulu ei kyllä tänäkään iltana ole parantunut: esityksiä, jotka heikentävät työmarkkinatilannetta ja sitä, kuinka ihmiset työmarkkinoilla voivat pärjätä, esityksiä siitä, kuinka niitä tuodaan pienissä osissa ilman, että näidenkään yhteisvaikutuksia on arvioitu. Me emme pysty sanomaan, kuinka tämä vientivetoinen palkkamalli ja vaikka edellä tänään käsitelty paikallinen sopiminen yhdessä vielä tulevat vaikuttamaan työmarkkinoihin. Ja kun näitä esityksiä on nyt tämän puolentoista vuoden aikana tullut niin paljon tähän saliin, niin näiden kaikkien yhteisvaikutusten arviointi on tekemättä. Tämä on varmaan hallituksen pelikirjassa kyllä suunniteltu näin, että tällä tavalla, kun näitä tipoittain tuodaan, näitä on helpompi viedä läpi. Yhteisvaikutukset jäävät arvioimatta, ja lopputuloksesta, mitä se tulee palkansaaajalle olemaan, meillä ei ole tietoa. Ja kun tähän vielä laitetaan ne sosiaaliturvan leikkaukset, niin kohtuuttoman monesta suunnasta samoilta ihmisille tulee leikkauksia tavalla tai toisella. Eli tulostaulu: repaleista päätöksenteon, samoilta ihmisiltä leikkaamista, 150 000 työtöntä — piti olla 100 000 työllistä lisää, mutta nyt on jo 50 000 miinuksen puolella. Ei tämä tulostaulu hyvältä näytä. Ja sen takia olen samaa mieltä siitä, että tämä lainsäädäntö itsessään ja tämä esitys on täysin turha.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.31 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Vientivetoinen palkkamalli toteutetaan kansantalouden turvaamiseksi ja kilpailukyvyyn edistämiseksi. Sen ensisijainen tehtävä on tukea Suomen talous- ja työllisyyskehitystä. Huhuista poiketen lakimuutos ei rajoita työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta ja esitys ei riko perustuslain turvaamia ammatillisen yhdistymisvapauden oikeuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on vastustanut käytännössä kaikkia työmarkkinauudistuksia antamatta mitään vaihtoehtoja tilalle. [Välihuutoja vasemmalta] Viime hallituskaudella... — Arvoisa puhemies, minun puheenvuoroni on nyt. — Viime hallituskaudella jätettiin kaikki välttämättömät uudistukset tekemättä ja kaikki korjattiin velaksi. Me emme voi enää jättää näitä uudistuksia tekemättä. Oikeastaan nämä uudistukset olisi pitänyt tehdä jo kymmeniä vuosia sitten. Ongelmana Suomen viennin kannalta ovat jäykät työmarkkinat sekä yhteensopimaton valuutta. Uudistukset olisi pitänyt tehdä jo silloin, kun liityimme valuuttaliittoon — tai vielä parempaa kun olisimme pysyneet valuuttaliiton ulkopuolella.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä pyritään vahvistamaan julkista taloutta. Ilman vientiä ei Suomi tee tarpeeksi rahaa, ja ilman viennin tuottamaa rikkautta ei ole myöskään varaa ylläpitää Suomen ylipaisunutta julkista sektoria.

Arvoisa rouva puhemies! Lakiin pohjautuva vientivetoinen palkkamalli ei ole monien mieleen. Totuus on kuitenkin se, että työmarkkinajärjestöillä oli mahdollisuus sopia vientivetoisesta palkkamallista Ruotsin mallin mukaan, mutta järjestöt päättivät olla neuvotte-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

lematta laisinkaan. Tämän vuoksi nämä uudistukset nyt kirjataan lakiin. Näivettymisen aika pitää saada loppumaan, ja vientivetoinen palkkamalli on yksi askel oikeaan suuntaan. Tulin juuri äsken Suomen Yrittäjien tilaisuudesta, jossa he kertoivat, että nämä hallituksen työmarkkinauudistukset ovat juuri oikea suunta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm, vastauspuheenvuoro.

19.33 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän pohjoismaiseen malliin: Tällä mallillahan ei ole mitään tekemistä Pohjoismaiden kanssa, ei Ruotsin, Tanskan eikä Saksan. Tämä on malli, johon on poimittu vain ja ainoastaan työnantaja hyödyttävät toimet, ei suinkaan niitä, jotka toisivat jotain turvaa työntekijöille. Tämä on sitä perinteistä hallituksen pohjoismaista mallia, jossa ne rusinat poimitaan pullasta ja ilman jää kyllä työntekijä. Minkäänlaista tasapainoa ei ole sovittelun tai sopimisen välillä siinä, että jos työnantaja saa jotain, niin työntekijä sen kuin menee alemmas. No, Pohjoismaissa tämä malli toimii niin, että ne ovat kuin vaakakipot: työnantaja saa, työntekijä saa. Mutta näillä hallituksen esityksillä nämä vaakakipot nousevat vain koko ajan enemmän ja enemmän eri tasoon, ja silloin tämä ei ole pohjoismainen malli, hyvä edustaja Strandman.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen poissa, edustaja Sirén poissa. — Edustaja Lyly.

19.34 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä sekoitetaan aika monta kertaa tämä tilanne, miten näissä palkankorotuksissa palkkoja neuvotellaan ja sovitaan eri aloilla ja alojen välillä. Ensinnäkin kun tämä palkkaraami tässä syntyy — olkoon nyt vaikka se kolme prosenttia, jota on helppo käyttää tässä — niin käytännössä se jako tapahtuu sen jälkeen sitten sopimusalan sisällä, kun tämä raami on syntynyt. Silloin katsotaan, mihin painotetaan, ja kullakin sopimusallalla on omat käytäntönsä. Kun täällä kuntapuoleen on vedottu, niin erityisesti kuntapuolella se jaetaan valtaosin paikallisiin eriin, ja yleiskorotus on pienempi kuin tämä paikallinen erä — yleensä on tällainen tapa — ja siellä paikallisessa erässä on se työnantajan perälauta. Kun siinä on se tilanne, niin työnantajat ovat viime kädessä jakaneet kunta- ja hyvinvointialueratkaisuissa ne palkankorotukset — ne ovat yleensä päässeet kyllä sopimukseen, mutta siellä on tämmöinen perälauta olemassa. Ja sitten erityisesti sotealalla on nytten isossa roolissa palkkaharmonisaatio, mikä tässä vuoden 22 ratkaisun osalta on tehty.

Toinen asia on sitten, miten tämä hoidetaan sopimusalojen välillä. Silloin jos haetaan matalapalkka-alalle palkankorotuksia, joilla otetaan sitä palkka-asemaa kiinni, niin se vaatii ylimääräistä rahaa siihen, että palkkaeroja saadaan vedettyä pienemmiksi. Nämä pitää muistaa, kun puhutaan täällä, että kyllä voivat naisvaltaiset ja matalapalkka-alat saada kiinni. Siihen tarvitaan uutta rahaa, jos sitä kiinniottoa mahdollistetaan. Sen verran kauan olen ollut työmarkkinoilla, että tiedän, että sen tyyppistä mallia on, että muut rupeavat sanomaan, että mennään niin kuin alemmas, että tuo ala saa ratkaisuja. Ne ratkaisut ovat olleet yleensä niin, että on ollut joku palkankorotuslinja ja matalapalkka- ja naispalkka-aloille on ollut erityinen erä, joka on sinne kohdennettu, ja sillä tavalla on saatu niitä palkkaeroja kurottua kiinni.

Sitten kolmanneksi on sellainen tilanne myös tässä raamissa, että meillä on sopimusaloja, joilla on palkankorotukset, jotka liukuvat niin, että palkankorotuksia tulee sopimuskau-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

den aikana. Eli pelkästään sen sopimuskohdan lisäksi, missä työehtosopimuksen neuvottelun yhteydessä määritellään se merkki, se raami, esimerkiksi kolme prosenttia, on voinut sillä alalla tulla myöskin liukumia. No, miten sellainen ala, jolla ei ole liukumia, saa kiinni tätä palkkaeroa tässä näin? Meillä on tällaisia rakenteellisia juttuja täällä taustalla.

Se, että tulee nytten lakiin tämä raamitus näin tiukalla tavalla, joka tapauksessa tekee sen, että siellä ei ole mahdollisuutta sen kustannusraamin ohittamiseen. Se on mahdollista sillä tavalla, että osapuolet neuvottelevat siitä yli, mutta kuinka todennäköistä on, että siltä matalapalkka-alalta tai joltain alalta tulee ylimääräisiä korotuksia, joilla palkkaeroja vedetään kiinni? Ehkä jossain semmoisessa tilanteessa, että on erittäin suuri työvoimapula, näitä palkkaeroja saadaan kiinni.

No, sitten kun katsotaan tätä sovittelujärjestelmää, niin se on 60-luvulta asti toiminut ja meillä on ollut kaksi kierrosta, 2007 ja 2022, joista sanottiin, kun me tätä käsiteltiin, että ne ovat olleet ongelmallisia kierroksia, että silloin karkasi käsistä. No, niitkö varten tämä laki sitten tarvitaan? Tämä on se kysymys. Niitkö varten tämä laki tarvitaan? Jos se niitä varten tarvitaan, niin se tarkoittaa suoraan, että sitä 2022 palkkaratkaisua tämän lain voimassa ollessa ei olisi voitu tehdä — ei sovittelulautakunnan toimesta eikä sovittelijan toimesta. Tämä on tämänhetkinen tosiasia. Ja kun tätä kysyttiin myös valiokuntakuulemisessa valtakunnansovittelijalta, hän ei halunnut vastata siihen kysymykseen, ei ottanut kantaa. Sanoi, että hän ei ole sovitellut sitä, ja tähän sovittelulautakunnan asiaan ei tässä mielessä ottanut kantaa. Kun sitä nimenomaan kysyttiin, olisiko syntynyt tällainen ratkaisu, ei ottanut kantaa. Tämä on niin kuin se tilanne. Tämä on todella iso periaatteellinen kysymys, että näissä rajoissa liikutaan.

Sitten jos katsotaan tätä palkkaerojen ottamista kiinni, niin myönnän, että meillä on hyvin segregoituneet työmarkkinat, mutta se ei selitä kaikkea. Siellä on paljon sellaista palkkaeroa, joka ei johdu siitä, että on naisvaltainen ja miesvaltainen ala, vaan kyllä siellä on perusteita. Työmarkkinoilla palkkausjärjestelmiä uudistetaan koko ajan niin, että palkan määräytyminen ei ole mitenkään sukupuolesta kiinni vaan että se on sen työn vaativuudesta kiinni, ja se on yksi tapa, millä niitä yritetään ratkoa. Mutta sitten tulee eri sopimusalojen välillä myöskin se yritysten palkanmaksukyky, mikä sillä alalla on, ja se myöskin vaikuttaa siihen alan palkkatasoon hyvin paljon. Sen vuoksi me tarvitaan tällaisia keskitettyjä ratkaisuja, ja sen vuoksi me tarvitaan työehtosopimuksia, että nekin alat saavat palkankorotuksia.

Nyt kun tämä järjestelmä rajataan sieltä yläosaltaan kiinni lakisääteisesti, niin se jäykistää tätä sovittelutoimea. Se jäykistää sitä sovittelijan työkalupakkia — sanoi sovittelija mitä vain — ja se poistaa käytännössä sovittelulautakunnan roolin tässä näin, koska sillä on samat rajat. Mitä uutta se voi tarjota enää siihen sovitteluun, jos rajat ovat tällaiset? Tässä mielessä, kun olen istunut siellä neuvotteluissa useamman kerran auttamassa sovittelua tai niin kuin ensimmäisen kerran ollut ihan asiakkaana siellä ja aika monta sovittelijaa olen tavannut, niin minulla on se kokemus näistä, että he sovittelevat riitoja käytännössä aina siitä paketista, mikä on vaatimuksen ja tarjouksen välinen ero niissä asioissa. Sieltä haetaan se ratkaisu, ja sitten on kysymys painotuksista. — Kiitoksia. [Timo Suhonen: Hyvin asiantunteva puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

19.41 **Karoliina Partanen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä edellinen puhuja pohti valtakunnansovittelijan näkemyksiä ja ajatuksia ainakin kirjallisessa lausunnossa, jonka hän meille valiokuntaan toimitti, ja kun häntä kuultiin, niin hän siellä sanoi, että yleisestä linjasta poikennut ja sovittelulautakunnan esityksen pohjalta syntynyt vuoden 22 kunta- ja hyvinvointialueiden sopimusratkaisu vaikeutti olennaisesti vuoden 22 lopussa alkanutta neuvottelukierrosta ja siihen liittyneitä sovitteluprosesseja. Hän myös totesi, että ajatus julkisen sektorin palkkajohtajuudesta on monin tavoin ongelmallinen työmarkkinoiden toimivuuden ja kansantalouden kestävyuden kannalta.

Meillä on Suomessa tehty lainsäädäntöjä paljon pienemmistäkin syistä ja muutettu lainsäädäntöä euromääräisesti huomattavasti vähemmälläkin ikään kuin perusteilla. Nämä palkkaratkaisut, mitä syntyi tämän kunta- ja hyvinvointialueiden sopimusratkaisun seurauksena, ovat olleet varsin haasteellisia monilla aloilla, ja siksikin näen, että on tärkeitä perusteet säätää tämä laki.

Tässä oli myös aiemmin puhetta siitä, että Suomessa ei ole 17 vuoteen ollut talouskasvua, ja yksi esitys oli se, että se johtuu siitä, että ollaan luovuttu näistä tulopoliittisista kokonaisratkaisuista ja ollaan liittokierroksiin siirrytty. Itse en ole mikään varsinainen talousasiantuntija, niin kuin täällä salissa esimerkiksi ehkä edustaja Kaunisto on, mutta uskallan kuitenkin sanoa niin, että esimerkiksi käännekohta tapahtui vuosina 2007—2009, jolloin oli globaali finanssikriisi, joka lamautti maailmantalouden täysin, ja esimerkiksi Suomessa elektroniikkateollisuus romahti ja Nokian kännykkäliiketoiminta ikään kuin pysähtyi kuin seinään ja metsäteollisuus ajautui pahoihin vaikeuksiin. Tuottavuus vajosi tuolloin ja se ei ole sen jälkeen kasvanut, ja kyllä ainakin itse olen ymmärtänyt, että tuosta vuodesta 2009 lähtien Suomi on ollut myös kroonisesti alijäämäinen ja julkinen velka on ollut jatkuvassa kasvussa, minkä lisäksi sitten työkäisten määrä ei ole enää kasvanut. Kyllä uskoisin, että nämä ovat kuitenkin ennen kaikkea niitä syitä siihen, minkä takia meillä ei ole talous kasvanut 17 vuoteen, eikä se, että ollaan siirrytty näistä tulopoliittisista kokonaisratkaisuista sitten näihin muihin ratkaisuihin. En myöskään muista, että nämä tulopoliittiset ratkaisut olisivat varsinaisesti naisten asemaa parantaneet tai siellä oltaisiin pystytty jotenkin naisten asemaa erityisesti ottamaan huomioon, [Lauri Lyly: Kannattaa katsoa historiaa, näin on tapahtunut! Siellä ihan luvutkin näkyvät!] joten en ehkä ottaisi niitä varsinaiseksi mittapuuksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

19.45 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Niin sanottu vientimalli on todellisuudessa palkkakuoppamalli. Täällä edustaja Partanen aiemmin debatissa kysyi, mikä se on se palkkakuoppa. No, minäpä kerron.

Samaan aikaan, kun virallinen Suomi liputtaa sukupuolten tasa-arvon puolesta, maksetaan naisille keskimäärin lähemmäs 20 prosenttia huonompaa palkkaa kuin miehille. Mistä tämä johtuu? Tilastokeskuksen palkkatilastot osoittavat, että julkisilla aloilla sekä palkkataso että palkkakehitys ovat yksityisten alojen perässä. Historiaa tuntevat tietävät, että taustalla on kehityskulku, jossa maatalousvaltaisesta Suomesta kehittyi vientiteollisuuden vaurastuttama hyvinvointivaltio. Kyllä, hyvinvointivaltion rakentaminen 1960—1970-luvuilla toi mukanaan työvoimatarpeen hoiva-, opetus- ja sosiaalialoille, joille naiset koulutautuivat. Miehet työllistyivät teollisuuteen. Alojen palkkaerot heijastelivat silloin yhä tuon ajan sukupuolirooleja ja niihin kytkeytyvää työn erilaista arvostusta.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Konservatiivinen näkemys miehestä perheen elättäjänä ja naisen palkasta mukavana lisänä perheen yhteiseen kassaan on juurtunut vuosikymmeniä sitten syvälle suomalaisen työmarkkinan rakenteeseen. Tämän tietävät kaikki, jotka ovat opiskelleet työmarkkinajärjestelmän historiaa tai Suomen poliittista historiaa. Työehtosopimuksissa oli vielä 1960-luvulla eri palkat miehille ja naisille, vaikka tehtävät olivat samat. Viimeiset kirjaukset eri palkoista naisille ja miehille poistuivat 1970-luvun alkuun mennessä. Jäänteitä erilaisesta arvostuksesta jäi kuitenkin silloiseen TES-järjestelmään, ja niitä löytyy sieltä osittain edelleenkin, vaikka asian eteen on tehty vuosikymmeniä töitä. Näin siitä huolimatta, että laki naisten ja miesten tasa-arvosta kieltää palkkasyrjinnän ja velvoittaa työpaikkoja toimiin samapalkkaisuuden edistämiseksi. Sukupuolten palkkatasa-arvoa on kuitenkin vuosikymmenten ajan haluttu ja voitu edistää sekä työpaikoilla että työmarkkinaosapuolten sopimuksissa pikkuhiljaa hivuttaen ja palkkakuoppaa umpeen kuroen.

Palkkatasa-arvoa voisi ja pitäisi edistää monella tasolla, niin työpaikoilla kuin työmarkkinaosapuolten sopimuksissa. Työpaikkatasolla pitäisi varmistaa palkkauksen aito syrjimättömyys ja kaikille yhtäläiset mahdollisuudet urakehitykseen. Sopimuspolitiikan tasolla korotuksia tulisi ohjata niille, jotka ovat palkkakuopassa. Myös palkkaohjelma vuodelta 2022 on tasoittanut eroja, mutta nyt sen kaltaiset ratkaisut ovat uhattuna. Erilaisia kuoppakorotuksia tehtiin vielä menneillä vuosikymmenillä, kun elettiin tupoaikakautta, mutta nykyään työnantajaosapuoli ei tällaista enää halua, ja nyt hallitus varmistaa, että jatkossakaan mahdollisuuksia tasa-arvoeriin ei enää ole. Vientimalli asettaisi käytännössä vientialojen palkankorotukset katoksi, jota muilla aloilla ei saisi enää ylittää.

Arvoisa puhemies! Tämä estäisi jatkossa esimerkiksi sote- ja kunta-alalle sovitun palkkaohjelman kaltaiset toimet, joilla edistetään palkkatasa-arvoa ja vastataan erityisesti sote-alan ja varhaiskasvatuksen rajuun työvoimapulaan. Riskinä on myös se, että vientimallin myötä sote- ja kunta-alan palkkaohjelma tullaan irtisanomaan ensi keväänä, jolloin työntekijöille jo kertaalleen luvatut palkankorotukset jäisivät toteutumatta. Vientimalli sementoi työntekijöiden palkkakuopan pysyväksi myös palvelualoilla, rakennusaloilla ja muilla yksityisen sektorin matalammin palkatuilla aloilla.

Esitys on jatkumoa hallituksen naisvihamieliselle ja työntekijävihamieliselle politiikalle. Ensin vietiin mahdollisuus lisäkouluttautumiseen lakkauttamalla aikuiskoulutustuki ja pienipalkkaisten työntekijöiden asumistuki romutettiin. Nyt säädetään palkkakuoppamalli, jonka lisäksi hallituksen ansioluettelossa on sairaussakko ja perusteettomien määräaikaisten sopimuksien edistäminenkin. Yhdistettynä lakko-oikeuden heikentämiseen ja muihin työelämäheikennyksiin hallituksen työmarkkinapolitiikka heikentää työntekijöiden asemaa ja toimeentuloa sekä keskittää varallisuutta omistajille.

Arvoisa puhemies! Hallituksen riveistä väitetään usein, että Ruotsissa palkkatasa-arvo on parantunut vientimallin aikana. Ruotsissa palkanmuodostusmallista on sovittu järjestöjen kesken, eli kyse on täysin erilaisesta mallista kuin tämä oikeistohallituksen malli, jossa edistetään lakiteitse yksipuolisesti työnantajien tavoitteita. Pyrkimys palkkatasa-arvoon on Ruotsissa nivottu osaksi työmarkkinajärjestelmää, ja sovittelijan toimisto seuraa tätä koskevia tilastoja. Suomeen nyt säädettävässä mallissa painotetaan täysin yksipuolisesti kansantalouden kokonaisuutta. Esimerkiksi Etlan tutkija Antti Kauhasen mukaan sen perusteella, miten Ruotsissa on käynyt, ei voi ennakoida, miten vientimalli vaikuttaisi Suomessa. Hänen mukaansa tulokset riippuvat hyvin paljon ympäristöstä eli koko työmarkkinajärjestelmästä sekä talouden tilanteesta. Ruotsissa etenkin terveydenhuoltoon käytetään enemmän rahaa kuin Suomessa, mikä on mahdollistanut palkankorotuksia tietyille ammat-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

tiryhmille. Kun hallitus tässä samalla ajaa hyvinvointialueita koko ajan ahtaammalle rajoitamalla niiden rahoitusta, ei ole realistista odottaa, että palkat lähtisivät paikallisestikaan sopimalla nousuun. Tasa-arvovaltuutettu puolestaan ei kannata näitä ehdotettuja muutoksia ja katsoo esityksen tosiasialliseksi vaikutukseksi sukupuolten välisten palkkaerojen kasvamisen työmarkkinoilla.

Tässä siis hieman palkkakuopasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

19.51 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Pidän tätä lakiehdotusta sovittelujärjestelmästä kannatettavana, ja kiitän työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa ja valiokunnan puheenjohtajaa hyvästä työstä tämän mietinnön kanssa. On erittäin tärkeää, että tässä talossa valtaosa valiokunnista käsittelee sinne lähetetyt lakiesitykset asianmukaisesti.

Mitä tulee tähän lakiehdotukseen, niin ensinnäkin totean, että tässähän ei rajoiteta sopimusvapautta työmarkkinoilla millään tavalla. Työnantajien ja työntekijöiden on mahdollista jatkossakin sopia vapaasti työehdoista, mukaan lukien palkoista.

Toiseksi: Suomessahan on sovittelupakko, mutta ei sovintopakkoa. Eli valtakunnansovittelijan sovintoesitykseen ei tietenkään työmarkkinaosapuolten tarvitse suostua.

Kolmanneksi: Mistä tässä laissa siis säädetään? Tämän esitetyn 11 §:n 2 momentin mukaan sovittelijan on kansantalouden kokonaisedun turvaamiseksi meneteltävä sovittelutoimessaan siten, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuutta vaaranneta. Onko tässä salissa siis joku sitä mieltä, että valtakunnansovittelijan tulisi sovittelutoimessaan menetellä kansantalouden kokonaisedun vastaisesti tai siten, että palkanmuodostus ei toimi hyvin, tai tulisiko sovittelijan sovittelutoimessaan vaarantaa työmarkkinoiden toimivuutta? Ja kun me kaikki olemme sitä mieltä, että sovittelijan ei tietenkään tule toimia näin vaan kansantalouden kokonaisedun mukaisesti ja siten, että palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuutta vaaranneta, niin miksi ihmeessä tätä lakiesitystä vastustetaan. Tätä ihmettelen.

No, sitten neljänneksi: Mitä tulee tähän yleiseen linjaan, niin valtakunnansovittelija on siis työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossaan viitannut siihen, että ainakin 1960-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta lähtien valtakunnansovittelijat ovat katsooneet olevansa määrättyllä tavalla sidottuja työmarkkinoilla työ- ja virkaehtosopimusneuvottelujen yhteydessä syntyneeseen niin kutsuttuun yleiseen linjaan sen syntytavasta riippumatta. Ymmärrän tämän siten, että valtakunnansovittelija on katsonut, että tämä on jo nykyinen sovittelukäytäntö.

Mitä tulee sitten tasa-arvoon, niin valtakunnansovittelijahan on viranomainen, ja valtakunnansovittelijan tulee, totta kai, sovittelutoiminnassaan noudattaa esimerkiksi tasa-arvolakia yleislakina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.54 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Niin, tässä salissa on aika paljon viitattu siihen, että kun tämä lainsäädäntö ja sovittelutoimi ovat toimineet 60 vuotta hyvin — 60-luvulta asti, noin 60 vuotta siis on toiminut hyvin — niin miksi juuri nyt on se iso h-hetki, että pitää tehdä lailla tämä asia tällaiseksi kuin tässä nyt on tehty. Siihen en ole saanut vas-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

tausta. Ilmeisesti ovat vuodet 2007 ja 2022 syynä tähän, ja tämä on se, mihin ei ole tullut vastausta.

Toinen, joka on jäänyt vastausta vaille: Kummassakin tilanteessa on ollut kysymys hoitajien palkkaratkaisusta ja siihen käytettävästä rahasta, kuinka paljon sitä voidaan käyttää. Hoitajat ovat ansainneet palkankorotuksen, ja näin ollen jos tämä laki olisi ollut voimassa, sitä ei olisi pystytty tekemään.

Sitten palkkatasa-arvosta vielä semmoinen kokonaisuus, että jos naisten euro on nyt 84 senttiä, vähän yli, niin selittämätöntä palkkaeroa siitä on suuruusluokaltaan kuusi seitsemän senttiä, jota ei pystytä... Jos on samanikäinen, sama koulutus ja samanlaisissa tehtävissä, niin se keskimäärin on tätä luokkaa. Loppu on aika pitkälle segregaatista ja tämän tyyppisistä asioista kiinni. Niin että ei sekoiteta näitä termejä. Siinä on monia tällaisia taustoja olemassa, ja tämä kuusi seitsemän senttiä on juuri sitä, mikä pitäisi saada kiinni, koska sitten segregatio selittää aika paljon tästä tältä osin. Tämä tähän vielä yhtenä asiana.

No sitten jos ajatellaan, että sovittelutoimea olisi tarve kehittää: Mielestäni sitä voisi kehittää, ja sen vuoksi meidän olisi pitänyt ottaa Ruotsista siihen mallia, koska sovittelutoimi on siellä erityisen vahvasti mukana siinä, että se ennen neuvottelukierrosta tekee yleistä tilastointia ja katsoo eri alojen lähtökohtia, että lähtöluvut ja yleinen tilannekuva syntyvät osapuolille samanlaiseksi, eli valtakunnansovittelijan toimisto on siinä erityisen isossa roolissa toimiston osalta. Sitä samaa me esitettiin tässä omassa vastalauseessa, että luotaisiin tämmöistä järjestelmää, jossa valtakunnansovittelija kokoaisi puolueetonta tietoa esimerkiksi talous- ja palkkakehityksestä ja tasa-arvokysymyksistä, jolloin osapuolilla neuvotteluihin mentäessä olisi tietoa. Toinen asia, joka siinä voisi olla, on se, että valtakunnansovittelija olisi ennen sovittelua osapuolten kanssa yhteydessä sopimuskierron aikana ja käytäisiin läpi niitä sopimukseen liittyviä ongelmakohtia jo siellä matkan aikana ja vähän ennakoitaisiin, onko tulossa asiakkaaksi sovittelijan toimistoon. Tämän tyyppisiä asioita voisi tehdä, ja siihen liittyen me myös esitettiin, että sovittelijalle hieman lisäisiin resursseja näitten asioiden tekemiseen. Eli kyllä sovittelutoimessa on kehittämistä, mutta ei semmoista, että sitä työtä rajataan lainsäädännöllä. Tämä on se, jossa meillä on näkemysero.

Sitten täällä on väitetty, että nyt keskusjärjestöt eivät ole täällä päässeet neuvottelutulokseen, mutta kai tosiasia on, kun katsoo tätä lakipakettia, mitä tänne on tullut, että ne ovat olleet aika vinoja palkansaajan suuntaan, ja nyt sitten edellytetään, että tässä yhdessä lakiesityksessä teidän pitäisi tulla tämä sopimaan ja muutoin enempi olla niin kuin kuulolla näitten asioiden osalta.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, tietenkin tässä tyytyväisenä panen merkille, että nyt kun SAK on tehnyt tämän palkankorotusvaatimuksen, jossa on tämmöinen euromääräinen palkankorotus, joka erityisesti matalapalkkoja nostaisi euromääräisesti suhteellisesti enemmän kuin korkeampia palkkoja, niin täällä salissa tuntuu olevan sille aika suotuisa ilmapiiri, niin että sitä me voimme sitten tässä yhdessä edistää jatkossa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.59 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvokas puhemies! Vedän tilannetta vähän yhteen: Ymmärrän toki, että kun ammattiyhdistysliike ei enää johda tätä maata, se joitakin harmittaa ja häiritsee, mutta tältä pohjalta nyt mennään. Tämä varmistaa, että uudistus palvelee kaikkia osapuolia ja tukee maamme pitkän aikavälin kilpailukykyä, elinvoimaa ja hyvinvointia. Kannatan tätä lakiesitystä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

19.59 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos kovasti keskustelusta. — Tähän loppuun ajattelin vielä todeta sen, että jos ja kun halutaan, että julkisella sektorilla palkat nousevat, niin se edellyttää vahvempaa taloutta sinne julkiselle puolelle. Tässä me olemme yhteisellä asialla monin eri toimin, jotta siellä julkisella puolella olisi palkanmaksukykyä — sitä se edellyttää, että ne palkat voivat kestäväällä tavalla myös nousta.

Haluan kiittää myös osaltani valiokuntaa ja erityisesti valiokunnan varapuheenjohtajaa erittäin asiallisesta ja hyvin sujuneesta prosessista. Huolimatta siitä, että näkemykset ja näkökulmat ovat olleet erilaiset tämän esityksen kohdalla, työskentely valiokunnassa on ollut erittäin sujuvaa ja asiallista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 146/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Mietinnön esittelee puheenjohtaja Haatainen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.01 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana esittelen valiokunnan mietinnön, joka koskee lakeja ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilusta. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esitystä.

Toiminnanohjauksen uudistamiseksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta. Kokeilun tarkoituksena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupien laajentamisella ja neuvottelumenetelyyn perustuvalla toiminnanohjauksella voidaan vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta. Kokeilu kestää kahdeksan vuotta, siten että se alkaa 1. päivä tammikuuta 2026 ja päättyy 31.12.2033.

Hallituksen esityksessä ehdotetun ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeiluun on tarkoitus valita 40 koulutuksen järjestäjää. Ne ovat kokeilun ajan muista koulutuksen järjestäjistä poikkeavassa ohjausmenettelyssä. Esityksen mukaan kokeilussa mukana olevien järjestäjien järjestämislupamenettelyä ja siihen liittyvää normiohjausta keven-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

netään nykyisestä ja kyseisille koulutuksen järjestäjille annetaan laaja tutkintojen järjestämisoikeus.

Valiokunta pitää ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilua kannatettavana ja painottaa, että kokeiluun tulee valita lähtökohdiltaan erilaisia koulutuksen järjestäjiä eri puolilta maata siten, että kokeilussa voidaan ottaa huomioon alakohtaisia ja alueellisia erityispiirteitä. Osallistujien valinta tulee toteuttaa siten, että kokeilussa on mukana molemmilla kansalliskielillä koulutusta antavia järjestäjiä. On tärkeää huolehtia myös siitä, että kokeiluun mukaan otettavat järjestäjät muodostavat kokonaisuuden, jonka perusteella on mahdollista arvioida koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittymistä. Kokeilussa tulee kiinnittää huomiota myös opiskelijoiden oikeuksiin ja koulutuksen maankattavaan saatavuuteen ja myös saavutettavuuden turvaamiseen.

Valiokunnan mielestä on välttämätöntä huolehtia siitä, että myös kokeilun ulkopuolella olevien koulutuksen järjestäjien asema ja kehittämismahdollisuudet turvataan riittävin toimenpitein. Valiokunta ehdottaakin lausumaa, jonka mukaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ammatillisen koulutuksen kokeilun etenemistä ja arvioi kokeilulain puolivälissä uudistuksen vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkostoon ja järjestäjien toimintaedellytyksiin sekä opiskelupaikkojen saatavuuteen alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.”

Valiokunta ehdotti mietinnössään kahta muutosta:

Lakiehdotuksen kakkospykälää valiokunta ehdottaa muutettavaksi siten, että se mahdollistaa oppisopimuskoulutuksen hankinnan toiselta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä esimerkiksi tilapäisiin osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Valiokunta ehdottaa kuutospykälän ykkösmomenttia muutettavaksi siten, että siitä ilmenee, että ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa mukana olevat järjestäjät veloitetaan järjestämään koulutusta sen ensisijaisella toiminta-alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tällä estetään tilanteita, joissa kokeilussa oleva järjestäjä painottaisi voimakkaasti toimintaansa muualle kuin ensisijaiselle toiminta-alueelleen.

Oppimisen tukea ehdotetaan uudistettavaksi muuttaen lakia siten, että nykyistä paremmin varmistetaan, että opiskelija saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta. Esiityksen mukainen oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta, jota opiskelija tarvitsee tutkinnon perusteiden ja ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä tuki on tarkoitettu järjestää matalan kynnyksen tukiopetuksena, tukena ja ohjauksena. Valiokunta pitää näitä muutosehdotuksia kannatettavina ja korostaa, että tätä oppimisen tuen palvelua tulee olla saatavissa riittävästi ja oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se myös edistää opiskelijoiden osaamista ja valmistumista. Ehdotuksen mukaan opiskelijalla on oikeus lisäksi erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee sairauden, vamman tai tiettyjen oppimisvaikeuksien vuoksi säännöllistä ja pitkäaikaista erityisopetusta, jotta saavuttaa ammattitaitovaatimukset. Valiokunta pitää tätä säännöselähdotusta erittäin tarpeellisena, ja valiokunta on ehdottanut mietinnössä lausumaa, jonka mukaan: ”Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee selvityksen oppimisen tuen toteutumisesta kolme vuotta muutosten voimaantulon jälkeen.”

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää esitetään tässä muutettavaksi siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä määräraha ammatilliseen koulutukseen muodostuu toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta sekä harkinnanvaraisesta rahoituksesta. Tällä pyritään yksinkertaistamaan mallia ja parantamaan ohjausvaikutusta. Tämän esityksen mukaan toteumiin perustuvan laskennallisen perusrahoituksen osuudet

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

muodostuvat toteutuneista opiskelijavuosista, joiden osuus on 50 prosenttia, ja suoritetuista tutkinnon osista ja tutkinnoista, joiden osuus on 30 prosenttia, ja sitten työllistymisestä ja jatko-opiskelusta, joidenka osuus on 18 prosenttia, ja opiskelijapalaute ja työelämäpalaute kaksi prosenttia.

Harkinnanvaraisella rahoituksella on esityksen mukaan tarkoitus rahoittaa jatkossa eduskunnan päättämät kohdennukset ja lisäykset, strategisen kehittämisen rahoitus, koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista aiheutuvat rahoituksen korotukset sekä edellisen varainhoitovuoden korjaukset ja oikaisut. Rahoituksessa otetaan huomioon eri koulutusten väliset kustannuserot, ja lisäksi käytetään kertoimia, joilla ohjataan koulutuksen järjestäjien toimintaa muun muassa kohdistamaan koulutusta enemmän ensimmäistä tutkintoa suorittaville tai ennen koulutusta työttömänä olleille henkilöille. Nämä korotuskertoimet perustuvat Opetushallituksen keräämiin tietoihin. Näistä kustannuskertoimista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista.

Tähän mietintöön jätettiin yksi vastalause, joka sisältää ehdotuksen lakiehdotusten hylkäämisestä ja kuudesta lausumasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lohikoski.

20.08 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Toiminnanohjauksen uudistamiseksi ammatillisessa opetuksessa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jossa ammatilliseen koulutukseen tehtäisiin toiminnanohjauksen kokeilu. Kokeilun tarkoituksena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupien laajentamisella ja neuvottelumenettelyyn perustuvalla toiminnanohjauksella voidaan vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta. Kokeilun on tarkoitus kestää kahdeksan vuotta siten, että se alkaa 1.1.2026 ja päättyy 31.12.2033.

Oppimisen tukea ehdotetaan uudistettavaksi muuttamalla ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia siten, että sillä nykyistä paremmin varmistetaan erilaista tukea ja ohjausta tarvitsevien opiskelijoiden tukitoimien toteutuminen koulutuksen aikana erilaisissa oppimisympäristöissä. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää esitetään uudistettavaksi siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha muodostuu toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta sekä harkinnanvaraisesta rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta ei tästä lakiesityksestä päässyt yksimielisyyteen. Miksi ei? Siksi, että hallitus on samanaikaisesti leikkaamassa 120 miljoonaa euroa ammatillisesta koulutuksesta. Ammatilliset osaajat ovat maamme osaamisen kivijalka, joita tarvitaan suuresti suomalaisen vientiteollisuuden tarpeisiin, palvelualoille ja sosiaali- ja terveysalan töihin. Tuon leikkauksen lisäksi Orpon ja Purran hallitus on lopettanut aikuiskoulutustuen ja leikkannut koulumatkatuesta ja vaikeuttanut näin aikuisten kouluttautumista ja alanvaihtoa. Leikkaukset heikentävät kohtuuttomasti erityisesti niiden koulutuksenjärjestäjien toimintaedellytyksiä, joiden koulutus keskittyy aikuisiin, työelämässä pätevyyttä tai uutta koulutusta tarvitseviin. Näillä leikkauksilla heikennetään erityisesti pienten koulutuksenjärjestäjien toimintamahdollisuuksia ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta kasvakeskusten ulkopuolella. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset osuvat erikoistuneiksi

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

siin koulutuksenjärjestäjiin siten, että osalla oppilaitoksista ammatillisen koulutuksen budjetista leikataan yli kymmenen prosenttia.

Arvoisa puhemies! Kokeiluun pääsee mukaan vain 40 koulutuksenjärjestäjää. Osalle voi tässä käydä hyvin, mutta on varottava, että tämä ei johda samalla jakoon voittajiin ja häviäjiin. Sen, miten nämä 40 valitaan, tulee olla avointa ja selkeää. Kyseessä on pitkä, kahdeksan vuoden kokeilu, joten kokeilulain vaikuttavuuden arviointia onkin syytä tehdä koko kokeilun ajan. Nähtäväksi jää, miten käy muille koulutuksenjärjestäjille. On luotava keinot kehittää myös niitä koulutuksentarjoajia, jotka eivät pääse mukaan kokeiluun. Kaikki eivät voi päästä 40:n joukkoon.

On pidettävä erityisesti huoli siitä, että kokeiluun pääsee mukaan laaja kirjo koulutuksenjärjestäjiä joka puolelta Suomea ja kokeilussa huomioidaan huolella ja hyvässä yhteistyössä heidän strategiansa sekä alueelliset tarpeet, erityispiirteet ja intressit. Koulutustarjonta ei saa keskittyä tai jakaantua epätasaisesti.

Kokeilussa on myönteistä, että mukaan päässeet saavat hyvin joustavasti valita koulutuksia ja työvoimakoulutuksia ja myös antaa englanninkielistä koulutusta. On myös hyvä, että OKM:n päätöksistä päästään eroon ja päätöksenteko siirtyy lähemmäs työelämää, aluetta ja oppilaitoksia. Tämä varmasti lisää ketteryyttä ja joustavuutta monella tavalla. On kuitenkin muistettava, että pienten ja keskisuurten yritysten yksi merkittävin kasvun este on osajapula, ja tämä kokeilu voi parhaimmillaan antaa hyvät keinot alueen elinvoiman tukemiseen, mutta on huolehdittava siitä, että missään osassa Suomea ei jäädä täysin ulos tästä kokeilusta.

Arvoisa puhemies! Tärkeä ja kannatettava oppimisen tuen uudistaminen ammatillisessa koulutuksessa valitettavasti vaarantuu hallituksen 120 miljoonan euron leikkausten vuoksi. Jotta uudistus toteutuu hallituksen esityksen tavoitteiden mukaisesti, toiminta on uudelleenorganisoidava ja henkilöstölle on annettava täydennyskoulutusta erityispedagogiikasta. Henkilöstön lisäkoulutusta on mahdotonta tehdä tilanteessa, jossa sekä ammatillisesta koulutuksesta että myös Opetushallituksen opettajien täydennyskoulutuksesta leikataan merkittävästi. Kymmenen miljoonan euron lisärahoitus oppimisen tukeen ei voi mitenkään riittää paikkaamaan ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkausten ja opettajien täydennyskoulutuksesta tehtyjen leikkausten vaikutuksia. Lisäksi opettajat voivat tarvita lisäkoulutusta myös, kun englanninkielisen opetuksen määrä kasvaa osana ammatillisen koulutuksen kokeilua.

Ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan leikkaukset tarkoittavat laskennallisesti 1 600 opettajan vähennystä, ja useimmissa ammatillisissa oppilaitoksissa on ollut yt-neuvottelut. Tällä tulee väistämättä olemaan merkitystä koulutuksen laatuun ja myös oppimisen tukeen. Lähiopetuksen määrä on ammatillisessa koulutuksessa jo valmiiksi riittämätöntä tilanteessa, jossa opiskelijoiden oppimisen tuen tarve on kasvanut. Oppilaitoksissa ollaankin tilanteessa, jossa hallinnosta ei ole enää leikattavaa ja leikkaukset tullaan toteuttamaan pikkuhiljaa opetuksen järjestämisestä. Tämä vaikuttaa sekä oppivelvollisiin että muihin ammatillisen koulutuksen opiskelijoihin.

Tässä uudistuksessa ongelmallista on se, että rahoituksen ennakoitavuus heikkenee. Koulutuksen laatuun ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen liittyy enemmän riskejä, koska suoritusten määrän painoarvoa lisätään. Uudistuksessa poistetaan erityisen tuen korotuskerroin. Riskinä on erityisen tuen laadun heikentyminen. Tilanne tulee siis joillain aloilla heikentymään entuudestaan. Myös alakohtaisesti voi tulla umpikujia, koska esimerkiksi kiinteistönvälittäjät ja isännöitsijät voivat toimia ammatissaan vasta täysi-ikäisinä. Monel-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

la on jo ensimmäinen koulutus, ja toinen tutkinto tuleekin itse rahoitettavaksi, kun jatkossa aikuiskoulutustukeakaan enää ei ole.

Lopuksi haluan, arvoisa puhemies, kertoa, että on hyvä asia, että tässä rahoituksessa, mikä kohdistuu ammatilliseen opetukseen tämän jälkeen, osalla kouluista varmasti tulee olemaan hyvät kehittymisen näkökulmat. Tämä ei siis lainkaan ole täysin huono, mutta halusimme nostaa tässä hylkäysesityksessä ja kuudessa lausumassa valiokunnassa esiin ne huolet ja kritiikin siitä, tullaanko tätä riittävästi seuraamaan. Tämä on melko pitkä kokeilu, ja tässä hylkäyksessä ja kuudessa lausumassa olivat mukana keskusta, vasemmistoliitto ja vihreät. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 161/2024 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotusten sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 180/2024 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Mietinnön tulee meille esitteleämään valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.17 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis perustuslakivaliokunnan yksimielinen mietintö vaalilain muuttamisesta. Mietintö koskee vaalilain säännöstä, jossa säädetään ehdokkaiden numeroinnista. Kyse on numeroinnista samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa, kuten esimerkiksi järjestettäessä kunta- ja aluevaalit samanaikaisesti.

Lakiehdotuksen mukaan samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa oikeusministeriö voi määrätä, että toisen vaalin ehdokkaiden numerointi aloitetaan numeroon 2 päättyvästä luvusta siten, että vaalien ehdokkailla ei ole samaa numeroa. Tällöin samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa toisen vaalin ehdokasnumerointi alkaa numerolla 2 ja toisen vaalin esimerkiksi numerolla 102 tai 1002.

Perustuslakivaliokunta pitää tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, että ehdokkaiden numeroinnista samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa säädetään laissa. Säännöksen sanamuoto oli valiokunnan mielestä kuitenkin syytä tarkistaa kahdessa suhteessa: Ensimmäkin oikeusministeriöllä ei ole tarpeen jättää harkinnanvaraa siinä, annetaanko määräys vai ei. Toiseksi numeroinnin erillisyyden eli sen, että eri vaaleissa on käytössä eri ehdokasnumerot, on syytä käydä ilmi suoraan lakitekstistä. Laissa ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista ilmaista, mistä numerosta numerointi alkaa.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta ehdottaa siis, että lakiehdotus hyväksytään muutettuna.

Valiokunta käsittelee mietinnössä vielä kysymystä äänestyslippujen väristä samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa. Siitä ei esityksessä ehdoteta säädettäväksi. Sovellettavaksi esimerkiksi kunta- ja aluevaaleissa tulee vaalilain sääntely, jonka mukaan oikeusministeriö päättää toisissa vaaleissa käytettävän äänestyslipun väristä, jos säännönmukaisesti toimitettavien vaalien yhteydessä toimitetaan samanaikaisesti jotkin toiset vaalit. Perustuslakivaliokunnan mielestä jatkossa on syytä harkita, tulisiko myös samanaikaisesti toimitettavien vaalien äänestyslippujen väristä säätää täsmällisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

20.19 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Vestmanille selkeästä esittelystä koskien vaalilain muuttamista ja sitä koskevaa perustuslakivaliokunnan mietintöä. Tällä kyseisellä vaalilain muutoksella siis eriytettäisiin kahden samaan aikaan järjestettävän vaalin ehdokasnumerointi kokonaan siten, että ehdokasnumerot eri vaaleissa olisivat täysin erilliset. Näin ollen sekaannuksen vaaraa eri vaalien välillä ei ilmenisi.

Ilman käsittelyssä olevaa lakimuutosta asia olisi hyvinkin ajankohtainen ensi keväänä järjestettävien alue- ja kuntavaalien yhteydessä. Itse asiassa aiheesta onkin esitetty kysymyksiä paitsi äänestäjien myös ehdokkaiksi aikovien henkilöiden taholta. Monet ehdokkaiksi hakeutuvat ovat pohtineet asiaa muun muassa tulevaan mainontaan liittyen.

Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella poistetaan muun muassa riski siitä, että kahdesta samaan aikaan järjestettävästä vaalista toisessa ehdolla olevan, mahdollisesti hyvin suositunkin ehdokkaan ääniä siirtyisi äänestäjien erehdyksestä johtuen toisen vaalin ehdokkaalle. Jatkossakin on tietenkin mahdollista, että äänestäjän erehdyksen myötä hän äänestää toisessa vaalissa käytössä olevalla ehdokasnumerolla siinä toisessa vaalissa ehdolla olevaa henkilöä, mutta kuten tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä todetaan, niin tässä tapauksessa annettu ääni hylätään. Se onkin varmasti huomattavasti pienempi ongelma kuin vaihtoehtoinen tilanne, jossa joku ehdokas saisi ääniä niin sanotusti ansaitsemattomasti.

Arvoisa puhemies! Tämä ehdotus on siis erittäin kannatettava. Kiitän hallituksen lisäksi perustuslakivaliokuntaa siitä, että kuten edustaja Vestman tuossa edellä totesi, valiokunta on muuttanut alkuperäisen hallituksen esityksen oikeusministeriötä velvoittavaksi, ja näin ollen erehdyksen mahdollisuus kaksissa samaan aikaan järjestettävissä vaaleissa pienenee entisestään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

20.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaalilakia siten, että oikeusministeriölle annettaisiin mahdollisuus määrätä samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa ehdokkaiden numeroinnista siten, että eri vaalien ehdokkailla olisi selkeästi toisistaan erottuvat ehdokasnumerot. Tällöin samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa toisen vaalin ehdokasnumero alkaisi numerolla 2 ja toisen vaalin esimerkiksi numerolla 102, 1002 tai 2002. Myöskin äänestyslipun väristä oikeusministeriö voisi

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

päätää. Tätä sääntelyä sovellettaisiin jo keväällä 2025 järjestettävissä kunta- ja aluevaaleissa.

Arvoisa puhemies! Demokratian toteutumisen kannalta on erittäin tärkeää, että samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa toimintatavat ovat mahdollisimman selkeät ja yhteneväiset kansalaisille. Tämä vaatii myös hyvää kansalaisten ohjausta ja opastusta monia eri kanavia pitkin etukäteen ja myös vaalipaikoilla. Kansalaisten äänioikeuden käyttämiseen, joka on siis perusoikeus, on luotava mahdollisimman selkeät käytänteet. Tämä voi lisätä myös äänestysaktiivisuutta ja siten luotettavaa demokratiaa. Tämä esitys on erittäin kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

20.24 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Toimin Suomen Etyjin valtuuskunnan puheenjohtajana, ja Etyj-valtuuskunnan yksi keskeisimmistä rooleista on vaalitarkkailu. Suoritamme sitä eri Etyj-maissa, ja viimeksi valtuuskuntamme on ollut Yhdysvaltain presidentinvaaleissa tarkkailemassa vaalien sujuvuutta ja oikeudellisuutta.

Yhdysvaltain vaaleissa hyvä esimerkki kokonaisuuden monimutkaisuudesta on siinä, että kun presidentistä äänestetään, niin samassa vaalilupukkeessa äänestetään presidentin lisäksi senaattoreita, kongressijäseniä ja jopa alueen sheriffiä, eli se ongelma on nimenomaan näkynyt siinä, että jo pelkästään se äänestyslippu on monimutkainen, ja tämä on aiheuttanut esimerkiksi Yhdysvalloissa huolta, kun on käyty äänestämässä. Siellä itse asiassa jopa on vaalilipuissa aina kahden ehdokkaan jälkeen vaihtoehto, että ei kumpaakaan näistä voi äänestää. Tässä kohdassa on kyllä aina ylpeänä voinut suomalaisena kertoa, miten helppo, selkeä ja yksinkertainen meidän Suomen äänestysprosessi on.

Kyllä täytyy sanoa, että vaikka ymmärrän täysin kunta- ja aluevaalien päällekkäisyyden ja yhdessä järjestämisen, niin kyllähän tämä aiheuttaa pientä huolta, että me mennään meidän erittäin yksinkertaisesta, selkeästä kokonaisuudesta vähän haastavampaan. Ja siinä suhteessa täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Vestmanilta mutta myös edustajilta Savio ja Strandman siittä, miten tämä tämä perustuslakivaliokunnan mietintö itse asiassa taklaa tätä haastetta. Mutta ei me silti päästä siitä mihinkään, että todella toivon, että me löydämme ratkaisut ja että ne ratkaisut tulevat myös kannustamaan ihmisiä äänestämään, koska kyllähän tässä nykymaailmassa, missä autoritääriset järjestelmät meitä haastavat, demokratia kumpuaa siittä, että ihminen pääsee äänestämällä vaikuttamaan omaan tulevaisuutensa. — Kiitoksia tästä perustuslakivaliokunnan huolellisesta työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

20.26 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvästä keskustelusta. — Näinhän se on, että se, että vaalit saadaan toimitettua mahdollisimman sujuvasti ja selkeästi, on hyvin perustavanlaatuisen asia. On todella tärkeää, että tästä numeroinnin erillisyydestä samanaikaisesti toimitettavissa vaaleissa nyt sitten lakisäätteisesti huolehditaan.

Haluan käyttää tämän puheenvuoron myös kiittäkseni perustuslakivaliokuntaa erittäin huolellisesta ja sujuvasta asioiden käsittelystä tällä syyskaudella. Perustuslakivaliokuntahan on kuulunut niihin eduskunnan valiokuntiin, joiden työmäärä on ollut suuri. Itse asiassa perustuslakivaliokunnan työmäärä tällä syyskaudella on ollut poikkeuksellisen suuri,

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

itse asiassa historiallisen suuri näin kesken vaalikautta. Perustuslakivaliokunta on antanut tällä syyskaudella jo yli 30 lausuntoa lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta, ja jatkamme työskentelyä eduskunnan istuntotaukoon saakka. Sen lisäksi perustuslakivaliokunta on tosiaan antanut tämän nyt käsittelyssä olevan mietinnön. Budjettilakeja näistä perustuslakivaliokunnan antamista lausunnoista on ollut 16, ja lisäksi vielä yksi lisäbudjettiin sisältyvän lakiehdotuksen arviointi.

Perustuslakivaliokunta on siis kokoustanut tällä syyskaudella myös poikkeuksellisen paljon. Kokousajat ovat olleet aikaistettuja käytännössä lähes joka aamu, ja lisäksi valiokunta on kokoontunut istuntotaukoviikolla. Aina on saatu päätösvalta kokouksiin, ja asioita on saatu asiallisesti eteenpäin.

Perustuslakivaliokuntahan ei itse voi valikoida sen lausuttavaksi tulevia asioita. Tällä syyskaudella perustuslakivaliokunta on useasti huomauttanut lausunnoissaan siitä Lainlaattijan oppaan ohjeesta, jonka mukaan hallituksen ei tule sisällyttää lakiehdotukseen sellaista lausumaa, että pidetään suotavana perustuslakivaliokunnan lausunnon hankkimista, ellei tämä ole tarpeen aidon tulkintaongelman takia.

Todella vielä kerran kiitos valiokunnalle erittäin asiallisesta, huolellisesta ja sujuvasta työskentelystä tähän asti tällä syyskaudella.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 180/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 23/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 23/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Tämän mietinnön meille esittelee varapuheenjohtaja, edustaja Kaunisto. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.29 Ville Kaunisto kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Teksti on pitkä, yritän olla nopea. — Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön Teollisuustuki Oy:stä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta:

Valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan keskittämällä Business Finland Venture Capital Oy, Oppiva Invest Oy ja Ilmastorahasto Oy osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä eli Tesiä. Tavoitteena on antaa uudelle toimijalle nykyistä

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen kytkeytyvä teollisuuspoliittinen tehtävä.

Business Finland Venture Capital Oy:n markkinaehtoinen toiminta sekä markkinaehtoiset rahastosijoitukset keskittyisivät Suomen Teollisuussijoitus Oy:hyn. Valtiontukiehtoiset rahastosijoitukset jäisivät Business Finland Venture Capital Oy:stä muodostettavaan Teollisuustuki Oy:hyn.

Esitys tähtää valtiollisen sijoitustoiminnan vahvistamiseen. Suomen pääomasijoitusmarkkina on kehittynyt varsin myönteisesti jo pitempään, olkoonkin että verrokkimaihien, kuten Ruotsiin, nähden on oltu takamatkalla. Vuoden 2023 alusta lähtien suhdannenäkymä on tosin huonontunut. Silti suomalaiset kasvuyritykset keräsivät viime vuonna lähes 1,9 miljardia euroa rahoitusta.

Huolimatta varainkeruumarkkinan myönteisestä kehityksestä ongelmaksi on tunnistettu suomalaisten VC-rahastojen pieni koko. Esitys pyrkiikin kasvattamaan suomalaisten aikaisen vaiheen rahastojen kokoluokkaa kohti eurooppalaista keskiarvoa, jotta kotimaista pääomaa olisi sekä startup-yritysten siemenvaiheeseen että voimakkaan kansainvälisen kasvun vaiheeseen. Tavoitteena on turvata suomalaisten yritysten kasvua kansainväliseen mittakaavaan.

Järjestelyn on arvioitu selkeyttävän yritystukijärjestelmää ja tehostavan toimintaa päälekkäisyyksien karsimisen ja mahdollisten saavutettavien synergiaetujen kautta. Esityksen myötä Suomen Teollisuussijoitus -konsernilla on nykyistä paremmat edellytykset toimia tehokkaasti valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoitusyhtiönä ja hoitaa konsernin teollisuuspoliittista tehtävää tiiviissä yhteistyössä muiden erityisrahoitusyhtiöiden, kuten Finnveran, kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä varmistaa tarvittaessa myös omistajaohjauksella tehtävänjaon selkeys Finnveran ja Teollisuussijoituksen välillä erityisesti oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen osalta. Markkinoilla tulee olla selvä käsitys eri toimijoiden rooleista. Valiokunta kiinnittää huomiota asiantuntijakuulemisessa esille nousseeseen tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia hallinnonalan toimijoiden nykyistä laajempaan tietojenvaihtoon.

Valiokunta pitää tärkeänä ehdotettua markkinaehtoisen ja valtiontukitoiminnan erottamista kahdeksi eri toiminnoksi, joista säädettäisiin eri laeilla. Teollisuustuki Oy vastaisi nykyisistä Business Finland Venture Capital Oy:n valtiontukitoiminnoista. Myös jatkossa voi ilmetä tarvetta yksittäisille oman pääoman ehtoisille tukipäätöksille tai uudelle tukiohjelmalle konsernille määritellyn tukitehtävän puitteissa. Teollisuustuki Oy:n sijoitusten vuotuinen kappalemäärä jäänee kuitenkin hyvin pieneksi suhteessa konsernin sijoitusten kokonaisvolyymiin. Valiokunta korostaa, että valtiontukiehtoisiin sijoituspäätöksiin tulee soveltaa tiukkaa harkintaa ottaen huomioon myös EU:n valtiontukisääntelyn reunaehdot ja tasavertaisten kilpailuedellytysten turvaaminen markkinoilla.

Esityksen lähtökohtana on markkinapuutteen käsite ja arvio valtion roolin tarpeellisuudesta markkinakapeikkojen korjaajana ja pääomasijoitusmarkkinoiden kehityksen tukijana. Suomen pääomasijoitusmarkkinan rahoituskapasiteetin on todettu olevan kaukana eurooppalaisesta keskitasosta ja selkeästi alemmalla tasolla kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Suomen pääomasijoitusrahastojen pieni koko ei sinänsä ole varsinaisesti markkinapuute. Liian korkean riskin vuoksi puuttuva rahoitus ei ole sellaisenaan merkki markkinapuutteesta. Kriittistä tarkastelua vaatii sekin, että vaikka rahastojen suurempi koko voisi olla pääomasijoittajien edun mukaista, tätä ei välttämättä kannata tavoitella julkisen tuen avulla. Samoin voidaan pohtia sitäkin, onko suomalaisyritysten kansainväliselle me-

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

nestymiselle ja skaalautumiselle tietyissä tilanteissa lopulta myös eduksi se, että niiden rahoittajana toimii nimenomaan ulkomainen pääomasijoittaja.

Ehdotuksen hyväksyttävyyttä onkin arvioitava enemmän teollisuuspolitiikan tavoitteiden näkökulmasta. Esitetyn järjestelyn avulla Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annettaisiin pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen ohella nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä, johon sisältyy myös uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin liittyvien investointien ja viennin vauhdittaminen.

Valiokunta pitää keskeisenä, että sen lisäksi, että Teollisuussijoitus Oy pystyy jatkossa toteuttamaan laajemmin tehtävänsä suomalaisten kasvuvaiheen yritysten rahoittamisessa, sijoitusvolyymien kasvu voi vaikuttaa myönteisesti sen edellytyksiin hoitaa teollisuuspoliittisia erityistehtäviä, kuten strategisten toimialojen kehittämistä, merkittävien teollisen mittakaavan hankkeiden edistämistä, ulkomaisten investointien houkuttelemista Suomeen ja yksityisen pääoman kanavoimista markkinaa. Valiokunta korostaa Teollisuussijoituksen roolia korkean jalostusasteen teknologioiden kehityksessä. Erityisesti puhtaan siirtymän rahoitukseen liittyy kapeikkoja teknologioiden kaupallistamisessa tutkimuksesta pilotointiin sekä first-of-a-kind-laitosten rahoitusvaiheessa, jossa tuotanto skaalataan teolliseen mittakaavaan. Keskeistä on varmistaa, että Tesi-konsernin rooli markkinoilla on täydentävä ja toimialaneutraali huolimatta sille asetettavasta teollisuuspoliittisesta tehtävästä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Teollisuussijoituksen mahdollisuus suoriin sijoituksiin tarjoaa keinon vaikuttaa kohdennetummin ja nopeammin kuin pelkän rahasto-sijoittamisen kautta. Suorilla sijoituksilla voi olla laajempaa yhteiskunnallista ja teollisuuspoliittista vaikuttavuutta myös silloin, jos niillä pystytään rakentamaan Suomeen laajempaa rahoitus- ja innovaatioekosysteemiä. Valiokunta korostaa myös esityksessä mainittuja puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden kaltaisia sektoreita alueina, joilla suorilla sijoituksilla voi olla merkitystä turvallisuuspolitiikan kannalta. Huoltovarmuuden kannalta tällaisia intressejä voi liittyä myös esimerkiksi energainfrastruktuurin turvaamiseen.

Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että uudistuksen onnistuminen riippuu keskeisesti Tesin sijoitusstrategian määrittelystä. TEMin on tarkoitus vahvistaa omistajaohjaajana Tesille uusi sijoitusstrategia loppuvuoden 2024 aikana. Tesin teollisuuspoliittinen tehtävä määritellään myöhemmin osana omistajaohjausta. On tärkeää varmistaa konsernin riittävä osaaminen sijoitustoiminnassa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Tesillä on jatkossakin laaja-alainen tehtävä Suomen pääomasijoitusmarkkinoiden kehittämisessä, ja korostaa, että Tesin tehtävänä on toimia markkinaehtoisesti ja täydentää pääomasijoitusmarkkinoita.

Hyvät edustajat! Vielä lopuksi: Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, ettei Teollisuustuki Oy:lle ehdoteta sellaisia tehtäviä, joiden vuoksi lakiehdotusta olisi arvioitava perustuslain 124 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta on siten katsonut, että hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:n säännös yhtiön toimitusjohtajan, hallituksen jäsenten ja henkilöstön virkavastuusta on tarpeeton. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella myös virkavastuusäännökseen kiinteästi liittynyt viittaus vahingonkorvausvastuun soveltamiseen on tarpeeton. Talousvaliokunta esittää täten esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen 8 §:n poistamista.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Valiokunta pitää lakiehdotuksia lähtökohdiltaan perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn muutoksin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

20.37 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Valtion sijoitustoiminnan tehostaminen ja keskittäminen ovat hyviä uudistuksia. Erityisesti Ilmastorahaston ja Oppiva Invest Oy:n toimintojen lakkauttaminen on tervetullut muutos. Valtion sijoitustoimintaa tehostetaan ja yksinkertaistetaan hallituksen toimesta ja kohdennetaan Suomen kannalta aidosti hyödyllisiin projekteihin.

Valtion sijoitustoiminta voi olla viisasta ja tietyissä yhteiskunnan kehityskaaren tilanteissa kannattavaa, mutta valiokunnan mietinnössä on myös tuotu esiin valtion sijoittamisen suhteen tärkeitä seikkoja, jotka kyseenalaistavat hyvin koko toiminnan — suurimpana ehkä kysymykset siitä, miksi tiettyihin asioihin on sijoitettu ylipäättään ja miksi valtion sijoitusportfoliota pitää olla olemassa lainkaan.

Se, ettei Suomeen investoida tarpeeksi yksityisen sektorin osalta, on juurisyyn ongelma. Nyt me korjaamme tätä juurisyihin perustuvaa ongelmaa valtion sijoituksilla, joita toki teemme tehokkaammin kuin entinen hallitus. Tämä voi lyhyellä aikavälillä olla positiivinen toimi, mutta pitkällä aikavälillä valtion sijoitukset ovat haastava idea. Jos Suomeen ei sijoiteta tarpeeksi suomalaisten tai ulkomaisten yksityisten sijoittajien toimesta, niin se ongelma johtuu siitä, että suomalaisilla ei ole tarpeeksi varallisuutta eli heidät on verotettu kuoliaaksi tai Suomi ei ole sijoituskohteena houkutteleva. Korkea verotus, korkeat energiakustannukset, kulkuyhteydet, palkkataso, valuuttapolitiikka, sääntely, perusoikeudet — nämä vaikuttavat sijoittajien päätöksiin sen suhteen, onko varallisuutta sijoittaa Suomeen tai onko järkevää sijoittaa Suomeen.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toimet virtaviivaistavat valtion sijoituksia ja poistavat turhia projekteja sekä keskittyvät sinivalkoiseen kehitykseen. Kuitenkin pitkällä aikavälillä meidän tulee lainsäätäjinä mahdollistaa ympäristö, jossa on tarpeeksi yksityistä varallisuutta sijoittaa, sekä ympäristö, mihin halutaan sijoittaa. Tämä onnistuu veroja alentamalla, sääntelyä vähentämällä, turvallisen ja stabiilin yhteiskunnan vahvistamisella, omistusoikeuden turvaamisella, perusinfrastruktuurin ylläpidolla, perustavanlaatuisella sijoitusympäristön ylläpidolla. Se, että valtio valitsee sijoituskohteet, saattaa vaikuttaa lyhyellä aikavälillä hyvältä idealta ja välillä osua oikeaankin, mutta pitkällä aikavälillä se on haastava tie. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

20.39 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä Suomen Teollisuussijoitukseen siis yhdistettäisiin Ilmastorahasto Oy, Oppiva Invest Oy sekä Business Finlandin markkinaehtoista rahoitusta tarjoava osa. Teollisuustukeen puolestaan jäisivät Business Finlandin valtiontukeiset sijoitukset.

Tämä menettely yhdistää ja selkeyttää aiemmin monelta osin päällekkäisiä rahastoja, helpottaa niiden strategian muotoilua sekä osaltaan myös keventää niiden hallintoa, ja nämä kaikki ovat erittäin kannatettavia tavoitteita. Ne myös kytkeytyvät hallitusohjelman kirjaukseen valtion kotimaisen pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoiminnan tehostamisesta.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Tavoitteena on antaa Suomen Teollisuussijoitukselle nykyistä vahvemmin talouskasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen kytkeytyvä teollisuuspoliittinen tehtävä, mitä edustaja Kaunisto esittelypuheenvuorossaan jo hyvin laajasti käsittelee.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi hallitus on päättänyt pääomittaa Suomen Teollisuussijoitusta seuraavien kolmen vuoden aikana 100 miljoonalla eurolla vuosittain, yhteensä siis 300 miljoonan euron verran. Tämän lisäpanostuksen tarkoituksena on kanavoida sijoituskohteille vähintään kolminkertainen määrä yksityistä pääomaa, ja yksityisen pääoman tärkeyttä myös edustaja Strandman tässä edellä aivan ansiokkaasti ja oikeutetusti korosti. Jos tämä onnistuisi, saataisiin kasaan varsin merkittävä määrä rahoitusta kaiken kaikkiaan.

Arvoisa puhemies! Suomen Teollisuussijoitukseen liittyviä asioita on käsitelty syksyn aikana joiltakin osin myös valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa. Kun budjettimietintö on nyt julkinen, voitaneen hyvin lyhyesti todeta, että jaosto ja koko valiokunta ovat pitäneet tärkeänä erityisesti panostusta nopeasti kasvaviin kasvuyrityksiin, joille ei ole saatavilla riittävää määrää yksityistä rahoitusta, sekä painottaneet Teollisuussijoituksen teollisuuspoliittista tehtävää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, samoin eri tahojen toiminnan koordinoitua katvealueiden ja päällekkäisyyksien välttämiseksi — eli siis pitkälti samoja asioita kuin talousvaliokunta on todennut omassa mietinnössään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

20.42 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustajille hyvistä kommentteista ja keskustelusta. — Itse hallituksen esityshän oli hyvin riidaton, ja siinä mielessä se jouhevasti eteenpäin eteni valiokunnassa. Se, mitä haluan nostaa esiin, on nimenomaan, mitä esittelypuheenvuorossakin totesin, että tämä sijoitusstrategiahan on Teollisuussijoitus Oy:lle se aivan keskeinen työkalu. Tässä mielestäni edustaja Strandmankin nosti juuri tämän keskeisen asian, että se saattaa tuntua hyvältä lyhyellä aikavälillä, että poliitikot alkavat valitsemaan voittajia markkinoilla, mutta pitkällä aikavälillä tämä ei varmasti ole se tapa, millä Suomi pärjää ja menestyy. Eli siinä mielessä sen strategian linjaukset tulevat olemaan aivan keskeisiä Suomen tulevaisuuden menestymisen kannalta ja kilpailukyvyyn kannalta.

Ehkä se olennaisin, mitä haluan tähän loppuun vielä lukea, on mietinnön viimeinen kappale, jossa nostetaan, että ”Tesillä on jatkossakin laaja-alainen tehtävä Suomen pääomasijoitusmarkkinoiden kehittämisessä. Samalla valiokunta korostaa, että Tesin tehtävänä on toimia markkinaehtoisesti, täydentää pääomasijoitusmarkkinoita ja väistyä yksityisten sijoittajien tieltä, ei syrjäytä markkinatoimijoita.” Tässä on aika tiivistetysti se näkemys, mitä talousvaliokunta haluaa viedä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

20.44 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän talousvaliokunnan varapuheenjohtajaa mietinnön esittelystä ja muutenkin talousvaliokuntaa hyvästä työstä. — Haluan kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoon tästä lakiehdotuksesta, johon myös talousvaliokunnan varapuheenjohtaja esittelypuheenvuorossaan kiinnitti huomiota. Hallitushan on siis lakiehdotuksen säätämisperusteluissa tarkastellut lakiesitystä julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan perustuslain

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

124 §:n kannalta, ja näistä perusteluista käy ilmi myös se, että lakiehdotuksen valmistelun aikana on vallinnut epäselvyyttä siitä, kuuluvatko yhtiön tehtävät julkisten hallintotehtävien piiriin. Hallitus on siis katsonut, että näin olisi, ja on perustellut tätä asiaa erityisesti siitä syystä, että yhtiön toiminnassa on kysymys EU:n valtioneuvoston sääntelyyn kuuluvaan toiminnasta. Eli käytännössä julkisen hallintotehtävän hoitaminen ja toisaalta valtiontuen myöntäminen on eräällä tavalla samaistettu siellä säätämisyjärjestysperusteluissa toisiinsa. Kuten jo totesin, perustuslakivaliokunta ratkaisi tämän lakiehdotuksen suhteen perustuslakiin ja tähän mainittuun perustuslain 124 §:ään eri tavoin kuin hallitus oli katsonut.

Eli ensinnäkin perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ehdotetun sääntelyn arvioinnin kannalta merkitykselliseksi muodostuu ennen muuta kysymys siitä, onko lakiehdotuksen mukainen valtioneuvoston rahoituksen myöntäminen tällainen perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Todella perustuslakivaliokunta totesi, että näitä asioita, siis EU-oikeudellista valtioneuvostoa ja toisaalta perustuslaissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää, ei tule samaistaa suoraan toisiinsa, vaikka voi olla niin, että valtiontuen myöntämisessä siis tietyissä tilanteissa voi olla kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota nimenomaan siihen, että Teollisuustuki Oy:lle lailla nyt säädettäväksi ehdotettua rahoitustehtävää hoidettaisiin sijoitus- ja rahoitustoiminnassa tyypillisesti käytetyillä yksityisoikeudellisilla instrumenteilla, jotka muodostuvat oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitustuotteista; instrumenttien käyttäminen on sopimusperusteista; ja rahoitukseen ei liity hakumenettelyä, lakisäätöisiä myöntämiskriteereitä tai rahoitusehtoja taikka muita hallinnolliselle päätöksenteolle tai lain soveltamiselle tyypillisiä piirteitä. Näin sääntely eroaa perustuslakivaliokunnan aikaisemmin tarkastelemista esimerkiksi vientitakuista ja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä koskevista lakiehdotuksista.

Muun muassa näillä perusteilla perustuslakivaliokunta päätyi siihen, että Teollisuustuki Oy:n hoitamisessa tehtävissä ei ole kysymys julkisesta hallintotehtävästä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 86/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee varapuheenjohtaja, edustaja Kaunisto.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Keskustelu

20.48 **Ville Kaunisto kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön kaupparekisterilain muuttamisesta:

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Patentti- ja rekisterihallituksen toimivallasta, joka koskee selvitystilaan tai kaupparekisteristä poistettavaksi määrätyn osakeyhtiön, osuuskunnan, asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön selvitystilan lopettamista tai palauttamista kaupparekisteriin. Säännöksiä sovellettaisiin sellaiseen edellä tarkoitettuun ilmoitusvelvolliseen, joka on määrätty selvitystilaan tai poistettu kaupparekisteristä sen laiminlyötyä kaupparekisteriin liittyvän ilmoitusvelvollisuutensa. Tällaisia laiminlyöntejä ovat tilinpäätöksen, toimintakelpoisen hallituksen ja elinkeinotoimintalaissa tarkoitetun edustajan taikka tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen ilmoittamisen laiminlyönnit.

Ilmoitusvelvollisen olisi haettava määrääjässä selvitystilan lopettamista tai palauttamista kaupparekisteriin Patentti- ja rekisterihallitukselta. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle olisi, että ilmoitusvelvollinen korjaisi selvitystilaan määräämisen tai rekisteristä poistamisen perusteena olleen laiminlyönnin sekä rekisteritiedoissa olevat muut virheet ja puutteet, rekisteriviranomaisen ilmoitusvelvolliselle määräämät lainvoimaiset maksut olisi suoritettu, ilmoitusvelvollinen ei olisi purkautunut eikä sen omaisuutta olisi jaettu eikä selvitystilan lopettamiselle tai ilmoitusvelvollisen rekisteriin palauttamiselle olisi muutakaan lainsäädännöstä johtuvaa estettä.

Hakemus tulisi tehdä vuoden kuluessa selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevasta päätöksestä. Jos ilmoitusvelvollinen olisi määrätty laiminlyönnin perusteella selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä ennen kuin on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun ilmoitusvelvollisen selvitystila on edellisen kerran määrätty lopetettavaksi tai ilmoitusvelvollinen on palautettu rekisteriin, hakemusta ei hyväksyttäisi.

Lakia sovellettaisiin ilmoitusvelvolliseen, joka on määrätty selvitystilaan tai poistettu kaupparekisteristä 1.1.2023 tai sen jälkeen. Vuoden määräaika hakemuksen tekemiselle laskettaisiin lain voimaantulosta, jos päätös selvitystilaan määräämisestä tai rekisteristä poistamisesta on tehty sitä ennen.

Arvoisa rouva puhemies! Ehdotuksen taustalla on rekisteriviranomaisena toimivan Patentti- ja rekisterihallituksen vuonna 2023 muuttunut tulkintakäytäntö, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen laiminlyönnistä johtuvaa kaupparekisteristä poistamista tai selvitystilaan määräämistä ei voida enää pitää hallintolain 50 §:n nojalla korjattavana asiavirheenä. Koska kaupparekisterilaissa ei ole säännöksiä laiminlyönnin perusteella selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi määrätyn ilmoitusvelvollisen selvitystilan lopettamisesta tai rekisteriin palauttamisesta, elinkeinotoiminnan jatkaminen edellyttää käytännössä ilmoitusvelvollisen purkamista selvitysmenettelyn kautta ja uuden yhtiön perustamista.

Talousvaliokunta pitää ehdotusta tarpeellisena ja perusteltuna. Hallituksen esityksen mukaan 1.1.2019 ja 31.8.2024 välisenä aikana kaupparekisteristä on laiminlyöntien perusteella poistettu noin 55 000 ilmoitusvelvollista. Samalla aikavälillä rekisteriin on hakemuksesta palautettu noin 3 400 yritystä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että osa rekisteristä poistetuista yrityksistä on ollut yrityksiä, joiden toimintaa on edelleen tarkoitus jatkaa. Tällaisissa tilanteissa yrityksen purkaminen ja uudelleen perustaminen ovat usein kohtuuttoman järeitä toimenpiteitä toiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Asiantuntijalausunnoissa tuodaan esiin, että selvitystilaan määräämisestä tai rekisteristä poistamisesta voi aiheutua ilmoitusvelvolliselle veroseuraamuksia sekä työntekijöiden, lainojen ja muiden sopimusten irtisanomista tai uudelleenjärjestelyjä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön tai hallituksen esitykseen ei sisälly säännöksiä näiden mahdollisten muiden seuraamusten estämiseksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tavoitteena kuitenkin on, että ilmoitusvelvollinen voi jatkaa toimintaansa mahdollisimman normaalisti ja vastaavasti kuin ennen selvitystilan lopettamista tai rekisteristä poistettavaksi määräämistä.

Yhdessä asiantuntijalausunnossa ehdotetaan, että kaupparekisterilain mukainen päivämäärä, jolloin ilmoitusvelvollinen palautetaan rekisteriin, merkittäisiin samaksi kuin sinne merkitty poistopäivä. Talusvaliokunta yhtyy TEMin vastineeseen ja toteaa, että kaupparekisterin perustehtävänä on pitää yllä yrityksiä, yhteisöjä ja niissä toimivia henkilöitä koskevia luotettavia ja ajantasaisia tietoja. Valiokunnan saaman tiedon mukaan asiantuntijalausunnon ehdotus rekisteriin palauttamispäivän merkitsemisestä taannehtivasti muuksi päiväksi kuin päiväksi, milloin palauttaminen tapahtuu, olisi hyvin poikkeuksellinen ratkaisu voimassa olevan sääntelyn näkökulmasta. Valiokunta toteaa myös, että sääntelyn kiireellisyyden vuoksi valmistelun pohjana ollut tietopohja on rajallinen eikä sen perusteella ole mahdollista arvioida kaikkia niitä vaikutuksia, joita rekisteriin palauttamista koskevan päivän merkitsemisellä rekisteristä poistamista vastaavaksi päiväksi voi olla.

Talusvaliokunta kiinnittää huomiota useassa asiantuntijalausunnossa todettuun seikkaan, jonka mukaan kaupparekisteristä poistetaan myös sellaisia yrityksiä, joilla on aidosti liiketoimintaa. Valiokunta toteaa myös, että vaikka rekisteriin palauttaminen tulee ehdotetun lainsäädännön nojalla jälleen mahdolliseksi, toimivien yritysten rekisteristä poistamista tulisi pyrkiä välttämään ja määrätä niille ilmoitusten laiminlyönneistä ensisijaisesti muita seuraamuksia. Valiokunta korostaa tältä osin viranomaisten välisen tiedonvaihdon merkitystä ja pitää tärkeänä, että esimerkiksi Verohallinnosta saatavaa tietoa hyödynnetään prosesseissa nykyistä enemmän ja tehokkaammin.

Talusvaliokunta pitää myös tärkeänä, että sähköisen asioinnin mahdollisuuksia hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi yritysten vastuuhenkilöiden tavoittamiseksi ennen kuin yritys poistetaan kaupparekisteristä. Kun järjestelmiä kehitetään, keskeistä on asioinnin helppous sekä järjestelmän luotettavuus ja toimintavarmuus.

Vuonna 2023 uudistetun kaupparekisterilain voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että rekisteritietojen ajantasaisuutta koskevaa lain 23 §:ää alettaisiin soveltaa 1.1.2026 sijaan vasta 1.1.2027. Valiokunta pitää tätä perusteltuna, koska hallituksen esityksen mukaan on ilmeistä, ettei ajantasaisuuden tarkistamista koskeva tekninen toteutus ole käytössä vielä vuoden 2026 alussa. Valiokunta viittaa myös TEMin vastineeseen, jonka mukaan soveltamisen lykkääminen hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla ei vaikuta merkittävästi rekisterin ajantasaisuuteen.

Hyvät edustajat! Tämä laki on tehty korjaamaan ilmeinen epäkohta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Talusvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vestman.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

20.54 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan varapuheenjohtajalle tehokkaasta mietinnön esittelystä, ja se olikin sopivaa juuri tämän lakiehdotuksen kohdalla. — Tämän lainmuutoksen taustallahan on siis voimassa olevan kaupparekisterilain muuttunut tulkinta Patentti- ja rekisterihallituksessa, joka on johtanut tilanteisiin, joissa lakisääteisten tietojen toimittamatta jättämisen vuoksi kaupparekisteristä on poistettu yrityksiä, joiden toimintaa on ollut tarkoitus jatkaa, ja näitä poistettuja yrityksiä sitten ei ole voitu palauttaa rekisteriin, vaikka tietojen toimittamatta jättäminen olisi johtunut vain yrityksen tahattomasta toiminnasta. Tämä rekisteristä poistaminenhan on tietenkin tehnyt yritysten toiminnan käytännössä mahdottomaksi Suomessa — näillä yrityksillä on ollut työntekijöitä, alihankkijoita, sopimuksia ja yhteistyökumppaneita — ja nyt tähän vaikeaan tilanteeseen puututaan tällä lainmuutoksella.

Tämä lainmuutos on myös osoitus siitä politiikan lainalaisuudesta, että missä on tahtoa, siellä on tie. Kiitos työministeri Arto Satoselle, joka ensinnäkin toi tämän lakiehdotuksen hyvin ripeästi eduskuntaan, ja lisäksi kiitos talousvaliokunnalle siitä, että tämä lakiehdotus on käsitelty aivan poikkeuksellisen ripeästi mutta toisaalta myös huolellisesti. Lakiehdotushan lähetettiin talousvaliokuntaan täältä salista 4. päivänä tätä kuuta, alle viikossa talousvaliokunnan mietintö oli valmis, ja nyt se on täällä ensimmäisessä käsittelyssä. Ja tämä on osoitus myös siitä, että valtaosin eduskunnan valiokunnissa harjoitetaan tällaista toimivaa paikallista sopimista eikä niinkään paikallista riitelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

20.56 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on helppo yhtyä edustaja Vestmanin sanoihin. Iso kiitos siis koko talousvaliokunnalle siitä, että tässä yrittäjille tärkeässä lakimuutoksessa päästiin maaliin näin nopeasti. Tämä on todellakin hyvä osoitus siitä, että me eduskunnassa osaamme tehdä tärkeissä asioissa yhteistyötä. Näin suurimmassa osassa valiokuntia toimitaan, ja talousvaliokunta tässä on aivan loistava esimerkki, että kun on halua edistää tärkeitä asioita, niin se tehdään nopealla ja tehokkaalla mutta samalla hyvin huolellisella tavalla, kuten edustaja Vestman tuossa kuvaili.

Yrittäjäkentän viesti on meille päättäjille ollut selvä, ja sitä on ollut helppo siinä mielessä seurata. Muutos on ollut välttämättömän tarpeellinen, ja nyt pääsemme tosissaan nopeasti eteenpäin.

En ala sen tarkemmin ehkä tätä sisältöä tässä kuvailemaan, mutta totean, että kaupparekisteristä poistaminen voi aiheuttaa isoja ongelmia yritykselle, jolla on sopimuksia, yhteistyökumppaneita ja työntekijöitä. Tämä jo kuvaa siis tämän lakimuutoksen tärkeyttä. Rekisteristä poistamisen jälkeen yrityksen toiminta on ollut käytännössä mahdotonta, ja nyt monelle tässä vaikeassa välitilassa olevalle yritykselle saadaan nopealla tahdilla helpotusta.

Vielä loppuun haluan yhtyä tässäkin asiassa jälleen kerran erinomaisen edustaja Vestmanin toteamukseen siitä, että kyllä meillä on erinomainen ministeri, ministeri Arto Satonen, joka on ottanut tämänkin asian kaiken kiireen keskellä huolelliseen käsittelyyn ja tuonut sen meille eduskuntaan. Hän on ollut kyllä ministeri paikallaan, ja samalla kun ollaan Suomen työmarkkinat uudistettu, tämä konkreettinen teko suomalaisten yrittäjien parhaaksi on saatu eteenpäin vauhdikkaasti. Eli kiitoksia ministeri Satoselle, ja kiitos talousvaliokunnalle sujuvasta toiminnasta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 133/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen, liikennevakuutuksen ja potilasvakuutuksen lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 172/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 29/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 12.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp
Hallituksen esitys HE 191/2024 vp
Talousarvioaloite TAA 1-280, 282-333/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 16.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että talousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan puhemiesneuvoston 29.11.2024 ehdottamaa menettelytapaa.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 16.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 12.12.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetetaan klo 20.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi: